

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«НАЦІОНАЛЬНИЙ ГІРНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

Присвячується 20-річчю кафедри екології та технології захисту навколишнього середовища

О.О. Борисовська

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТА ОБЛІК ВІДХОДІВ

Навчальний посібник

Дніпро
НГУ
2017

УДК: 628.4.02: 628.4.06.
ББК 20.18:30.69
Б82

Рекомендовано вченою радою ДВНЗ «Національний гірничий університет» як навчальний посібник з дисципліни «Технології переробки промислових відходів» для студентів напрямів підготовки 183 «Технології захисту навколишнього середовища» та 101 «Екологія» (протокол №16 від 24.10.2017).

Б82 Борисовська О.О. Інвентаризація та облік відходів : навч. посібник / Дніпро: Літограф, 2017. – 168 с.

Рецензенти:

В.В. Вамболь, д-р техн. наук, професор кафедри охорони праці та техногенно-екологічної безпеки Національного університету цивільного захисту України Державної служби України з надзвичайних ситуацій;

М.М. Харитонов, д-р с.-г. наук, проф. кафедри екології та охорони навколишнього середовища Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.

Викладені основні відомості про систему державного обліку відходів в Україні. Розглянуто модель системи керування відходами на підприємстві. Приділено увагу обов'язкам суб'єктів господарювання щодо поводження з відходами. Проаналізовано процедуру виявлення та ідентифікації відходів. Досліджені стадії інвентаризації відходів (підготовчу, основну, заключну, а також стадію реєстрації даних інвентаризації). Розглянуто процедуру паспортизації відходів та місць видалення відходів; нормування утворення відходів; постановка на облік об'єктів утворення відходів; отримання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами. Викладені основні вимоги щодо ведення первинного обліку та поточного контролю відходів на підприємстві.

Навчальний посібник стане в пригоді студентам-екологам при вивченні відповідних дисциплін, а також спеціалістам у галузі поводження з відходами.

УДК: 628.4.02: 628.4.06.
ББК 20.18:30.69

© О.О. Борисовська, 2017
© ДВНЗ "Національний гірничий університет",
2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМА 1. ВСТУП ДО КУРСУ	6
1.1. Основні терміни та визначення курсу.....	6
1.2. Нормативна база з питань обліку та інвентаризації відходів	8
ТЕМА 2. СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ВІДХОДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
2.1. Модель системи керування відходами на підприємстві	10
2.2. Екологічна політика	11
2.3. Планування	12
2.4. Запровадження та функціонування	14
2.5. Перевіряння.....	18
2.6. Аналізування з боку керівництва	19
2.7. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо поводження з відходами	19
ТЕМА 3. ВИЯВЛЕННЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВІДХОДІВ.....	22
3.1. Виявлення відходів.....	22
3.2. Ідентифікація відходів	23
3.2.1. Найменування відходу, груп відходів, код.....	24
3.2.2. Небезпечні складники відходів.....	27
3.2.3. Властивості відходів, що визначають їх небезпечність	29
3.2.4. Операції щодо поводження з відходами	31
3.2.5. Групи небезпечних відходів.....	33
3.2.6. Клас безпеки відходів	36
3.2.7. Фізичний (агрегатний) стан відходу	45
ТЕМА 4. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВІДХОДІВ.....	51
4.1. Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів	51
4.2. Підготовча стадія інвентаризації.....	53
4.3. Стадія інвентаризації	59
4.4. Заключна стадія інвентаризації.....	60
4.5. Стадія реєстрації даних інвентаризації.....	64
ТЕМА 5. ПАСПОРТИЗАЦІЯ ВІДХОДІВ.....	65
5.1. Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів	65
5.2. Складання і ведення паспортів відходів	65
5.3. Складання і ведення паспортів місць видалення відходів.....	79
ТЕМА 6. НОРМУВАННЯ УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ ТА ПОСТАНОВКА НА ОБЛІК	93
6.1. Нормування утворення відходів	93
6.2. Постанова на облік об'єктів утворення відходів	95
Порядок складання реєстрової карти ОУВ (форма 1).....	98
6.3. Порядок складання реєстрової карти ООУВ (Форма 2).....	103
ТЕМА 7. ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛІВ НА ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ.....	105
7.1. Порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.....	105
7.2. Декларація про відходи.....	107

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	116
8.1. Вимоги до збирання відходів на підприємстві.....	116
8.2. Вимоги до зберігання відходів на території підприємства.....	117
8.3. Утилізація та видалення відходів.....	119
ТЕМА 9. ПЕРВИННИЙ ОБЛІК ТА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ВІДХОДІВ.....	121
9.1. Особливості первинного обліку відходів.....	121
9.2. Типова форма N 1-ВТ.....	123
9.3. Форма N 1-відходи «Поводження з відходами».....	130
9.4. Форма N 1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки».....	131
9.5. Декларація про відходи.....	132
9.6. Податкова декларація екологічного податку, додаток 3.....	132
9.7. Відповідальність за порушення законодавства про відходи.....	140
Додаток 1.....	143
Додаток 2.....	148
Додаток 3.....	155
Додаток 4.....	157
Додаток 5.....	158
Додаток 6.....	163
Додаток 7.....	164
Додаток 8.....	164
ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:.....	166

ВСТУП

Проблема утворення відходів набула в наш час глобального характеру і стала невідкладним питанням державної політики для міжнародної спільноти загалом. Зростаюча кількість відходів підвищення пов'язаної з ними небезпеки справляє значний вплив на глобальну екологію і місцеве навколишнє середовище, на стан природних ресурсів, здоров'я населення, на місцеву економіку і умови життя, приходячи у все більшу суперечність з цілями сталого розвитку.

Відходи відзначаються різноманітним складом і є комплексними сумішами речовин, які містять значні кількості антропогенних забруднень хімічного та біологічного походження, що становить потенційну небезпеку для здоров'я населення.

В національному контексті, зважаючи на структуру господарського комплексу і домінування в ньому ресурсоемних багатовідхідних технологій, управління відходами виходить за рамки технологічних питань, оскільки становить комплексну проблему, що охоплює всі ключові аспекти сталого розвитку – екологічні, економічні і соціальні. Враховуючи глобальний для суспільства характер проблеми, наша країна мусить сформувати соціально адекватну систему поводження з відходами та розробити сучасну стратегію поводження з ними.

ТЕМА 1. ВСТУП ДО КУРСУ

1.1. Основні терміни та визначення курсу

Відходи – будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), що повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення чи виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення.

Небезпечні відходи – відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів і засобів поводження з ними.

Поводження з відходами – дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення.

Утилізація відходів (від лат. *utilis* – застосування з користю) – використання відходів у якості матеріальних або енергетичних ресурсів (рис 1.1).

Рис. 1.1. Поводження з відходами

Рекуперация відходів (від лат. *recuperatio* – повернення) – повернення частини відходів для повторного використання у тому ж самому технологічному процесі. Таким чином, рекуперация – це один з видів утилізації (рис. 1.2).

Видалення відходів – здійснення операцій з відходами, що не призводять до їх утилізації.

Об'єкти поводження з відходами – місця чи об'єкти, що використовуються для збирання, зберігання, сортування, оброблення, перероблення, утилізації, видалення, знешкодження та захоронення відходів.

Зберігання відходів - тимчасове розміщення відходів у спеціально відведених місцях чи об'єктах (до їх утилізації чи видалення).

Спеціально відведені місця чи об'єкти – місця чи об'єкти (місця видалення відходів, полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо), на використання яких отримано дозвіл спеціально уповноважених органів на видалення відходів чи здійснення інших операцій з відходами.

Захоронення відходів – остаточне розміщення відходів при їх видаленні у спеціально відведених місцях чи на об'єктах таким чином, щоб довгостроковий шкідливий вплив відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини не перевищував установлених нормативів.

Рис. 1.2. Види утилізації

Державний облік відходів – єдина державна система збирання, узагальнення, всебічного аналізу та зберігання відомостей про відходи під час їх утворення та здійснення операцій поводження з ними.

Первинний облік відходів – реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети) відомостей про відходи під час їх

утворення на підприємстві та здійснення операцій поводження з ними.

Інвентаризація відходів – комплекс разових організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів, обліку обсягів їх утворення, утилізації та видалення, а також виявлення і обстеження місць утворення відходів і об'єктів поводження з ними.

Ідентифікація відходів – віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп, виходячи з їх походження, складу, стану, небезпеки для довкілля, здоров'я людини, технологічних можливостей утилізації, знешкодження;

Паспортизація відходів – процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні, економічні та інші показники, методи їх вимірювання і контролю, а також про технології їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення.

Об'єктом паспортизації є в першу чергу відходи, для яких не знайдено належну технологію утилізації.

Рис. 1.3. Облік відходів в Україні

1.2. Нормативна база з питань обліку та інвентаризації відходів

Поводження з відходами в Україні регулює цілий ряд нормативно-правових документів, серед яких понад десять законів, сотні нормативних актів на рівні Кабінету міністрів і регулятивних документів інших відомств. Основним нормативно-правовим актом є Закон України «Про відходи». В основному він забезпечує базовий рівень правового регулювання проблем поводження з відходами.

Основні нормативні документи з питань обліку та інвентаризації відходів:

1. Державний класифікатор України ДК 005-96 «Класифікатор відходів».
2. Закон України «Про відходи» № 187-98-ВР від 05.03.1998 р.
3. Постанова КМУ № 1216 від 03.08.1998 р. Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів.
4. Постанова КМУ № 1360 від 31.08.1998 р. Про затвердження Порядку

ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів.

5. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 12 від 14.01.1999 Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів.

6. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 41 від 17.02.1999 р. Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та Інструкції щодо її складання.

7. Постанова КМУ № 2034 від 01.11.1999 р. Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів.

8. Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 2.2.7.029-99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення.

9. ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99) Технічний паспорт відходу;

10. Постанова КМУ № 1120 від 13.07.2000 р. Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів.

11. Постанова КМУ № 183 від 28.02.2001 р. Про затвердження переліку окремих видів відходів як вторинної сировини, збирання та заготівля яких підлягають ліцензуванню.

12. Постанова КМУ № 915 від 26.07.2001 р. Про впровадження системи збирання, сортування, транспортування, переробки та утилізації відходів як вторинної сировини.

13. Наказ Державного комітету статистики України N 494 від 24.10.2006 «Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки».

14. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 342 від 07.07.2008 р. Про затвердження типової форми первинної облікової документації N 1-ВТ Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари та Інструкції щодо її заповнення.

15. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р.

16. Роз'яснення Державної служби статистики України від 12.12.2012 р. «Щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-відходи «Поводження з відходами» та ін.

Контрольні питання

1. Назвіть основні нормативні документи, що регулюють питання інвентаризації відходів.

2. Охарактеризуйте процедуру інвентаризації відходів на суб'єкті господарювання.

3. Розкрийте особливості поводження з відходами в Україні.

4. Охарактеризуйте види утилізації відходів.

5. Розкрийте основні положення Закону України «Про відходи».

6. Охарактеризуйте особливості обліку відходів в Україні.

ТЕМА 2. СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ВІДХОДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Модель системи керування відходами на підприємстві

В умовах розширення міжнародного співробітництва між підприємствами та розвитку економічної політики, запровадження дедалі суворіших вимог та контролю за їх дотриманням та інших заходів, спрямованих на охорону довкілля, а також в умовах зростання стурбованості зацікавлених сторін стосовно екологічних проблем і проблем забезпечення сталого розвитку підприємства, установи й організації України та світу нині більше зацікавлені у досягненні та демонструванні належних екологічних характеристик, контролюючи вплив своєї діяльності, продукції чи послуг на навколишнє природне середовище, відповідно до своєї екологічної політики та екологічних цілей.

Багато підприємств проводять екологічне «аналізування» або «аудити», щоб оцінити власні екологічні показники. Проте самі «аналізування» чи «аудити» не можуть бути достатніми, щоб підприємство вважалось таким, що його діяльність не лише відповідає, а й надалі відповідатиме правовим вимогам охорони довкілля. Щоб такі процеси були результативними, потрібно їх здійснювати в межах комплексної структурованої системи управління підприємством. Для забезпечення організації ефективного управління елементами системи екологічного керування (СЕК), які можуть бути інтегровані разом з іншими вимогами щодо управління, а також надання методичної допомоги підприємствам у досягненні екологічних та економічних цілей розробляють і впроваджують відповідні стандарти щодо екологічного керування. Ці стандарти, як й інші, не призначені для створення нетарифних бар'єрів в торгівлі чи підвищення або зміни правових зобов'язань підприємств.

Наказом Держспоживстандарту України від 13.03.2006 р. за №71 з 15.05.2006р. на заміну ДСТУ ISO 14001-97 розроблено і надано чинності новому державному стандарту – ДСТУ ISO 14001:2006 (ISO 14001:2004, IDT) «Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосування», який є ідентичним міжнародному стандарту ISO 14001:2004 Environmental management systems – Requirements with guidance for use (Системи екологічного керування. Вимоги та настанови щодо застосування).

ДСТУ ISO 14001:2006 установлює вимоги до системи екологічного керування, щоб дати організаціям змогу сформулювати і зrealізувати політику підприємства в галузі охорони навколишнього природного середовища та встановити і досягти цілей, які враховують правові вимоги й інформацію про суттєві екологічні аспекти. Він призначений для застосування підприємствами та організаціями всіх видів і розмірів, а також у різноманітних географічних, культурних і суспільних середовищах.

Модель системи екологічного керування зображено на рис. 2.1. Успіх функціонування системи залежить від зобов'язань, узятих на всіх рівнях і всіма підрозділами підприємства, особливо найвищим керівництвом.

Рис. 2.1. Модель системи екологічного керування

Наведена система екологічного керування дає змогу підприємству формувати екологічну політику, встановлювати цілі та створювати можливості для досягнення задекларованих у політиці зобов'язань, виконувати необхідні дії для поліпшення діяльності СЕК і демонструвати відповідність системи вимогам ДСТУ ISO 14001:2006. Загальне призначення цього стандарту – сприяти охороні довкілля та запобіганню забрудненню, зважаючи на соціально-економічні потреби. Слід зазначити, що багато вимог можна розглядати одночасно або до них можна звертатися будь-коли.

2.2. Екологічна політика

Екологічна політика – це визначена організацією сукупність намірів і принципів щодо екологічних показників її діяльності, яка створює основу для розробки конкретних цілей і завдань.

Екологічна політика є рушійним елементом для запровадження та поліпшення системи екологічного керування організації, таким чином вона може підтримувати і можливо поліпшувати екологічні характеристики. Тому треба, щоб ця політика відображала зобов'язання найвищого керівництва організації щодо дотримання застосовних правових та інших вимог, щодо запобігання забрудненню та щодо постійного поліпшення. На основі екологічної політики організація встановлює свої цілі та завдання. Екологічна

політика має бути достатньо чіткою, щоб її могли зрозуміти внутрішні й зовнішні зацікавлені сторони, а також її треба періодично аналізувати та переглядати для забезпечення її відповідності умовам і даним, які змінюються. Область використання (тобто сфера застосування) екологічної політики має бути чітко розпізнаваною і має відображати характерні особливості, масштаб і впливи на довкілля діяльності, продукції та послуг у межах ДСТУ ISO14001:2006 визначеної сфери застосування системи екологічного керування.

Екологічну політику треба довести до відома всіх осіб, що працюють в організації або діють за її дорученням, зокрема підрядників, які працюють на території організації. Інформування підрядників може бути в альтернативній щодо самої політики формі, наприклад, як правила, інструкції, методики, і таким чином може охоплювати тільки доречні положення політики. Екологічну політику організації найвище керівництво має визначити та задокументувати в контексті екологічної політики більшої корпоративної організації, частиною якої вона є, та схвалена цією організацією.

2.3. Планування

Планування здійснюється на основі визначання екологічних аспектів і встановлення тих із них, які є суттєвими і яким треба віддати перевагу в системі екологічного керування.

Організація має визначити екологічні аспекти в межах сфери застосування її системи екологічного керування, урахувавши входи й виходи (як передбачені, так і непередбачені), пов'язані з її минулими та теперішніми видами діяльності, продукцією та послугами, запланованими або новими розробками, або новими чи зміненими видами діяльності, продукції та послуг. Треба розглянути нормальні режими роботи та режими з відхилом від норми, режими запускання й зупинення, а також надзвичайні ситуації, які можна обґрунтовано передбачити.

Організації не обов'язково мають розглядати кожний вхідний виріб, складник чи сировину окремо. Вони можуть вибрати окремі види діяльності, продукції чи послуг, щоб визначити свої екологічні аспекти.

Хоча нема єдиного підходу до визначання екологічних аспектів, однак, можна розглянути, наприклад:

- a) викиди в атмосферне повітря;
  - b) скиди у водні об'єкти;
  - c) забруднювання земельних ділянок;
  - d) використання сировини та природних ресурсів;
  - e) споживання енергії;
  - f) виділену енергію (наприклад, як тепло, радіаційне випромінювання, вібрацію);
  - g) відходи та побічні продукти;
  - h) фізичні ознаки, наприклад розмір, форму, колір, зовнішній вигляд.
- Крім тих екологічних аспектів, якими організація може керувати

безпосередньо, організація має також розглянути аспекти, на які вона може вплинути, наприклад, пов'язані з використовуваними продукцією та послугами, і пов'язані з продукцією, яку вона постачає, та послугами, які вона надає. Нижче наведено деякі настанови щодо оцінювання контролю і впливання. Проте, за всіх обставин, організація сама визначає ступінь контролю, а також ті аспекти, на які вона може вплинути.

Треба розглянути аспекти, пов'язані з діяльністю, продукцією та послугами організації, наприклад такими:

- проектування та розроблення;
- виробничі процеси;
- пакування та транспортування;
- екологічні характеристики та практична діяльність підрядників і постачальників;

- поведження з відходами;
- видобування та розподілення сировини та природних ресурсів;
- розподілення, використання та утилізація продукції;
- флора і фауна та біорізноманіття.

Контроль екологічних аспектів продукції, яку постачають організації, та впливання на них можуть істотно змінюватися залежно від кон'юнктури ринку та їхніх постачальників. Організація, відповідальна за проектування власної продукції, може суттєво впливати на екологічні аспекти, замінюючи, наприклад, окремий вхідний матеріал, тоді як в організації, якій потрібно постачати продукцію згідно з технічними умовами, визначеними зовнішньою стороною, може бути малий вибір.

Оскільки організація може мати обмежені можливості щодо контролювання за використанням та видаленням, наприклад, споживачами, постачаємої нею продукції, то вона, щоб здійснювати вплив, може розглянути, за можливості, засоби інформування споживачів про належні механізми поведження з продукцією та її видалення після використання.

Впливами на довкілля називають несприятливі або сприятливі зміни у довкіллі, які повністю або частково спричинено екологічними аспектами. Зв'язок між екологічними аспектами та впливами - це зв'язок між причиною та наслідком.

У деяких місцях пам'ятки культури можуть бути важливим елементом середовища, в якому функціонує організація, тому організація має, урахувавши це, усвідомлювати свої впливи на довкілля.

Оскільки організація може мати багато екологічних аспектів і пов'язаних з ними впливів, їй треба розробити критерії та метод визначання суттєвих екологічних аспектів. Немає єдиного методу визначання суттєвих екологічних аспектів. Проте, треба, щоб використовуваний метод забезпечував несуперечливі результати і охоплював розроблення та застосування критеріїв оцінювання, зокрема пов'язаних з екологічними питаннями, правовими проблемами та інтересами внутрішніх і зовнішніх зацікавлених сторін.

Під час готування інформації стосовно своїх суттєвих екологічних аспектів

організація має розглянути потребу збереження інформації для статистичних цілей, а також, як її використовувати під час розроблення та запровадження своєї системи екологічного керування.

У процесі визначання та оцінювання екологічних аспектів треба враховувати місце діяльності, вартість і тривалість аналізування, наявність достовірних даних. Визначання екологічних аспектів не вимагає детального оцінювання життєвого циклу. У цьому процесі можна використовувати інформацію, яку вже підготовлено для регуляторних або інших цілей.

2.4. Запровадження та функціонування

Для успішного запровадження системи екологічного керування важливим є розроблення та застосування однієї чи декількох програм.

Треба, щоб у кожній програмі було описано, яким чином буде досягнуто цілі та виконано завдання організації, зокрема тривалість, необхідні ресурси і персонал, відповідальний за реалізацію програми. Цю(-ці) програму(-и) може бути поділено на частини, що охоплюють конкретні елементи діяльності організації.

Треба, щоб цілі і завдання були конкретними й вимірними, якщо це можливо. Треба, щоб вони охоплювали короткострокові та довгострокові проблеми.

Під час вибирання варіантів технологій організація має розглянути можливість застосування найкращих з наявних методів, де це економічно доцільно, ефективно та прийнятне.

Треба, щоб у програмі було розглянуто стадії планування, проектування, вироблення, збуту та видалення, якщо це доцільно та практично можливо. Це можна здійснювати як для теперішніх, так і для нових видів діяльності та продукції, а також для теперішніх чи нових послуг. Щодо продукції програма може стосуватися проектування, матеріалів, виробничих процесів, використання та остаточного видалення. Щодо запровадження або істотних модифікацій процесів програма може стосуватися планування, проектування, конструювання, введення в експлуатацію, експлуатації, а також виведення з експлуатації через установлення організацією відповідний строк.

Успішне запровадження системи екологічного керування вимагає виконання зобов'язань усіма особами, що працюють в організації або діють за її дорученням. Тому не треба вважати, що функціональні обов'язки та відповідальність у сфері екології покладають тільки на екологічну службу. Їх можуть також покласти і на інші, крім екологічної служби, підрозділи організації, наприклад, на оперативне керівництво та відділ кадрів.

Такі зобов'язання спочатку має прийняти керівництво найвищого рівня. Відповідно, найвищому керівництву треба сформулювати екологічну політику організації та забезпечити запровадження системи екологічного керування. Як частина цих зобов'язань найвище керівництво має призначити конкретного(-их) представника(-ів) керівництва з визначеними відповідальністю та

повноваженнями для впровадження системи екологічного керування. У великих організаціях або організаціях зі складною структурою можуть призначати декілька представників. На малих або середніх підприємствах цю відповідальність можуть покласти на одну особу. Керівництво має також забезпечувати належні ресурси, зокрема інфраструктуру організації, щоб розробляти, запроваджувати та підтримувати функціонування системи екологічного керування. До інфраструктури організації належать, наприклад, будівлі, лінії зв'язку, підземні резервуари, каналізація тощо.

Також важливо, щоб основні функціональні обов'язки та відповідальність у системі екологічного керування було чітко визначено і доведено до відома всіх осіб, що працюють в організації або діють за її дорученням.

Внутрішнє інформування (рис. 2.2) важливе для забезпечення дієвого запровадження систем екологічного керування. Методами внутрішнього інформування можуть бути проведення регулярних нарад робочих груп, випуск інформаційних бюлетенів, використання дощок оголошень та внутрішньої мережі зв'язку.

Організації мають запровадити методику отримання доречних повідомлень від зацікавлених сторін, їх документування та реагування на них. Ця методика може охоплювати спілкування із зацікавленими сторонами і розгляд їхніх відповідних стурбованостей. За певних обставин відповіді щодо стурбованості зацікавлених сторін можуть містити відповідну інформацію про екологічні аспекти та впливи, пов'язані з діяльністю організації. Ця методика має також охоплювати необхідне інформування органів державної влади щодо планування дій у надзвичайних ситуаціях та з інших доречних питань.

Організація може за бажанням планувати обмін інформацією, враховуючи, яким цільовим групам, які повідомлення та за якою тематикою і якими засобами вирішено його здійснювати.

Розглядаючи **зовнішнє інформування** стосовно екологічних аспектів, організації мають враховувати погляди та потреби в інформації всіх зацікавлених сторін. Якщо організація вирішує інформувати зовнішні сторони щодо своїх екологічних аспектів, тоді вона може розробити відповідну методику. Цю методику можна змінювати залежно від окремих чинників, зокрема від виду надаваної інформації, цільової групи та окремих обставин організації. Методами зовнішнього інформування можуть бути готування річних звітів, випуск інформаційних бюлетенів, ведення веб-сторінок і зустрічі з громадськістю.

Рівень деталізації **документації** має бути достатнім, щоб описати систему екологічного керування та взаємодії її елементів, а також зазначити, де можна отримати детальнішу інформацію про функціонування окремих елементів системи екологічного керування. Цю документацію можна поєднати з документацією інших систем, запроваджених в організації. Вона не обов'язково має бути у формі настанови.

Рис. 2.2. Методи внутрішнього та зовнішнього інформування

Обсяг документації системи екологічного керування може бути різним для різних організацій залежно від:

- розміру та типу організації, а також від її діяльності, продукції чи послуг;
- складності процесів та їхніх взаємодій;
- компетентності персоналу.

Прикладами документації є:

- сформульована екологічна політика, цілі та завдання;
- інформація щодо суттєвих екологічних аспектів;

- методики;
- інформація про процеси;
- схеми організаційної структури;
- внутрішні та зовнішні стандарти;
- плани на випадок надзвичайних ситуацій;
- протоколи.

Будь-яке рішення щодо необхідності документування методик(и) має базуватися на розгляді, наприклад, таких питань:

- наслідки, зокрема щодо довкілля, через незадокументованість;
- необхідність продемонструвати дотримання відповідності правовим вимогам та іншим вимогам, які організація зобов'язується виконувати;
- необхідність забезпечити послідовну діяльність;
- переваги від документування, які можуть полягати у легшому запровадженні через інформування та навчання персоналу, легшому підтримуванні та легшому перегляді, зменшенні ризику неоднозначності та відхилів, а також доказовості та наочності;
- вимоги цього стандарту.

Документи, початково розроблені не для цілей системи екологічного керування, можна використовувати як частину цієї системи, але, якщо їх використовують, на них у системі має бути посилання.

Готовність до надзвичайних ситуацій і реагування на них. Обов'язок кожної організації – розробити методику(-и) щодо готовності до надзвичайних ситуацій та реагування на них, яка б задовольняла її власні специфічні потреби. Під час розроблення такої методики організації треба розглянути:

- a) характер небезпечних чинників на місцях, наприклад, наявність легкозаймистих рідин, резервуарів-сховищ і стиснених газів, а також заходи, що здійснюються у разі розлиття або випадкових викидів та скидів;
- b) найімовірніший тип і масштаб надзвичайної ситуації чи аварії;
- c) найбільш прийнятний(-і) метод(и) реагування на надзвичайну ситуацію чи аварію;
- d) схеми внутрішнього та зовнішнього інформаційного зв'язку;
- e) дії, необхідні для зменшення шкоди довкіллю;
- f) дії, які необхідно виконати для послаблення різних видів аварій або надзвичайних ситуацій та для реагування на них;
- д) потребу у процесі(-ах) післяаварійного оцінювання, щоб установити та здійснити коригувальні й запобіжні дії;
- h) періодичне апробування методик(и) реагування на надзвичайні ситуації;
- i) підготування персоналу аварійно-рятувальної служби;
- j) список основного персоналу та служб допомоги, зокрема довідкові відомості щодо зв'язку (наприклад, пожежної служби, служби, яка ліквідує наслідки аварійного розлиття);
- k) маршрути евакуації та пункти зібрання людей;
- l) можливість виникнення надзвичайної(-их) ситуації(-й) чи аварії(-й) на

близько розташованих об'єктах (наприклад, на заводі, дорозі, залізничній колії);
т) можливість отримання допомоги від сусідніх організацій.

2.5. Перевіряння

Діяльність організації можна означити різноманітними характеристиками. Наприклад, характеристики, пов'язані з моніторингом і вимірюванням скидів стічних вод, можуть охоплювати біологічну й хімічну потреби в кисні, температуру та кислотність.

Дані, зібрані під час моніторингу та вимірювання, можна проаналізувати, щоб установити закономірності та одержати інформацію. Знання, отримані на основі цієї інформації, можна застосувати для виконання коригувальних і запобіжних дій.

Основні характеристики – це ті, які організація має розглянути, щоб визначити, як вона керує своїми суттєвими екологічними аспектами, досягає цілі та виконує завдання, поліпшує характеристики екологічності.

Якщо необхідно забезпечити отримання достовірних результатів, вимірювальне устаткування потрібно відкалібрувати або перевірити з установленною періодичністю чи перед використанням за еталонами, простежуваними до міжнародних чи національних еталонів. Якщо таких еталонів немає, треба зареєструвати базу, застосовану для калібрування.

Організація має бути спроможною продемонструвати, що вона оцінила дотримання відповідності визначеним правовим вимогам, зокрема застосовним дозволам або ліцензіям.

Протоколи, стосовно екології, можуть, серед іншого, охоплювати:

- a) протоколи стосовно претензій;
- b) протоколи стосовно навчання персоналу;
- c) протоколи стосовно моніторингу за процесами;
- d) протоколи стосовно інспектування, технічного обслуговування, калібрування;
- e) доречні записи про підрядників і постачальників;
- f) звіти про аварії;
- g) протоколи перевіряння готовності до надзвичайних ситуацій;
- h) результати аудитів;
- i) результати аналізування з боку керівництва;
- j) рішення стосовно зовнішнього інформування;
- k) протоколи, пов'язані із застосовними правовими вимогами;
- l) протоколи, пов'язані із суттєвими екологічними аспектами;
- m) протоколи нарад з екологічних питань;
- n) інформацію стосовно екологічних характеристик;
- o) протоколи стосовно дотримання відповідності правовим вимогам;
- p) обмін інформацією із зацікавленими сторонами.

Належне значення треба надавати конфіденційній інформації.

Внутрішні аудити системи екологічного керування може провадити

власний персонал організації або сторонні особи, яких обрала організація і які діють за її дорученням. У будь-якому разі треба, щоб особи, які провадять аудит, були компетентними і діяли неупереджено та об'єктивно. У малих організаціях незалежність аудитора можна довести тим, що він не відповідає за діяльність, аудит якої провадять.

2.6. Аналізування з боку керівництва

Аналізування з боку керівництва має охоплювати сферу застосування системи екологічного керування, однак, немає потреби за один раз проаналізувати всі елементи системи екологічного керування, тобто процес аналізування може тривати певний період часу.

2.7. Обов'язки суб'єктів господарювання щодо поводження з відходами

Згідно зі ст. 17 Закону України «Про відходи», суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами зобов'язані:

а) запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів;

б) забезпечувати приймання та утилізацію використаних пакувальних матеріалів і тари, в яких знаходилася продукція цих підприємств, установ та організацій – суб'єктів господарської діяльності, або укладати угоди з відповідними організаціями на їх збирання та утилізацію;

в) визначати склад і властивості відходів, що утворюються, а також ступінь небезпечності відходів для навколишнього природного середовища та здоров'я людини відповідно до нормативно-правових актів, які затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища;

г) на основі матеріально-сировинних балансів виробництва виявляти і вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, збираються, перевозяться, зберігаються, обробляються, утилізуються, знешкоджуються та видаляються, і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;

д) забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, що відповідає вимогам екологічної безпеки;

е) брати участь у будівництві об'єктів поводження з відходами;

є) здійснювати організаційні, науково-технічні та технологічні заходи для максимальної утилізації відходів, реалізації чи передачі їх іншим споживачам або підприємствам, установам та організаціям, що займаються збиранням, обробленням та утилізацією відходів, а також забезпечувати за власний рахунок екологічно обґрунтоване видалення тих відходів, що не підлягають

утилізації;

ж) не допускати змішування відходів, якщо це не передбачено існуючою технологією та ускладнює поводження з відходами або не доведено, що така дія відповідає вимогам підвищення екологічної безпеки;

з) не допускати зберігання та видалення відходів у несанкціонованих місцях чи об'єктах;

и) здійснювати контроль за станом місць чи об'єктів розміщення власних відходів;

і) своєчасно в установленому порядку сплачувати екологічний податок, що справляється за розміщення відходів;

ї) надавати місцевим органам виконавчої влади та органам місцевого самоврядування, уповноваженим органам виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища інформацію про відходи та пов'язану з ними діяльність, у тому числі про випадки несанкціонованого попадання відходів у навколишнє природне середовище та вжиті щодо цього заходи;

й) призначати відповідальних осіб у сфері поводження з відходами;

к) забезпечувати розробку в установленому порядку та виконання планів організації роботи у сфері поводження з відходами;

л) відшкодовувати шкоду, заподіяну навколишньому природному середовищу, здоров'ю та майну громадян, підприємствам, установам та організаціям внаслідок порушення встановлених правил поводження з відходами, відповідно до законодавства України;

м) забезпечувати професійну підготовку, підвищення кваліфікації та проведення атестації фахівців у сфері поводження з відходами;

н) мати ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами і/або дозвіл на транскордонне перевезення небезпечних відходів;

о) мати погоджений із уповноваженими органами виконавчої влади план дій на випадок виникнення надзвичайної ситуації, пов'язаної з поводженням з небезпечними відходами;

п) передбачати при укладанні угод на поставку в Україну товарної продукції утилізацію чи вивезення з України використаних пакувальних матеріалів і тари;

р) здійснювати планування нового будівництва або реконструкції об'єкта поводження з відходами з дотриманням вимог законодавства про містобудування;

с) мати дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, якщо їхня діяльність призводить до утворення відходів, для яких Пзுவ перевищує 1000;

т) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством, щодо запобігання забрудненню навколишнього природного середовища відходами.

З метою виконання наведених вище обов'язків та на виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України від 1 листопада 1999 р. № 2034, якою затверджено Порядок ведення державного обліку та паспортизації

відходів, суб'єкти господарювання мають виконувати такі роботи:

- 1) виявлення відходів;
- 2) ідентифікація відходів;
- 3) інвентаризація відходів;
- 4) паспортизація відходів;
- 5) нормування утворення відходів;
- 6) постановка на облік об'єктів утворення відходів (розробка реєстрових карт об'єкту утворення відходу та ведення реєстрів);
- 7) отримання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами;
- 8) організація системи поводження з відходами згідно вимог чинного законодавства;
- 9) організація первинного обліку і поточного контролю над утворенням відходів і поводження з ними.

Ці роботи, які виконуються в межах діючих законодавчих і нормативних актів, слід розглядати як послідовні етапи, кожний з яких пов'язаний і обумовлений попереднім. Без забезпечення системи (проведення інвентаризації та ідентифікації відходів виробництва і споживання, розробки паспортів відходів і карток об'єкту утворення відходів, розрахунків нормативів утворення відходів, ведення журналів первинного обліку і поточного контролю утворення кожного виду відходів) неможливо забезпечити правильний облік відходів, обчислення відповідних зборів до бюджету, виконання вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 1.11.99 № 2034 (далі - ПКМУ №2034), якою затверджено Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів та Інструкції № 342.

Без забезпечення системи (проведення інвентаризації та ідентифікації відходів виробництва і споживання, розроблення паспортів відходів і карток об'єкта утворення відходів, розрахунків нормативів утворення відходів та нормативно-допустимих обсягів утворення відходів, ведення первинного обліку і поточного контролю утворення кожного виду відходів) неможливо забезпечити правильний облік відходів і, відповідно, обчислення екологічного податку.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте етапи роботи підприємства у сфері поводження з відходами.
2. Розкрийте обов'язки суб'єктів господарювання щодо поводження з відходами.
3. Розкрийте особливості запровадження системи екологічного керування.
4. Охарактеризуйте моделі систем екологічного керування відходами на підприємствах.
5. Розкрийте принцип ведення державного обліку та паспортизації відходів.

ТЕМА 3. ВИЯВЛЕННЯ ТА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ВІДХОДІВ

3.1. Виявлення відходів

В процесі виробничої діяльності, по мірі модернізації та оновлення основних засобів, освоєння нових видів діяльності у любого суб'єкта господарювання неминуче повинні виникати відходи.

Джерелами утворення відходів зазвичай на підприємстві є наступні підрозділи (наведені приклади є найбільш поширеними, але не є вичерпними):

- автотранспортна дільниця: утворюються відпрацьовані акумулятори, шлам електроліту з свинцевих АКБ, відпрацьовані мастила, відпрацьовані шини, шлам та нафтопродукти від очисних споруд мийки автомобілів, гальмівні колодки, відпрацьовані паливні та масляні фільтри, промаслене ганчір'я тощо;

- електроцех: утворюються відпрацьовані лампи, що містять ртуть;

- котлотурбінний цех: утворюється зола, шлак;

- цех хімовдоочистки: утворюється шлам водо підготовки;

- ремонтно-механічний цех: утворюються зола вугільна, відходи металу, абразивних кругів, зварювальних електродів, металева стружка;

- об'єднаний будівельно-ремонтний цех: утворюються відходи металу, стружки та деревини;

- швейні цехи: утворюється пил з тканин;

- елеватори: утворюється зерновий пил; зернові відходи I-III категорії;

- торгівельні підприємства: пакувальний матеріал, тара.

Перелік відходів підприємств може бути продовжений, його коригують в залежності від особливостей кожного окремого підприємства.

Наприклад, серед основних видів відходів, які утворюються на **деревообробних підприємствах**, можна виокремити такі:

- *відходи виробничо-технологічні виробництва деревини і виробів з деревини*: відходи деревини кускові, обапід, рейки, обрізки, олівці, відструги та вирізки, шпон-розривина, відходи технологічні м'які, стружка деревна, відсіви тріски технологічної, залишки кори, тирса деревинна, залишки плит деревностружкових та деревино-волокнистих (рис. 3.1);

- *продукція бракована та некондиційна*: деревина пиляна чи стругана, заготовки з деревини, кряж шпальний, панелі та плити, шпон, фанера листова, вироби столярні і теслярські з деревини для споруд некондиційні тощо;

- *відходи допоміжних матеріалів*, які використовуються у виготовленні виробів з деревини: прокат сталевий і кольорових металів спеціальний зіпсований, забруднений або неідентифікований, його залишки, які не можуть бути використані за призначенням; покриття захисні для деревини органічні, негалогеновані, органохлоровані, органометалеві, неорганічні зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначенням; скло листове зіпсоване, забруднене або неідентифіковане, його залишки, які не можуть бути використані за призначенням; лаки для покриття меблів зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть

бути використані за призначенням; клеї, фарби та лаки зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначенням; пластмаси і плівки декоративні зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначенням; матеріали оббивні зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначенням тощо;

– *відходи, які утворюються під час діяльності ремонтно-механічного, транспортного та котельного господарства*: брухт чорних і кольорових металів, відходи інструментів, деталей машин, фурнітури тощо, оливи гідравлічні інші зіпсовані або відпрацьовані, оливи і мастила моторні, трансмісійні інші зіпсовані або відпрацьовані, батареї свинцеві акумуляторні зіпсовані або відпрацьовані, шини автомобільні зіпсовані, забруднені або неідентифіковані, їх залишки, які не можуть бути використані за призначенням, шлак і попіл;

– *відходи, які утворюються під час забезпечення належних умов праці та життєдіяльності*: відходи комунальні (міські) змішані, у тому числі сміття з урн, лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані, тара пластикова дрібна використана, а також шлам від очищення вод стічних комунальних, промислових тощо.

Рис. 3.1. Відходи деревообробного підприємства

3.2. Ідентифікація відходів

Нормативна база:

- 1) Державний класифікатор України ДК 005-96 «Класифікатор відходів».
- 2) Наказ Держкомстату України N 494 від 24.10.2006 «Інструкція щодо

заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки».

3) Постанова КМУ № 1120 від 13.07.2000 р. Про затвердження Жовтого та Зеленого переліків відходів.

4) ДСанПіН 2.2.7. 029-99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення.

5) Временный классификатор токсичных промышленных отходов и методические рекомендации по определению класса токсичности промышленных отходов №4286-87 от 13.05.1987 г.

Ідентифікація відходів – віднесення відходів до певних категорій та класифікаційних груп, виходячи з їх походження, складу, стану, небезпеки для довкілля, здоров'я людини, технологічних можливостей утилізації, знешкодження.

Під час ідентифікації і паспортизації відходів, а також при подальшому заповненні форм статистичної та податкової звітності враховують такі класифікаційні ознаки:

1. Найменування відходу, найменування класифікаційних груп відходів, код (за ДК 005-96);

2. Небезпечні складники відходів (**C01-C85** – згідно з додатком В до ДК 005-96);

3. Властивості відходів, що визначають їх небезпечність (**H1-H15** – згідно з додатком Г до ДК 005-96);

4. Операції щодо поводження з відходами (**D1- D16, R1- R14** – згідно з додатком Е до ДК 005-96);

5. Групи небезпечних відходів (**0101-1201** – згідно з додатком 2 до Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи або **Y1-Y45** згідно із розділом А Жовтого переліку відходів);

6. Клас небезпеки (**I – IV** клас згідно з ДСанПіН 2.2.7. 029-99);

7. Фізичний (агрегатний) стан відходу (**P, T, Ш, Г, С, У** згідно з додатком Б до ДК 005-96);

8. Хімічний склад (у відсотках);

9. Тип відходу за складом (**неорганічний, органічний, змішаний**);

10. Фізико-хімічні і теплофізичні властивості та ін.

Розглянемо ці класифікаційні ознаки детальніше.

3.2.1. Найменування відходу, груп відходів, код

Нормативна база: ДК 005-96 «Класифікатор відходів»

Класифікатор відходів (далі – КВ) належить до державної системи класифікації та кодування техніко-економічної і соціальної інформації, що створюється у межах державної програми переходу України на міжнародну

систему обліку та статистики.

Класифікатор відходів забезпечує інформаційне підтримування вирішення широкого кола питань державного управління відходами та ресурсовикористанням на базі системи обліку та звітності, гармонізованої з міжнародними системами.

Класифікатор відходів побудовано на єдиних засадах з Класифікацією видів економічної діяльності (КВЕД) та Державним класифікатором продукції та послуг (ДКПП), особливістю яких є класифікація об'єктів за їх походженням.

Класифікатор відходів складається з двох частин:

- класифікації відходів (частина 1), утворюваних у сировинних, видобувних та обробних галузях економіки (розділ А), а також специфічних відходів, утворюваних у сфері надання послуг (розділ Б);

- класифікації послуг, пов'язаних з відходами (частина 2, розділ В).

Структуру класифікатора відходів подано на рис. 3.2.

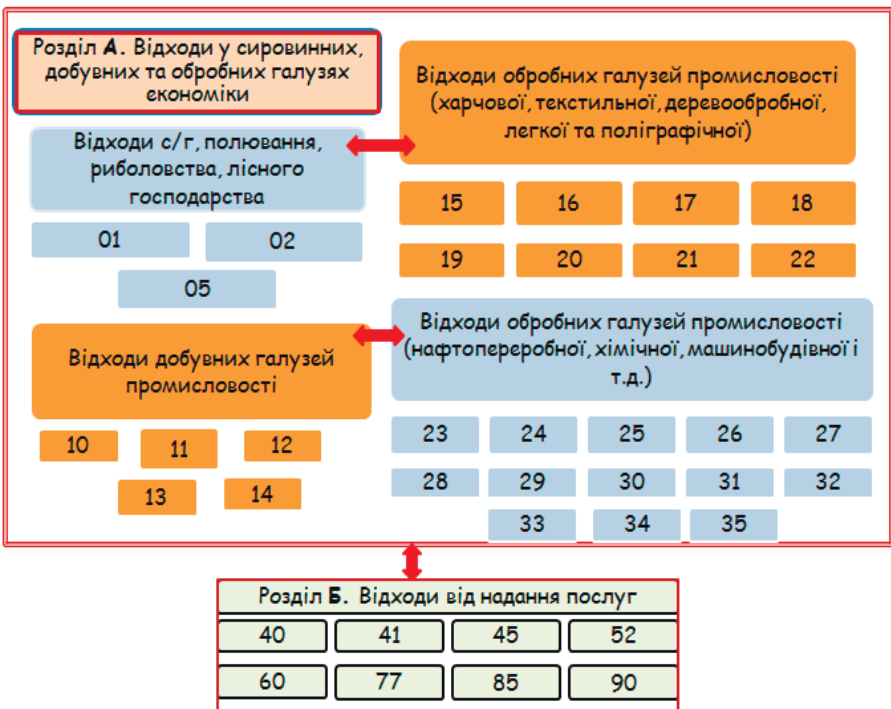

Рис. 3.2. Структура ДК 005-96

У КВ прийнято 8-значову структуру коду відходів, яка складається з чотирьох частин. Код прийнято цифровий з кількістю знаків у абетці – десять.

Структуру коду відходів згідно ДК 005-96 подано на рис. 3.3.

Рис. 3.3. Структура коду відходів за ДК 005-96

Фази процесу (рис.3.4):

- Вхід (1) – відходи вхідних компонентів процесу;
- Обробка (2) – відходи від процесів виробництва, оброблення, перероблення (виробничо-технологічні відходи);
- Вихід (3) – відходи кінцевої продукції (від надання послуги).

Рис. 3.4. Фази технологічного процесу

Елементи процесу:

1 – для відходів **вхідних компонентів**:

- 1 – відходи основних (сировинних) матеріалів;
- 2 – відходи допоміжних матеріалів та речовин;

- 3 – відходи напівфабрикатів, комплектувальних виробів;
- 4 – відходи енергоносіїв;
- 9 – відходи інших компонентів
- 2 – для **виробничо-технологічних відходів**:
  - 1 – відходи гідромеханооброблення;
  - 2 – відходи термічного та термомеханічного оброблення;
  - 3 – відходи фізико-хімічного оброблення;
  - 4 – відходи хімічного та фотохімічного оброблення;
  - 5 – відходи від складальних процесів;
  - 6 – відходи від допоміжних процесів, у т.ч. промивання, складування, пакування, маркування, вантажно-розвантажувальних робіт;
  - 7 – відходи біологічного оброблення;
  - 8 – відходи виробничо-технологічні інші, що є важливими для даного угруповання;
  - 9 – відходи виробничо-технологічні інші, не позначені іншим способом, або відходи від комбінованих процесів
- 3 – відходи **кінцевої продукції**
  - 1 – бракована продукція;
  - 2 – продукція, забруднена радіонуклідами та (або) шкідливими речовинами;
  - 9 – відходи кінцевої продукції (від надання послуги) інші

Наприклад:

Відходи комунальні (міські) змішані, у т. ч. сміття з урн мають код **7720.3.1.01**.

У цьому кодї цифри мають наступне значення:

77 – Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування та ремонту устаткування, приладів та виробів інших, відходи комунальні та аналогічні неспецифічні промислові інші;

7720 – Відходи комунальні (міські) інші

7720.3 – Відходи кінцевої продукції (від надання послуги)

7720.3.1 – Бракована продукція

3.2.2. Небезпечні складники відходів

Нормативна база: Додаток В до ДК 005-96

Позначаються кодами від **C01** до **C85**. Використовуються при:

- проведенні **інвентаризації** відходів;
- заповненні **технічного паспорту** відходів;
- заповненні **паспорту місць видалення** відходів;
- заповненні **ресстрової карти** об'єкта утворення відходів.

УЗАГАЛЬНЕНИЙ ПЕРЕЛІК НЕБЕЗПЕЧНИХ СКЛАДНИКІВ ВІДХОДІВ

Код	Назва компонента	Код	Назва компонента
C01	Алюміній та його сполуки	C44	Неорганічні сполуки фтору (за виключенням фториду кальцію)
C02	Барій та його сполуки, за	C45	Неорганічні ціаніди

Код	Назва компонента	Код	Назва компонента
	виключенням сульфату барію		
C03	Берилій та його сполуки	C46	Кислотні розчини чи кислоти у твердому стані
C04	Бор та його сполуки	C47	Основні розчини чи основи у твердому стані
C05	Бром та його сполуки	C48	Азбест (пил, порошок та волокна)
C06	Ванадій та його сполуки	C49	Органічні сполуки фосфору
C07	Вісмут та його сполуки	C50	Карбоніли металів
C08	Вольфрам та його сполуки	C51	Карбоніли заліза
C09	Германій та його сполуки	C52	Карбоніли нікелю
C10	Залізо та його сполуки	C53	Карбоніли хрому
C11	Кадмій та його сполуки	C54	Пероксиди
C12	Калій металевий у незв'язаній формі	C55	Солі хлорнуватої кислоти
C13	Кальцій металевий у незв'язаній формі	C56	Солі хлорної кислоти
C14	Кобальт та його сполуки	C57	Солі азотистої кислоти, оксиди азоту
C15	Кремній та його сполуки	C58	Поліхлоровані дифеніли, поліхлоровані терфеніли, полібромовані дифеніли
C16	Літій металевий у незв'язаній формі	C59	Фармацевтичні чи ветеринарні сполуки та проміжні продукти їх виробництва
C17	Магній металевий у незв'язаній формі	C60	Біоциди та фітофармацевтичні речовини
C18	Марганець та його сполуки	C61	Інфікувальні речовини
C19	Мідь та її сполуки	C62	Креозоти
C20	Молібден та його сполуки	C63	Ізоціанати
C21	Миш'як та його сполуки	C64	Тіоціани
C22	Натрій металевий у незв'язаній формі	C65	Органічні ціаніди
C23	Нікель та його сполуки	C66	Феноли та фенолові сполуки (у т. ч. хлорфеноли)
C24	Ніобій та його сполуки	C67	Ефіри
C25	Олово та його сполуки	C68	Галогеновані органічні розчинники
C26	Ртуть та її сполуки	C69	Органічні розчинники (за виключенням галогенованих розчинників)
C27	Свинець та його сполуки	C70	Органогалогенні сполуки (за виключенням інертних полімеризованих матеріалів)
C28	Селен та його сполуки	C71	Поліциклічні чи гетероциклічні ароматичні органічні сполуки
C29	Срібло та його сполуки	C72	Органічні азотні сполуки (особливо аліфатичні аміни)
C30	Стронцій та його сполуки	C73	Органічні азотні сполуки (особливо ароматичні аміни)

Код	Назва компонента	Код	Назва компонента
C31	Сурма та її сполуки	C74	Азиди (солі азотноводневої кислоти) чи речовини вибухового характеру
C32	Галій та його сполуки	C75	Органічні сполуки сірки
C33	Телур та його сполуки	C76	Хлорсилани та кремнійорганічні мономери
C34	Титан та його сполуки	C77	Будь-які сполуки, споріднені з поліхлорованим дибензофураном
C35	Торій та його сполуки	C78	Будь-які сполуки, споріднені з поліхлорованим дибензодіоксином
C36	Уран та його сполуки	C79	Органічні пестициди (у т. ч. пестициди, заборонені до застосування)
C37	Фосфор та його неорганічні сполуки	C80	Бенз(a)пірен та сполуки, що містять бенз(a)пірен
C38	Фтор та його органічні сполуки	C81	Вуглеводні та їх кисневі, азотні та (або) сірчані сполуки, раніше не включені до цієї таблиці
C39	Хлор та його сполуки	C82	Радіонукліди
C40	Хром та його сполуки	C83	Продукти біотехнологій та інші біологічні агенти (у т. ч. штами-продуценти)
C41	Цинк та його сполуки	C84	Складні речовини, що містять декілька потенційно небезпечних компонентів
C42	Цирконій та його сполуки	C85	Інші потенційно небезпечні компоненти та хімічні речовини гостроспрямованої дії
C43	Неорганічні сульфіді		

3.2.3. Властивості відходів, що визначають їх небезпечність

Нормативна база: Додаток Г до ДК 005-96

Позначаються кодами від **H01** до **H15**. Використовуються при:

- проведенні **інвентаризації** відходів;
- заповненні **технічного паспорту** відходів;
- заповненні **ресстрової карти** об'єкта утворення відходів.

НЕБЕЗПЕЧНІ РЕЧОВИНИ ТА ЇХ ВЛАСТИВОСТІ

Код	Речовина	Властивості
H1	Вибухові речовини	Вибухові речовини та відходи - це тверді чи рідкі речовини або відходи (або суміш речовин чи відходів), які самі собою здатні до хімічної реакції з виділенням газів такої температури та тиску та з такою швидкістю, що спричиняє пошкодження оточуючих предметів
H2	Вогненебезпечні рідини	Термін «вогненебезпечні» рівнозначний терміну «легкозаймисті» Вогненебезпечними є рідини, суміші рідин або рідини, які містять тверді речовини в розчині чи суспензії (наприклад: фарби, політури, лаки тощо, крім речовин або відходів, класифікованих інакше - відповідно

Код	Речовина	Властивості
		до їх небезпечних властивостей), які виділяють вогнебезпечні пари за температури не вище ніж 60,5° С у закритій посудині або не вище ніж 65,5° С у відкритій посудині. (Оскільки результати, одержані у відкритій та закритій посудинах, не можуть бути точно порівнювані, та навіть окремі результати, одержувані за одним і тим самим методом, часто значно відрізняються один від одного, то правила, у яких цифри відрізняються від наведених вище, залишаються у дусі зазначених визначень)
H3	Вогнебезпечні тверді речовини	Тверді речовини чи тверді відходи, крім класифікованих як вибухові речовини, котрі в умовах, які трапляються під час транспортування, здатні легко займатись або можуть спричинити чи підсилити пожежу під час тертя
H4	Речовини чи відходи, здатні до самозаймання	Речовини чи відходи, здатні самочинно нагріватися за нормальних умов перевезення або нагріватися під час контакту з повітрям, а після того здатні самозайматися
H5	Речовини чи відходи, які виділяють вогнебезпечні гази під час взаємодії з водою	Речовини чи відходи, які під час взаємодії з водою здатні стати самозаймистими або виділяти легкозаймисті гази у небезпечних кількостях
H6	Окислювальні речовини	Речовини, самі собою не обов'язково займисті, але такі, що звичайно за рахунок виділення кисню можуть спричинити або сприяти спалахуванню інших матеріалів
H7	Органічні пероксиди	Органічні речовини, які містять бівалентну групу - O - O - і є термічно нестійкими речовинами та схильні до екзотермічного самоприскорюваного розкладання
H8	Токсичні (отруйні) речовини	Речовини чи відходи, які у разі попадання всередину організму через органи дихання, травлення або крізь шкіру здатні спричинити смерть людини або чинити на неї сильний негативний вплив
H9	Інфікувальні речовини	Речовини чи відходи, які містять живі мікроорганізми або їх токсини, які спричиняють захворювання тварин чи людей
H10	Корозійні речовини	Речовини або відходи, які шляхом хімічного впливу можуть під час безпосереднього контакту спричинити серйозні пошкодження живої тканини або в разі витоку чи розсипання можуть спричинити пошкодження та навіть руйнування інших вантажів чи транспортних засобів; вони також можуть спричинити інші види небезпеки
H11	Речовини, здатні до виділення токсичних газів під час контакту з повітрям чи	Речовини чи відходи, які під час взаємодії з повітрям чи водою здатні виділяти токсичні гази у небезпечних об'ємах

Код	Речовина	Властивості
	водою	
H12	Токсичні речовини, які спричиняють довготривалі або хронічні захворювання	Речовини чи відходи, які в разі попадання всередину організму через органи дихання, травлення або крізь шкіру здатні спричинити серйозні, довготривалі чи хронічні захворювання, включаючи ракові захворювання
H13	Екотоксичні речовини	Речовини чи відходи, які у разі попадання у навколишнє середовище являють собою або можуть негайно чи з часом являти собою загрозу для навколишнього середовища внаслідок біоакмулювання та (або) чинити токсичний вплив на біотехнічні системи
H14	Речовини, які трансформуються у небезпечні	Речовини, здатні будь-яким чином після видалення створювати інші матеріали, наприклад, шляхом вилуговування, причому ці матеріали матимуть деякі з вищезазначених властивостей
H15	Радіоактивні речовини	Речовини чи відходи, які містять радіонукліди чи забруднені ними в концентраціях або з рівнем радіоактивності вищим за норми радіаційної безпеки, здатні спричинити зовнішнє та (або) внутрішнє опромінення фізичних, хімічних чи біологічних об'єктів, яке, в свою чергу, може спричинити їх загибель або завдати значної шкоди навколишньому середовищу

3.2.4. Операції щодо поводження з відходами

Нормативна база: Додаток Е до ДК 005-96

Операції з видалення відходів позначаються кодами від **D1** до **D16**, а операції з утилізації відходів – кодами від **R1** до **R14**. Використовуються при:

- проведенні **інвентаризації** відходів;
- заповненні **технічного паспорту** відходів;
- заповненні **паспорту місць видалення** відходів.

ОПЕРАЦІЇ ЩОДО ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Код	Опис операції
ОПЕРАЦІЇ З ВИДАЛЕННЯ ВІДХОДІВ (що не призводять до можливості їх утилізації - відновлення, регенерації, рециркуляції, рекуперації, прямого повторного чи альтернативного використання)	
D1	Складування (звалювання) на землі чи під поверхнею землі, наприклад, на звалищі тощо
D2	Розміщення для оброблення ґрунту (меліорація земель), наприклад, біохімічний розклад рідких або ілуватих відходів у ґрунті
D3	Закачування на глибину, наприклад, закачування відходів відповідної консистенції через свердловини, в соляні куполи або природні резервуари тощо

Код	Опис операції
D4	Скидання в поверхневі (як правило, штучні) водоймища, наприклад, розміщення рідких або шламоподібних відходів у котлованах, ставках-накопичувачах, відстійних басейнах, лагунах тощо
D5	Розміщення (поміщення) у спеціально облаштованих земляних спорудах (на полігонах), наприклад, розміщення в окремих відсіках, закритих зверху й ізольованих один від одного та від навколишнього середовища
D6	Скидання твердих відходів у водоймища, крім морів та океанів
D7	Скидання в моря та океани, у т. ч. розміщення (захоронення) на морському дні
D8	Біологічне оброблення, не обумовлене в інших пунктах цього додатка, і внаслідок якого утворюються кінцеві сполуки чи суміші, які потім видаляються за допомогою будь-якої з операцій, зазначених у цьому додатку
D9	Фізико-хімічне оброблення, не обумовлене в інших пунктах цього додатка, і внаслідок якого утворюються кінцеві сполуки чи суміші, які потім видаляються за допомогою будь-якої з операцій, зазначених у цьому додатку. Наприклад, випаровування, сушіння, кальцинування, нейтралізація, осадження тощо
D10	Спалювання (обзолнення) на суші (на землі)
D11	Спалювання (обзолнення) в морі
D12	Постійне зберігання, наприклад, у спеціальних контейнерах в шахті тощо
D13	Змішування, перемішування перед застосуванням будь-якої з операцій, перелічених у цьому додатку
D14	Перезатарювання (переупакування) перед застосуванням будь-якої з операцій, перелічених у цьому додатку
D15	Зберігання в очікуванні будь-якої з операцій, перелічених у цьому додатку
D16	Інші, не позначені вище, способи видалення
ОПЕРАЦІЇ, ЩО ПРИЗВОДЯТЬ ЧИ МОЖУТЬ ПРИЗВЕСТИ ДО УТИЛІЗАЦІЇ ВІДХОДІВ (регенерації, рециркуляції, рекуперації, прямого повторного чи альтернативного використання)	
R1	Використання у вигляді палива (крім прямого спалювання) чи іншим чином для одержання енергії
R2	Регенерація (рекуперація) розчинників
R3	Регенерація (рециклювання) органічних речовин, що не застосовуються як розчинники
R4	Рециклювання металів та їх сполук
R5	Утилізація інших неорганічних матеріалів
R6	Регенерація (рекуперація) кислот і лугів
R7	Регенерація (рекуперація) компонентів, використовуваних для боротьби з забрудненнями (викидами)
R8	Регенерація (рекуперація) компонентів каталізаторів
R9	Повторна перегонка (рафінування) використаних нафтопродуктів або інші способи повторного застосування раніше використаних нафтопродуктів
R10	Оброблення землі (внесення в землю), що сприяє її сільськогосподарському

Код	Опис операції
	використанню чи покращує екологічну обстановку, у т. ч. компостування та інші процеси біотрансформації
R11	Використання залишкових матеріалів (відходів), одержаних внаслідок здійснення операцій за кодами R1 - R10
R12	Обмін відходами для здійснення стосовно них операцій за кодами R1- R11 цього додатка
R13	Накопичення, заготівля матеріалів, призначених для здійснення стосовно них будь-якої з операцій, перелічених у цьому додатку
R14	Інші, не позначені вище, способи утилізації

3.2.5. Групи небезпечних відходів

Нормативна база: Наказ Держкомстату України N 494 від 24.10.2006 «Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи»

До **небезпечних відходів** належать відходи, що мають такі фізичні, хімічні, біологічні чи інші небезпечні властивості, які створюють або можуть створити значну небезпеку для навколишнього природного середовища і здоров'я людини та які потребують спеціальних методів та засобів поводження з ними. Небезпечні відходи містять такі речовини, що мають небезпечні властивості - токсичність, вибухонебезпечність, пожежонебезпечність, високу реакційну здатність або містять збудників інфекційних хвороб.

Позначаються кодами:

- від **0101 до 1201** згідно з додатком 2 до Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №1-небезпечні відходи;
- від **0101 до 1801** згідно з додатком 2 до Роз'яснення щодо заповнення форми державного статистичного спостереження №1-відходи;
- від **Y1 до Y45** згідно із розділом А Жовтого переліку відходів.

Використовуються при:

- заповненні **технічного паспорту** відходів;
- заповненні форми **№1-небезпечні відходи**;
- заповненні форми **№1-відходи**.

Додаток 2 до Інструкції щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи

ГРУПИ НЕБЕЗПЕЧНИХ ВІДХОДІВ

Код групи відходів	Найменування групи небезпечних відходів
01	Відходи, що містять метали та їх сполуки
02	Відходи, що містять неметали та їх сполуки
03	Відходи, що містять карбоніли металів
04	Відходи, що містять корозійні речовини
05	Відходи, що містять органічні аміни, інші органічні азотовмісні

Код групи відходів	Найменування групи небезпечних відходів
	сполуки
06	Відходи виробництва та застосування органічної хімії чи такі, що містять органічні сполуки інші
07	Відходи, що містять стійкі органічні забруднювачі (СОЗ)
08	Відходи пестицидів і агрохімікатів, непридатні чи заборонені пестициди
09	Відходи, що містять озоноруйнівні речовини
10	Відходи медичного, ветеринарного чи сільськогосподарського походження, фармацевтичної продукції та від лікування людей чи тварин
11	Відпрацьовані нафтопродукти, продукти нафтопереробки
12	Інші відходи

Нормативна база: Постанова КМУ № 1120 від 13.07.2000 р. Про затвердження Жовтого та Зеленого переліків відходів

Небезпечні відходи – відходи, включені до розділу А Жовтого переліку відходів, що затверджується Кабінетом Міністрів України, і мають одну чи більше небезпечних властивостей, наведених у переліку небезпечних властивостей, що затверджується Мінприроди, та до Зеленого переліку, що затверджується Кабінетом Міністрів України, у разі, коли вони містять матеріали, наведені у додатку 2 до Постанови КМУ №1120 в таких кількостях, що можуть виявляти небезпечні властивості, наведені у зазначеному вище переліку небезпечних властивостей.

ЖОВТИЙ ПЕРЕЛІК ВІДХОДІВ

Назва	Номер згідно з переліком А Базельської конвенції	Номер категорії відходів Y
Розділ А. Відходи, визначені як небезпечні*		
Відходи металів та металовмісні відходи	A1	
Відходи металів та відходи, що складаються із сплавів будь-яких з нижченаведених речовин	A1010	
1. Сурма		Y24
2. Арсен		Y27
3. Берилій		Y20
4. Кадмій		Y26
5. Свинець		Y31
6. Ртуть		Y29
7. Селен... і т.д.		Y25
80. Відходи виробництва, одержання і застосуванням фотохімікатів чи матеріалів для		Y16

Назва	Номер згідно з переліком А Базельської конвенції	Номер категорії відходів Y
обробки фотоматеріалів		

* В основу розділу А покладено перелік А Базельської конвенції (додаток VIII до Базельської конвенції). Згідно з підпунктом «а» пункту 1 статті 1 Базельської конвенції відходи, перелічені у цьому розділі, є небезпечними.

Додаток 2 до Постанови КМУ №1120

КАТЕГОРІЇ ВІДХОДІВ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ РЕГУЛЮВАННЮ

Групи відходів:

Y1 – Медичні відходи, отримані в результаті лікувального догляду за пацієнтами в лікарнях, поліклініках та клініках

Y2 – Відходи виробництва та переробки фармацевтичної продукції

Y3 – Непотрібні фармацевтичні товари, ліки та препарати

Y4 – Відходи виробництва, одержання і застосування біоцидів і фітофармацевтичних препаратів

Y5 – Відходи виробництва, одержання і застосування хімічних речовин для просочування деревини

Y6 – Відходи виробництва, одержання і застосування органічних розчинників

Y7 – Відходи термічної обробки та карбідизації, які містять ціаніди

Y8 – Непотрібні мінеральні масла, що не придатні для використання за призначенням

Y9 – Відходи у вигляді сумішей та емульсій масла/вода, вуглеводні/вода

Y10 – Відходи, речовини та вироби, що містять поліхлоровані біфеніли (ПХБ) та/або поліхлоровані терфеніли (ПХТ) та/або полібромовані біфеніли (ПББ) або забруднені ними

Y11 – Відходи у вигляді смолистих залишків очистки, дистиляції або будь-якої піролітичної обробки

Y12 – Відходи виробництва, одержання і застосування чорнил, барвників, пігментів, фарб, лаків, оліфи

Y13 – Відходи виробництва, одержання і застосування смол, латексів, пластифікаторів, клеїв/зв'язуючих матеріалів

Y14 – Непотрібні хімічні речовини, отримані в ході науково-дослідних робіт чи учбового процесу, природа яких ще не виявлена, та/або які є новими і чий вплив на людину та/або навколишнє середовище невідомий

Y15 – Відходи вибухонебезпечного характеру, що не підпадають під інше законодавство

Y16 Відходи виробництва, одержання і застосування фотохімікатів чи матеріалів для обробки фотоматеріалів

Y17 – Відходи поверхневої обробки металів і пластмас

Y18 – Залишки від операцій по видаленню промислових відходів

Відходи, що містять:

Y19 – Карбоніли металів

Y20 – Берилій; сполуки берилію

- У21 – Сполуки шестивалентного хрому
- У22 – Сполуки міді
- У23 – Сполуки цинку
- У24 – Миш'як; сполуки миш'яку
- У25 – Селен; сполуки селену
- У26 – Кадмій; сполуки кадмію
- У27 – Сурма; сполуки сурми
- У28 – Телур; сполуки телуру
- У29 – Ртуть; сполуки ртуті
- У30 – Талій; сполуки талію
- У31 – Свинець; сполуки свинцю
- У32 – Неорганічні сполуки фтору, за винятком фториду кальцію
- У33 – Неорганічні ціаніди
- У34 – Розчини кислот чи кислоти у твердому стані
- У35 – Розчини основ чи основи у твердому стані
- У36 – Азбест (пил та волокна)
- У37 – Органічні сполуки фосфору
- У38 – Органічні ціаніди
- У39 – Феноли; фенольні сполуки, включаючи хлорфеноли
- У40 – Ефіри
- У41 – Галогеновані органічні розчинники
- У42 – Органічні розчинники, за винятком галогенованих розчинників
- У43 – Будь-які матеріали типу поліхлорованого дибензофурану
- У44 – Будь-які матеріали типу поліхлорованого дибензо-п-діоксину
- У45 – Галогенорганічні сполуки, крім речовин, зазначених у цьому додатку.

3.2.6. Клас небезпеки відходів

Нормативна база:

1) Временный классификатор токсичных промышленных отходов и методические рекомендации по определению класса токсичности промышленных отходов №4286-87 от 13.05.1987 г.;

2) Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 2.2.7. 029-99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення.

Відходи сфер виробництва і сфери споживання залежно від фізичних, хімічних і біологічних характеристик всієї маси відходу або окремих його інгредієнтів поділяють на чотири класи небезпеки:

I-й клас – надзвичайно небезпечні;

II-й клас – високо небезпечні;

III-й клас – помірно небезпечні;

IV-й клас – мало небезпечні.

Використовуються **в усіх документах** щодо поводження з відходами.

Клас небезпеки визначається токсичністю промислових відходів.

Токсичними промисловими відходами називаються такі, що утворені в процесі технологічного циклу в промисловості і містять фізіологічно активні речовини, що спричиняють токсичний ефект.

Відходи I класу небезпеки зберігають у герметичній тарі (сталеві бочки, контейнери). У міру наповнення, тару з відходами закривають герметично сталюю кришкою, при необхідності заварюють електрогазоварюванням.

Відходи II класу небезпеки зберігають, згідно до агрегатного стану, у поліетиленових мішках, пакетах, діжках та інших видах тари, що запобігає розповсюдженню шкідливих речовин (інгредієнтів).

Відходи III класу небезпеки зберігають у тарі, що забезпечує локалізоване зберігання, дозволяє виконувати вантажно-розвантажувальні та транспортні роботи і виключає розповсюдження у навколишньому середовищі шкідливих речовин.

Відходи IV класу небезпеки можуть зберігатися відкрито на промисловому майданчику у вигляді конусоподібної купи. Ці відходи без негативних екологічних наслідків можуть бути об'єднані з побутовими відходами в місцях захоронення останніх або використані як ізолюючий матеріал, а також для різних планувальних робіт при освоєнні території.

Більшість відходів, які не підлягають подальшому використанню і належать до IV класу небезпеки, видаляють на полігони твердих побутових відходів. Решта відходів, які належать до I–III класів небезпеки, тимчасово зберігають на території підприємств – вони підлягають подальшій утилізації.

Визначити клас небезпеки відходів у нас в країні досить важко. Але завжди необхідно, адже відповідно до пункту 246.2 статті 246 Податкового кодексу ставки екологічного податку за розміщення відходів встановлюються залежно від класу небезпеки та рівня небезпечності відходів.

При цьому відповідно до пункту 246.3 Податкового кодексу за розміщення відходів, на які не встановлено клас небезпеки, застосовується ставка податку, встановлена за розміщення відходів I класу небезпеки. Тобто в максимальному розмірі.

Трудність полягає у тому, що Класифікатор відходів ДК 005-96, затверджений Наказом Держстандарту № 89 від 29.02.1996 р. **не містить класифікації відходів за класами небезпеки.**

Підприємствам та організаціям пропонується «Временным классификатором токсичных промышленных отходов №4286-87 от 13.05.1987г.», проте у цьому документі встановлений клас небезпеки лише для 134 видів відходів. Зрозуміло, що цей перелік є неповним та недостатнім. Тому підприємства та організації України стикаються з необхідністю самостійно вирішувати проблему визначення класу небезпеки їх відходів за процедурою, визначеною ДСанПіН 2.2.7.0-029-99.

Временный классификатор токсичных промышленных отходов и методические рекомендации по определению класса токсичности промышленных отходов №4286-87 от 13.05.1987 г.

<u>Первый класс опасности</u>	
1.1.	Осмолы - отход при получении бензила хлористого марки «Ч»
1.2.	Осмол - отход производства перхлоруглеродов
1.3.	Отход концентрата тория в химикометаллургическом производстве
1.4.	Отход с содержанием порофора 4Х3-57 в производстве хлорорганических кислот
1.5.	Пыль, содержащая пентасернистый фосфор в гальваническом производстве
1.6.	Растворы отработанные (обезжиривающие, травильные, рабочие) нейтрализованные гальванического производства
1.7.	Ртуть на графите отход производства каустической соды
1.8.	Ртуть на активированном угле в производстве гранозана
1.9.	Смесь с примесью инсектицидов
1.10.	Смесь с примесью соединений свинца, сурьмы, кадмия в производстве поливинилхлоридной пленки и пластиков
1.11.	Сорбент с примесью арсина и фосфина в производстве специальных газовых смесей
1.12.	Стекло от переработки ламп
1.13.	Реусы каменноугольные в коксохимическом производстве
1.14.	Шлам с содержанием тория в производстве изделий из торированного вольфрама
1.15.	Шлам селено-ртутный в сернокислотном производстве
1.16.	Шлам, образующийся в процессе никелирования
<u>Второй класс опасности</u>	
2.1.	Гудрон кислый нефтехимического производства
2.2.	Катализатор отработанный от дегидрирования этилена
2.3.	Катализатор отработанный производства бутадиена
2.4.	Кек мышьяковистый производства меди
2.5.	Кек мышьяково-кальциевый производства олова
2.6.	Нефтеотходы различных производств
2.7.	Осмол производства головакса
2.8.	Осмол броморганического синтеза
2.9.	Осмол производства фталевого ангидрида
2.10.	Осмол производства анилиновых красителей
2.11.	Осмол производства параметоксифенола
2.12.	Осмол производства диметилацетамида
2.13.	Осмол производства индикатора метилового красного
2.14.	Отход производства синтетического клея
2.15.	Остаток кубовый производства аминной соли 2,4-Д (пестицид)
2.16.	Остаток кубовый от разгонки моноэтаноламина в производстве

	аммиака
2.17.	Остаток кубовый производства редких металлов
2.18.	Остаток производства органических красителей
2.19.	Остаток смолистый производства красителей на основе дифениламина
2.20.	Остаток кубовый от ректификации бензола в коксохимическом производстве
2.21.	Кислота серная отработанная производства алкилирования
2.22.	Кислота серная отработанная производства дитоллилметана
2,23	Кислота серная отработанная в производстве метилэтилкетона
2.24.	Осмолы производства метанола
2.25.	Отходы системы конденсации хлоридов
2.26.	Отходы арсенатно-кальциевые в производстве свинца
2.27.	Отходы фторорганических соединений в производстве бромистоводородной кислоты
2.28.	Отход производства трихлорэтилена
2.29.	Отход производства перхлорэтилена
2.30.	Отход производства хлорпарафина
2.31.	Отход производства хлорвалериановрй кислоты
2.32.	Отход производства лакированной пленки
2.33.	Отход производства лаков, эмалей, смол
2.34.	Раствор пиридина в воде
2.35.	Отход алюминия хлористого с примесью ацетофенона в производстве ацетофенона реактивного
2.36.	Отход загрязненного четыреххлористого углерода при производстве реактивного
2.37.	Отходы органических соединений фосфора в производстве фосфоорганических комплексонов
2.38.	Отходы солей кадмия, никеля, свинца, ванадия, хрома, олова, йода, меди в производстве реактивов
2.39.	Отход производства товаров бытовой химии
2.40.	Отход производства этилбензиламина
2.41.	Отход производства клея марки «Лейконат»
2.42.	Пыль магния, титана, ванадия -отход производства редких металлов
2.43.	Пыль мышьяково-сурмянистая от свинцово-цинкового производства
2.44.	Раствор отработанный цеха вакуумно-карбонатной очистки от серы коксового газа
2.45.	Раствор отработанный цеха мышьяково-содовой очистки коксового газа
2.46.	Растворы отработанные травильные прокатных и метизных цехов
2.47.	Растворы водные фенола и формальдегида от производства фенольных смол
2.48.	Смолы и масла, образующиеся при механической очистке сточных вод коксохимического производства

2.49.	Смолка кислая сульфатного отделения цеха ректификации бензола коксохимического производства
2.50.	Смоли и смеси с толуолом, фенолом, водой. Отход лакокрасочного производства
2.51.	Фусы - отход переработки сланцев
2.52.	Шлак сурьмяно-мышьяковистый от свинцово-цинкового производства
2.53.	Шламы марганцевые от производства электролитической двуокиси марганца
<u>Третий класс опасности</u>	
3.1.	Воды промывные травильных отделений прокатных цехов
3.2.	Катализатор отработанный
3.3.	Кислота соляная (абгазная)
3.4.	Кек свинцово-цинковый, отход никелевого производства
3.6.	Катализатор отработанный (любого производства)
3.6.	Материалы отработанные производства полупроводников
3.7.	Нефтешламы механической очистки сточных вод
3.8.	Отход очистки газа в производстве фосфора
3.9.	Отходы трихлорэтилена производства твердых сплавов
3.10.	Отход производства нитрил акриловой кислоты
3.11.	Отходы производства концентрата ТС
3.12.	Осмолы в смеси с углем и красителями
3.13.	Отходы производства сульфокислот
3.14.	Остатки пленки лаков и эмалей в лакокрасочном производстве
3.15.	Отходы производства красителей
3.16.	Отходы производства гипофосфитов
3.17.	Остатки различных органических красителей
3.18.	Остатки кубовые бензольного отделения
3.19.	Плав медьсодержащий - отход производства титана
3.20.	Пыль обжига вольфрамового сырья
3.21.	Осмол, отход регенерации диметилформамида
3.22.	Смесь сурьмы с солями фтора - отход производства хладонов
3.23.	Смесь этиленгликоля с поликапроамидом - отход производства синтетических волокон
3.24.	Отход производства полиуретановых волокон
3.25.	Отход производства поливинилтриметилсилана
3.26.	Отход производства поливинилтриметилсилана
3.27.	Отход производства лакированной пленки
3.28.	Смесь дифенилоксида с дифенилом -отход производства лакированной пленки
3.29.	Отход производства мастик
3.30.	Отход производства химических реактивов
3.31.	Отход производства химических реактивов
3.32.	Шлам нейтрализации фтор-газов производства фтористых солей

3.33.	Шлам гидроокисей цветных металлов после нейтрализации
3.34.	Шлам регенерации солярового масла
3.35.	Шлаки фосфатные сталеплавильного производства
3.36.	Шлаки ферросплавного производства
3.37.	Отход регенерации эмульсий и смазочно-охлаждающих жидкостей
Четвертый класс опасности	
4.1.	Кремнегель - отход производства фтористых солей
4.2.	Купорос железный - отход производства двуокиси титана
4.3.	Катализаторы отработанные
4.4.	Кек железомышьяковистый
4.5.	Катализаторы отработанные
4.6.	Материалы обтирочные от производства полупроводников
4.7.	Осадки очистных сооружений гальванических производств
4.8.	Остаток коксозольный переработки сланцев
4.9.	Отходы производства полупроводников
4.10.	Отходы обезвреживания сточных вод производства полупроводников
4.11.	Отход производства сернистого натрия
4.12.	Окалина прокатного производства
4.13.	Отходы фасонно-литейных цехов
4.14.	Отработанные эмульсии прокатных цехов
4.15.	Пыль асбошлифовальная
4.16.	Плав хлоридный производства титана
4.17.	Расплав отработанный производства титана
4.18.	Пыль породы с примесью асбеста
4.19.	Стоки щелочные производства капролактама
4.20.	Хвосты отвальные от аммиачно-карбонатного выщелачивания производства кобальта
4.21.	Шлам катализаторный производства изопрена
4.22.	Шлам известковый очистки фосфоросодержащих сточных вод
4.23.	Шлам от очистки термической фосфорной кислоты
4.24.	Шлам станций нейтрализации
4.25.	Шлам мышьяковистый
4.26.	Шламы и хвосты обогатительных фабрик
4.27.	Шламы и пыли железосодержащие пылегазоочистных сооружений предприятий черной металлургии
4.28.	Шлаки металлургического передела

**Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 2.2.7. 029-99
Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та
визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення**

На даний час єдиною офіційно затвердженою в Україні методикою визначення класу небезпеки відходів є державні санітарні правила і норми ДСанПіН 2.2.7.029-99 «Гігієнічні вимоги до поводження з промисловими

відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення».

Цей нормативний документ містить деякі норми, що не відповідають вимогам діючого законодавства України та принципам державної регуляторної політики, тому Рішенням Державної служби України з питань регуляторної політики та розвитку підприємництва прийнято № 33 від 15.07.2014 року Міністерству охорони здоров'я України було запропоновано визнати ДСанПіН 2.2.7.029-99 такими, що втратили чинність та усунути порушення принципів державної регуляторної політики у двомісячний строк з дня прийняття такого рішення. Проте і досі жодні зміни не були внесені у цей документ і жодних нових правил визначення класу небезпеки відходів Міністерством охорони здоров'я України розроблено не було і де-факто на практиці в нашій країні фахівці вимушені продовжувати користуватися цим нормативним недіючим документом, адже альтернативи немає.

Згідно з цим нормативним документом, клас небезпеки визначається виробником відходів або за його дорученням. Визначення класу небезпеки промислових відходів слід здійснювати:

- експериментальним шляхом на дослідних тваринах згідно з ГОСТ 12.1.007-76 в установах, акредитованих на цей вид діяльності;
- розрахунковим методом, коли установлений фізико-хімічний склад відходів, за LD_{50} або ГДК хімічних речовин у ґрунті.

Затвердження класу небезпеки промислових відходів проводить Міністерство охорони здоров'я України, за погодженням Міністерства охорони навколишнього природного середовища України.

Через те, що єдиного законодавчого документу стосовно класів небезпеки відходів на сьогодні в країні не існує та затвердження класу небезпеки здійснюється обласними Держуправліннями екології (та санітарно-епідеміологічна службою), виникають деякі територіальні розбіжності. Так, наприклад, Держуправління екології в Луганській області визначило клас небезпеки фільтрів масляних відпрацьованих, мастил та матеріалів обтиральних забруднених (ганчір'я) як 2-ий, а інших областях ці відходи відносяться до 3-го класу небезпеки.

Згідно ДСанПіН 2.2.7.029-99, для визначення небезпечних властивостей відходів використовуються наступні показники:

- середня смертельна доза хімічного інгредієнта, що викликає загибель 50% підслідних тварин при введенні у шлунок;
- розчинність хімічного інгредієнта у воді;
- коефіцієнт летючості хімічного інгредієнта;
- клас небезпеки в повітрі робочої зони (при відсутності середньої смертельної дози);
- ГДК хімічної речовини в ґрунті.

Якщо для конкретного виду промислових відходів розроблено та впроваджено технологію утилізації, знешкодження або оброблення, які призводять до усунення чи значного зменшення негативного впливу відходів на біоценози об'єктів довкілля, насамперед ґрунту, слід визначити клас небезпеки

відходів за LD_{50} згідно з формулами 3.1 і 3.2:

$$K_i = \frac{\lg(LD_{50})_i}{(S + 0,1F + C_g)_i}, \quad (3.1)$$

де K_i – індекс токсичності кожного хімічного інгредієнта, що входить до складу відходу, величину K_i округлюють до першого знаку після коми;

$\lg(LD_{50})$ – логарифм середньої смертельної дози хімічного інгредієнта при введенні в шлунок, ($\lg(LD_{50})$ знаходять за довідниками [3-6]);

S – коефіцієнт, який відображає розчинність хімічного інгредієнта у воді (за допомогою довідника [7] знаходять розчинність хімічного інгредієнта у воді в грамах на 100г води при температурі не вище 25°C , цю величину ділять на 100 і отримують безрозмірний коефіцієнт S , який в більшості випадків знаходиться в інтервалі від 0 до 1);

F – коефіцієнт леткості хімічного інгредієнта (за допомогою довідників [8, 9] визначають тиск насиченої пари в мм рт.ст. інгредієнтів відходу при температурі 25°C , що мають температуру кипіння при 760 мм рт.ст. не вище 80°C ; одержану величину ділять на 760 і отримують безрозмірну величину F , яка знаходиться в інтервалі від 0 до 1);

C_g – кількість даного інгредієнта в загальній масі відходу, т/т;

i – порядковий номер конкретного інгредієнта.

Після розрахунку K_i для інгредієнтів відходу, вибирають не більше 3, але не менше 2 ведучих, які мають найменші K_i ; при цьому $K_1 < K_2 < K_3$, крім того, повинна виконуватися умова $2K_1 > K_3$.

$$K_{\Sigma} = \frac{1}{n^2} \sum_{i=1}^n K_i, \quad n \leq 3, \quad (3.2)$$

де K_{Σ} – сумарний індекс небезпеки. Він обчислюється за допомогою двох або трьох вибраних індексів токсичності, після чого, за допомогою табл. 3.1 визначають клас небезпеки та ступінь токсичності відходу.

При відсутності LD_{50} для інгредієнтів відходу, але при наявності класу небезпеки цих інгредієнтів у повітрі робочої зони (ГОСТ 12.1.005-88), необхідно у формулу (3.1) підставити умовні величини LD_{50} , що орієнтовно визначені за показниками класу небезпеки у повітрі робочої зони (табл. 3.2).

Таблиця 3.1 – Класифікація небезпеки відходів за LD_{50}

Величина K_{Σ} , отримана на основі LD_{50}	Клас небезпеки	Ступінь токсичності
Менше 1,3	I	Надзвичайно небезпечні
Від 1,3 до 3,3	II	Високо небезпечні
Від 3,4 до 10	III	Помірно небезпечні
Від 10 і більше	IV	Мало небезпечні

Таблиця 3.2 – Класи небезпеки у повітрі робочої зони і відповідні умовні величини LD_{50}

Класи небезпеки у повітрі робочої зони	Еквівалент LD_{50}	$lg(LD_{50})$
I	15	1,176
II	150	2,176
III	5000	3,699
IV	>5000	3,788

Враховуючи те, що значна частина небезпечних промислових відходів не має впроваджених схем утилізації, знешкодження чи оброблення і видаляється методом поховання або використовується у вигляді домішок чи прошарків на полігонах твердих промислових відходів, тобто може мати безпосередній контакт з об'єктами довкілля, тому для визначення класу небезпеки таких відходів слід застосовувати ГДК їх хімічних складників у ґрунті згідно з формулою 3.3:

$$K_i = \frac{ГДК_i}{(S + 0,1F + C_{\theta})_i}, \quad (3.3)$$

де $ГДК_i$ – гранично допустима концентрація токсичної хімічної речовини у ґрунті [11], що міститься у відході;

K_i, S, C_{θ}, F, i – ті ж самі показники, що в формулі 1.

Величину K_i округляють до **першого знаку** після коми.

Після розрахунку K_i для інгредієнтів відходу, вибирають не більше 3, але не менше 2 ведучих, які мають найменші K_i ; при цьому $K_1 < K_2 < K_3$, крім того, повинна виконуватися умова $2K_2 \geq K_3$ чи K_3 .

Потім розраховується сумарний індекс токсичності (K_{Σ}) згідно з формулою 2, після чого, за допомогою табл. 3.3 визначають клас небезпеки та ступінь токсичності відходу.

Затвердження класу небезпеки промислових відходів проводить Міністерство охорони здоров'я України, за погодженням Міністерства екології та природних ресурсів України.

Таблиця 3.3 – Класифікація небезпеки відходів за ГДК хімічних речовин у ґрунті

Величина K_{Σ} , отримана на основі ГДК у ґрунті	Клас небезпеки	Ступінь токсичності
Менше 2	I	Надзвичайно небезпечні
Від 2 до 16	II	Високо небезпечні
Від 16,1 до 30	III	Помірно небезпечні
Від 30,1 і більше	IV	Мало небезпечні

Основні недоліки даної методики:

- не для всіх речовин, які можуть бути виявлені у відходах, встановлені

LD_{50} , класи небезпеки в повітрі робочої зони і ГДК в ґрунті;

- при розрахунку враховується небезпека не всіх інгредієнтів відходів, а тільки двох або трьох пріоритетних інгредієнтів;

- не враховується недолік інформації по первинним показникам небезпеки компонентів відходів;

- не враховуються екологічні показники небезпеки компонентів відходів, такі, як канцерогенність, мутагенність і ін.;

- не завжди точно відомий склад відходів;

- деякі види промислових відходів можуть мати непостійний якісний склад, що змінюється у часі в залежності від різних умов;

- якісний і кількісний аналіз вимагає значних витрат коштів і часу.

Формули, що використовуються для визначення класу небезпеки відходів за даною методикою, *також недосконалі*:

- значення показників коефіцієнтів розчинності і летючості розрізняються на порядок; при додаванні абсолютно різнорідних величин S , F і C їх сума може приймати істотне значення навіть при гранично малому вмісті речовини C_i , але значних величинах коефіцієнта розчинності S (наприклад, для фториду сурми, у якого $S=4,45$; або хлориду цинку, у якого $S=3,75$);

- зміна індексу токсичності K_i має нелогічний характер: чим токсичність вище, тим індекс менше і навпаки;

- сам індекс токсичності інгредієнта K_i є неповноцінним: дана методика передбачає його облік тільки при підрахунку сумарного індексу небезпеки K_{Σ} , тобто сама величина K_i не є самодостатньою характеристикою компонента суміші і ніяк не пов'язана з його класом токсичності;

- не обґрунтований квадратичний характер залежності сумарного індексу небезпеки K_{Σ} від n і, внаслідок цього, дана залежність гіпертрофована в граничних ситуаціях, коли $2K_1 = K_3$, значення K_{Σ} в залежності від вибору $n=2$ або $n=3$ може різнитися більш ніж в два рази.

Крім того, з точки зору екологічної безпеки, для визначення небезпечних властивостей відходів недостатньо використання таких показників, як середня смертельна доза хімічного інгредієнта LD_{50} , розчинність хімічного інгредієнта у воді S , коефіцієнт летючості хімічного інгредієнта F , його клас небезпеки в повітрі робочої зони і ГДК в ґрунті. Всі ці показники враховують вплив відходів або їх складових тільки на організм людини, не беручи до уваги їх небезпеку для інших живих організмів і навколишнього природного середовища.

3.2.7. Фізичний (агрегатний) стан відходу

Нормативна база:

Додаток Б до ДК 005-96

Наказ Державного комітету статистики України N 494 від 24.10.2006

«Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи

Фізичний стан відходу позначається літерами **Р, Т, Ш, Г, С, У** згідно з додатком Б до ДК 005-96 або кодами від **101** до **506** згідно форми N 1-

небезпечні відходи. Використовується при:

- заповненні **технічного паспорту** відходів;
- заповненні **паспорту місць видалення** відходів;
- заповненні **ресурсної карти** об'єкта утворення відходів;
- заповненні **форми первинного обліку** відходів 1-ВТ;
- заповненні **річного звіту** N 1-небезпечні відходи.

ПЕРЕЛІК ВИДІВ ФІЗИЧНОГО, АГРЕГАТНОГО СТАНУ ВІДХОДІВ

Код	Фізичний, агрегатний стан	Тип відходу	
Р	Рідинний	Гудрон Дефекат Екстракт Кубовий залишок	Пек Промивна рідина Розчин Соапсток
Т	Твердий	Агломерат Бій Брухт Гель	Окалина Пил Порошок Просів
Т	Твердий	Гранулят Грудки Зола Коагулят Кокс Куски Обрізь	Скрап Сплав Стружка Шлак Уламки Хвости
Ш	Шламо- або пастоподібний	Відстій Гній Осмол	Паста Послід Шлам
Г	Газоподібний	Водяна пара Газ	Суміш газів
С	Сумішевий	Аерозоль Гідрозоль Дим	Пульпа Суспензія Шихта
у	Нерозібране устаткування та інші складені конструкції	-	

ФІЗИЧНИЙ СТАН ВІДХОДІВ

Код типу відходу	Найменування типу відходу	Код типу відходу	Найменування типу відходу
Твердий		Рідинний	
101	Агломерат	201	Розчин
102	Гранулят	202	Гудрон
103	Зола	203	Екстракт
104	Кокс	204	Пек*
105	Шлак	205	Промивна рідина

Код типу відходу	Найменування типу відходу	Код типу відходу	Найменування типу відходу
106	Брухт	206	Соапсток**
107	Скрап	207	Дефекат
108	Хвости	208	Кубовий залишок
109	Окалина	209	Масла
110	Стружка	299	Інші рідинні
111	Обріз	Шламо- або пастоподібний	
112	Бій	301	Шлам
113	Уламки	302	Паста
114	Пил	303	Гній
115	Порошок	304	Послід
116	Сплав	305	Відстій
117	Грудки	306	Осмол
118	Куски	Газоподібний	
119	Коагулят	401	Газ
120	Гель	402	Суміш газів
121	Просів	403	Водяна пара
122	Осад	Сумішевий	
123	Відпрацьовані матеріали	501	Пульпа
124	Нерозіbrane устаткування та обладнання	502	Аерозоль
		503	Суспензія
199	Інші тверді	504	Гідрозоль
		505	Дим
		506	Шихта

*Пек – залишок від перегонки деревного, торф'яного, сланцевого або кам'яновугільного дьогтю або смоли. Утворюється також при піролізі нафти(нафтовий пек).

**Соапсток – продукт обробки, отримуваний від очистки олій і жирів розчинами лугів. До складу його входять: нейтральний жир,мило, вода, різноманітні слизи,білки,солі, забарвлюючі і інші речовини.

Перелік, склад і властивості відходів, що утворюються на підприємствах, а також ступінь їх небезпечності для навколишнього природного середовища та здоров'я людини різняться залежно від особливостей виробничо-господарської діяльності кожного з підприємств (рис. 3.5). Проте є низка відходів, які притаманні чи не кожному підприємству. Характеристика таких відходів наведена в табл. 3.4.

Контрольні питання

1. Наведіть властивості відходів, що визначають їх небезпечність.
2. Охарактеризуйте принципи застосування Жовтого та Зеленого переліків відходів.
3. Охарактеризуйте види фізичного та агрегатного стану відходів.
4. Наведіть гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу безпеки для здоров'я населення.

Агломерат

Кокс

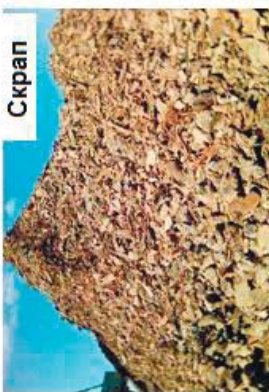
Зола ТЕЦ

Огарки електродів

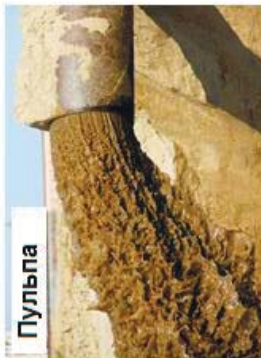
Сажа

Скрап

Кек

Пульпа

Гранулят ПВХ

Рис. 3.5. Агрегатний стан різних відходів

Таблиця 3.4. Відомості про склад і властивості відходів, що утворюються, а також ступінь їх небезпечності для навколишнього природного середовища та здоров'я людини

№ з/п	Найменування відходу	Найменування класифікаційних груп	Найменування відходу за ДК 005-96	Код відходу згідно ДК 005-96	Клас небезпеки відходу	Властивості відходу, що обумовлюють його небезпеку	Небезпечні складники відходів	Операції поводження з відходами
1	Тверді побутові відходи	77. Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування та ремонту устаткування, приладів та виробів інших, відходи комунальні та аналогічні неспецифічні промислові інші	Відходи комунальні (міські) змішані, у т. ч. сміття з урн ; Відходи, одержані в процесі очищення вулиць, місць загального використання, інші	7720.3.1.01 7720.3.1.03	4	-	-	D 15
2	Відпрацьовані ртутні лампи	77. Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування та ремонту устаткування, приладів та виробів інших, відходи комунальні та аналогічні неспецифічні промислові інші	Лампи люмінесцентні та відходи, які містять ртуть, інші зіпсовані або відпрацьовані	7710.3.1.26	1	H 12 H 13	C 26	D 15
3	Відпрацьовані акумулятори	60. Відходи, пов'язані з послугами транспорту	Батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані	6000.2.9.04	2	H 10 H 13	C 27 C 46	D 15
4	Відпрацьовані шини	60. Відходи, пов'язані з послугами транспорту	Шини, зіпсовані перед початком експлуатації, відпрацьовані, пошкоджені чи забруднені під час експлуатації	6000.2.9.03	2	-	-	D 15

Продовження табл. 3.4

№ з/п	Найменування відходу	Найменування класифікаційних груп	Найменування відходу за ДК 005-96	Код відходу згідно ДК 005-96	Клас небезпек и відходу	Властивості відходу, що обумовлюють його небезпеку	Небезпечні складники відходів	Операції поводженн я з відходами
5	Ганчір'я промаслене	77. Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування та ремонту устаткування, приладів та виробів інших, відходи комунальні та аналогічні неспецифічні промислові інші	Матеріали обтиральні зіпсовані, відпрацьовані чи забруднені	7730.3.1.06	3	H 13	C 81	D 15
6	Відпрацьовані фільтри автотранспорту	60. Відходи, пов'язані з послугами транспорту	Відходи, які утворилися під час експлуатації транспортних засобів та перевезень, не позначені іншим способом або комбіновані	6000.2.9	3	H 13	C 81	D 15
7	Відпрацьовані мастила	60. Відходи, пов'язані з послугами транспорту	Відходи масел технічних	6000.2.8	3	H 13	C 81	D 15

ТЕМА 4. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВІДХОДІВ

4.1. Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів

Нормативна база: Постанова КМУ № 2034 від 01.11.1999 р. Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів

Інвентаризація відходів – комплекс **разових** організаційно-технічних заходів з виявлення, ідентифікації, опису і реєстрації відходів, обліку об'ємів їх утворення, утилізації та видалення, а також виявлення та обстеження місць утворення відходів та об'єктів поводження з ними.

Метою проведення інвентаризації є отримання вичерпної інформації про утворення та рух відходів, їх ідентифікація, класифікація відповідно до державного класифікатора ДК 005-96 “Класифікатор відходів” та відомчої нормативно-технічної документації, визначення небезпечних властивостей впливу на довкілля та здоров'я людини, розробка оптимальних шляхів поводження з ними та вдосконалення системи поводження з відходами на підприємстві.

Інвентаризація відходів проводиться на загальних методологічних засадах відповідно до положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності в Україні та у терміни, що обумовлені законодавством (Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»; наказів Міністерства фінансів України № 69 від 11.08.1994 та № 90 від 30.10.1998 зі змінами).

Матеріали Інвентаризації є достатніми для розробки технічних паспортів відходів, отримання дозволів на їх розміщення, ведення форм первинного обліку відходів, створення баз даних по відходах підприємства, розробки перспективних планів заходів щодо зменшення обсягів утворення відходів і запобігання їх негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини.

На початок Інвентаризації згідно наказу призначається група працівників підприємства, які мають сприяти належному проведенню Інвентаризації джерел утворення відходів та відходів виробництва і споживання. До складу цієї групи мають входити: посадова особа підприємства, відповідальна за охорону довкілля та поводження з відходами на підприємстві, працівник бухгалтерії, відповідальні фахівці ключових з точки зору утворення відходів технологічних процесів. Керівником призначеної групи повинна виступати особа на рівні управлінського персоналу.

Призначення відповідальних працівників підприємства є запорукою налагодження співпраці керівництва підприємства зі спеціалістами з Інвентаризації.

Перед проведенням Інвентаризації проводиться зустріч спеціаліста (групи спеціалістів) по Інвентаризації з персоналом підприємства, котрий має сприяти Інвентаризації.

Інвентаризація джерел утворення та відходів виробництва і споживання проводиться тільки тоді, коли після консультацій з замовником спеціаліст

(група спеціалістів) з Інвентаризації вирішить, що:

- зібрано достатньо відповідної попередньої інформації щодо об'єкту Інвентаризації;

- наявні достатні ресурси для забезпечення проведення Інвентаризації.

До участі в Інвентаризації і паспортизації може залучатися технічний експерт – особа, яка надає спеціалісту (групі спеціалістів) з Інвентаризації свої знання чи досвід по окремому спеціальному питанню, але не приймає участі в процедурі, як спеціаліст з Інвентаризації.

Підприємства, організації, установи та громадяни - підприємці (далі - суб'єкт господарювання) проведення Інвентаризації та Паспортизації можуть доручити організації – розробнику, яка має досвід роботи в сфері поводження з відходами та в установленому порядку отримала дозвіл Міністерства охорони навколишнього природного середовища України (далі – Мінприроди) на розробку проєктів нормативів гранично – допустимих скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти та свідоцтва Мінприроди на розробку документів, що обґрунтовують обсяги викидів для підприємств, установ, організацій та громадян – суб'єктів підприємницької діяльності.

У разі доручення проведення Інвентаризації та Паспортизації організації – розробнику, обов'язком замовника Інвентаризації є:

- сприяння проведенню Інвентаризації на підприємстві;

- надання достовірної інформації для проведення Інвентаризації;

- створення належних умов для проведення Інвентаризації (забезпечення робочим місцем, доступ до засобів зв'язку, тощо);

- супроводження групи спеціалістів з Інвентаризації, ознайомлення з правилами безпеки на підприємстві;

- забезпечення доступу до виробничих приміщень, документації, тощо;

- забезпечення, при необхідності, засобами індивідуального захисту.

Спеціаліст (група спеціалістів) з Інвентаризації повинен:

- провести консультації із замовником при визначенні програми (календарного плану) проведення Інвентаризації;

- отримати відповідну початкову інформацію, необхідну для досягнення цілей Інвентаризації;

- виявлені в ході проведення Інвентаризації недоліки та порушення, які можуть привести до виникнення аварійних ситуацій, довести до відома представників підприємства;

- спільно з працівниками підприємства, де проводиться інвентаризація, розглянути результати Інвентаризації;

- представити замовнику на затвердження звіт про інвентаризацію джерел утворення відходів і відходів виробництва та споживання у визначений термін;

- за результатами роботи надати рекомендації стосовно організації ефективної системи поводження з відходами та вдосконалення системи управління відходами, зокрема, по упорядкуванню приймання, зберігання і руху відходів, покращенню обліку і контролю за їх зберіганням, а також видаленням чи утилізацією.

Інвентаризатор несе відповідальність згідно чинного законодавства України за порушення порядку та строків проведення Інвентаризації.

Замовник Інвентаризації несе відповідальність за невірне, неточне та несвочасне надання інформації для проведення Інвентаризації.

Спеціаліст (група спеціалістів) з Інвентаризації суворо дотримується і забезпечує конфіденційність у відношенні інформації або документів, отриманих в процесі проведення Інвентаризації, які стосуються фінансово-господарської діяльності і є комерційною таємницею замовника.

Процес Інвентаризації складається зі стадій:

Організаційної стадії, коли місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування суб'єктів господарювання підпорядкованої території про необхідність та порядок проведення Інвентаризації та паспортизації відходів та контролюють наявність у них зареєстрованих інвентаризаційних даних.

Підготовчої стадії, коли проводиться загальне ознайомлення з підприємством, збір первинних даних, розробка програми Інвентаризації, складання схем технологічних процесів та визначення джерел утворення відходів, а також визначення загального переліку відходів.

Стадії Інвентаризації, під час якої визначаються кількісні значення вхідних та вихідних параметрів технологічних процесів.

Заключної стадії, в ході якої складається матеріальний баланс кожного технологічного процесу, розраховуються нормативи утворення відходів суб'єктами господарювання, визначаються питомі показники утворення відходів, пропонуються заходи щодо можливих варіантів зменшення відходів, а також готується звіт про результати Інвентаризації.

Стадія реєстрації даних Інвентаризації, під час якої результати Інвентаризації та відповідні матеріали замовник Інвентаризації надає для реєстрації до Державного управління охорони навколишнього природного середовища в області (далі – Управління). Управління розглядає надані суб'єктами господарювання інвентаризаційні дані та, в разі відсутності зауважень, реєструє їх, та передає узагальнені дані обліку звітів джерел утворення відходів і відходів виробництва та споживання та паспортів відходів суб'єктів господарювання до Головного управління промисловості та розвитку інфраструктури облдержадміністрації.

4.2. Підготовча стадія інвентаризації

Ця стадія виконується у чотири дії і має на меті збір інформації про підприємство. Дії на цій стадії виконуються практично одночасно (паралельно).

Крок №1: Отримання відомостей та документів, необхідних для проведення Інвентаризації.

а) визначити групу спеціалістів з Інвентаризації.

б) зібрати загальні відомості про підприємство (форма 1); номенклатуру продукції (форма 2); витрати сировини, напівфабрикатів та матеріалів

(форма 3);

в) скласти схему виробничої структури підприємства (форма 4 – рис. 4.1).

Форма 1

Загальні відомості про підприємство

1	Повна назва підприємства	
2	Адреса підприємства	
2.1	Поштовий індекс	
2.2	Поштова адреса	
2.3	Електронна пошта	
2.4	Телефон/факс (із зазначенням коду)	
3	Керівник підприємства (посада, П.І.Б.)	
4	Головний інженер (П.І.Б.), № тел.	
5	Галузь	
6	Підпорядкування	
7	Форма власності	
8	Посадова особа, відповідальна за охорону навколишнього середовища (П.І.Б.), № тел.	
9	Місце розташування виробничих майданчиків (адреса) підприємства та місць видалення відходів (географічні координати)	
10	Банківські реквізити	
11	Код за ЄДРПОУ	
12	Код за КФВ	
13	Код за СПОДУ	
14	Код за КОАТУУ	
15	Код за КВЕД (назва)	

ЄДРПОУ – Єдиний Державний Реєстр Підприємств і Організацій України

КФВ – Класифікація форм власності

СПОДУ – Система позначень органів державного управління

КОАТУУ – Класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України

КВЕД – Класифікація видів економічної діяльності

Форма 2

Номенклатура продукції (послуг, діяльності)

№ з/п	Найменування продукції (послуг, діяльності), що випускається (надаються, виконується)	Одиниця виміру	Обсяг продукції (послуг, діяльності), що випускається (надаються, виконується)		
			Минулі роки		Звітний рік
			20	20	20
1	2	3	4	5	6

Витрати сировини, напівфабрикатів та матеріалів

№ з/п	Технологічний процес	Найменування сировини та матеріалів	Марка, хімічний склад	ДСТУ (ГОСТ), ТУ або ін.	Відходи*		Найменування продукції (послуг), що виробляється (надаються)	Одиниці виміру	Витрати сировини на одиницю продукції		Загальна кількість використання сировини
					Назва та код відходу за ДК 005-96	Клас небезпеки			Планові	Фактичні	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

*відходи, які використовуються на підприємстві в якості сировини та матеріалів

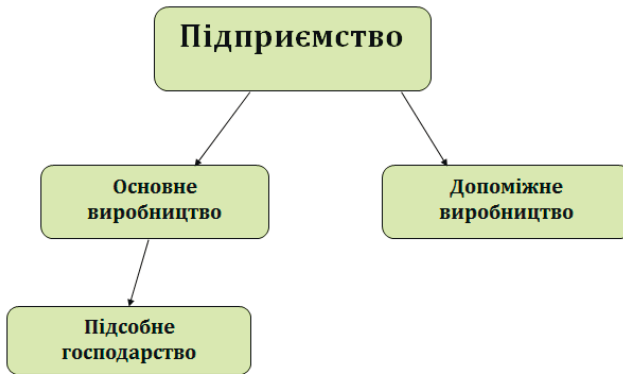

Рис. 4.1. Виробнича структура підприємства (зразок)

Крок № 2: вивчення існуючих на виробництві (при діяльності/при наданні послуг) технологічних процесів, виділення і визначення елементарних технологічних процесів (форма 5).

Структурні підрозділи

№ з/п	Структурний підрозділ	Технологічний процес	Елементарний технологічний процес
1	2	3	4

Примітка:

Виробничий процес – це сукупність технологічних процесів (дій), в результаті яких вихідні матеріали і напівфабрикати перетворюються в готові вироби.

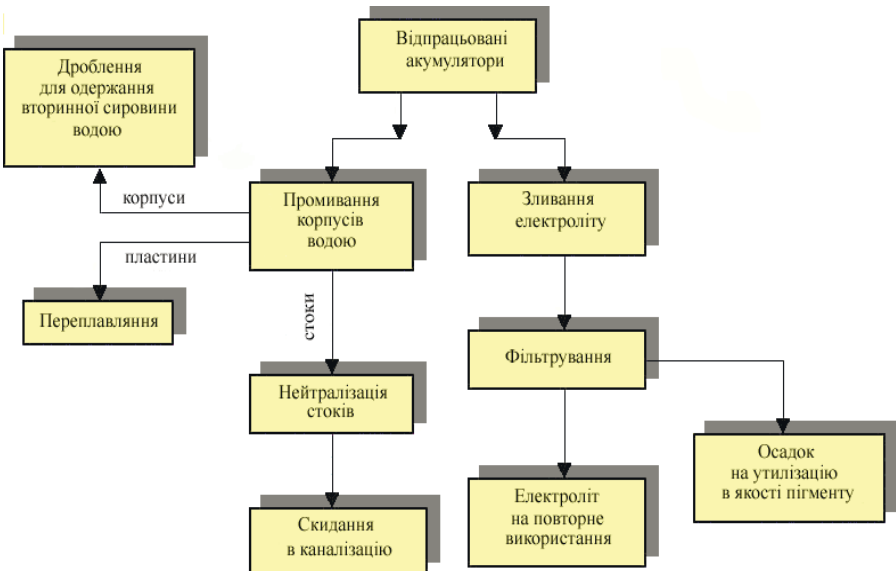
Технологічний процес – це послідовна зміна форми, розмірів, властивостей матеріалів і напівфабрикатів з метою отримання деталі або виробу у відповідності з технічними вимогами (наприклад, випалювання цегли, виплавляння сталі, виготовлення відливків, перегонка нафти, одержання цементу, виплавляння чавуну)

Елементарний технологічний процес – це найпростіший процес, подальше спрощення якого призводить до втрат характерних ознак технологічного процесу (наприклад, подрібнення, різання, дозування, сепарування, перемішування, формування тощо).

При виконанні даної дії слід визначити і дослідити технології, діючі на підприємстві, що інвентаризується; відокремити елементарні технологічні процеси, а також техпроцеси, які є первинним джерелом утворення відходів, викидів і скидів.

Крок № 3: складання схем технологічних процесів.

На підставі обробки отриманих даних щодо технологічних процесів, як основного виробництва (діяльності/надання послуг), так і допоміжного, скласти схеми технологічних процесів (рис. 4.2, 4.3).

Рис. 4.2. Схема технологічного процесу утилізації акумуляторів (приклад)

На схемах вказати всі елементи, що являються первинними джерелами впливів на довкілля: пило-газових викидів, рідких та твердих відходів, витоків та фільтрації рідких матеріалів і речовин, втрати сипучих матеріалів при транспортуванні та зберіганні, точкові і дифузні джерела зворотних і стічних вод тощо.

Узагальнити отриману інформацію та заповнити форму 6,7. Проведення

дій 2 і 3 надає інвентаризатору уявлення про загальну технологію виробництва продукції (діяльності/надання послуг) та її етапів.

Рис. 4.3. Виявлення відходів

Дані про використання води

№ з/п	Технологічний процес	Структурний підрозділ	Джерело водопостачання	Фактично використано води, м ³		
				всього	на виробничі потреби	на інші потреби
1	2	3	4	5	6	7

Дані про водовідведення

№ з/п	Технологічний процес	Структурний підрозділ	Тип стоку	Тип приймача	Водовідведення					Тип очисної установки	Скинуто забруднюючих речовин, т/рік	Вловлено забруднюючих речовин, т/рік
					Всього	Відведено стічних вод, тис. м ³		Нормативно чистих	Нормативно очищених на очисних спорудах			
						Без очистки	В т. ч.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Дані про викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря

№ з/п	Технологічний процес	Елементарний технологічний процес	Структурний підрозділ	№ джерела викиду	Найменування газоочисного устаткування та наявність паспорту	Забруднююча речовина, що викидається	Концентрація на вході в газоочисне устаткування, мг/м ³	Ефективність газоочисного устаткування, %, дата проведення паспортизації	Концентрація на виході з газоочисного устаткування, г/м ³	Викинуто забруднюючих речовин, т/рік	Вловлено забруднюючих речовин, т/рік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Крок №4: визначення відходів виробництва.

При виконанні даної дії визначити відходи, що утворюються на підприємстві, їх кількісні та якісні характеристики, фізико-хімічні властивості та класи небезпеки.

Класифікація включає повне найменування відходу виробництва і визначення основного напрямку поводження з ним. При цьому повне найменування встановлюється для кінцевого фізичного стану відходу виробництва на час локалізації.

Згідно державної програми переходу України на міжнародну систему обліку і статистики виникає необхідність включення відомостей про утворення відходів в єдину державну систему управління відходами і використання

ресурсів на базі системи обліку і звітності, гармонізованої з міжнародними стандартами. Однією з основних вимог даної системи управління відходами є кодування і визначення належності відходів до певних класифікаційних угруповань згідно державного класифікатора відходів ДК 005-96.

Класифікатор відходів забезпечує інформаційне підтримування у вирішенні широкого кола питань державного управління відходами та ресурсовикористанням на базі системи обліку та звітності, гармонізованої з міжнародними системами, зокрема, у галузі екології, захисту життя та здоров'я населення, безпеки праці, ресурсозбереження, структурної перебудови економіки, сертифікації продукції (послуг) та систем якості.

Відходам, які утворюються у в результаті діяльності підприємства, привласнюються коди класифікаційних груп згідно ДК 005-96 (форма 8, також див. приклад у табл. 3.4).

Форма 8

Коди класифікаційних груп відходів згідно ДК 005-96

№ з/п	Найменування відходу	Найменування класифікаційних груп	Найменування відходу за ДК 005-96	Код відходу згідно ДК 005-96	Властивості відходу, що обумовлюють його небезпеку*	Небезпечні складники відходів**	Операції поводження з відходами***
1	2	3	4	5	6	7	8

Примітка:

* Перелік небезпечних властивостей відходів. Затверджений наказом Міністерства екології та природних ресурсів України №165 від 16.10.2000 р.

** Довідково-методичні настанови щодо застосування ДК 005-96 «Класифікатор відходів» Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації.

*** Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів» № 1216 від 3 серпня 1998 р.

4.3. Стадія інвентаризації

Ця стадія проводиться безпосередньо на підприємстві в контакт з його персоналом. Головним завданням другої стадії є визначення кількісних значень вхідних та вихідних параметрів виробничого процесу, досягнення повного розуміння щодо причин утворення відходів та з'ясування питань, які не були висвітлені раніше.

Крок №5: визначення кількісних значень вхідних параметрів процесу

Мета дії – визначити місця утворення відходів та повністю зрозуміти суть екологічних проблем підприємства, пов'язаних з їх утворенням.

На цьому етапі:

- ✓ уточнюється кількість сировини, матеріалів, полу фабрикатів, тари та пакувальних матеріалів на вході до технологічного процесу;
- ✓ уточнюється кількість хімічних реагентів та інші речовин на вході до

технологічного процесу;

✓ визначається кількість використаних ресурсів (форма 9).

Форма 9

Витрати енергоресурсів

№ з/п	Види енергоносіїв	Одиниця виміру	Використана кількість	
			минулий рік	звітний рік
1	Газ	тис. м ³		
2	Мазут	т		
3	Бензин	л		
4	Дизельне паливо	л		
5	Гас	т		
6	Електроенергія	тис. кВт·рік		
7	Вугілля	т		
8	Теплова енергія від власної котельної	Гкал		
	Інше			

Крок №6: визначення використання відходів (вторинної сировини) на виробництві.

✓ Завданням цієї дії є визначення відходів, які використовуються на виробництві, та їх кількості. Дані про це необхідно одержати від відповідального фахівця підприємства.

Крок №7: визначення відходів на виході з технологічного процесу.

✓ Уточнюється перелік відходів (у т.ч. тари та пакувальних матеріалів), виявляється фактична наявність відходів, встановлюються надлишки чи нестача відходів шляхом співставлення фактичних даних з даними згідно технологічних регламентів і бухгалтерського обліку.

Мета цієї дії — зосередження уваги на найбільш важливих елементах технологічного процесу з точки зору створення відходів та вибір потоків відходів по їх пріоритетності.

4.4. Заключна стадія інвентаризації

На цій стадії необхідно виконати аналіз зібраних даних та оцінити їх, а також надати рекомендації щодо отримання необхідних документів.

Крок №8: складання матеріального балансу елементарного технологічного процесу.

Для всіх елементарних технологічних процесів складається матеріальний баланс, з використанням якого вносяться доповнення та уточнення до схеми технологічного процесу, складеної під час виконання кроку 3.

Структура матеріального балансу в загальному виді складається з наступних складових елементів:

$$OM + DM = GP + ZSM + TV + TC + BOM + BDM + B, \quad (4.1)$$

де **OM** – основні матеріали;

DM – допоміжні матеріали;

GP – готова продукція;

ЗСМ – залишки сировини і матеріалів, які повертаються у виробництво без додаткової обробки;

ТВ – технологічні відходи виробництва;

ТС – технологічні відходи виробничого споживання, які утворилися в результаті використання допоміжних матеріалів;

БВОМ – немінучі безповоротні втрати основної сировини і матеріалів, які обумовлені існуючою технологією виробництва продукції (які утворюються в результаті випаровування, засушення, розпилення і т. п.) і в склад відходів не включаються;

БВДМ – немінучі безповоротні втрати допоміжних матеріалів, які обумовлені існуючою технологією виробництва продукції (ті самі причини).

В – відходи виробництва, які потрапили до навколишнього середовища зі стічними водами та викидами у атмосферне повітря.

Крок №9: визначення нормативів утворення відходів.

Нормативно допустимі обсяги утворення відходів – максимальний обсяг відходів, що може утворитися в результаті технологічного процесу за умови дотримання встановленого технологічного регламенту.

Порядок обчислення нормативно допустимих обсягів утворення відходів залежить **від виду технологічного процесу** та визначається **окремо** для кожного випадку (див. також «Справочные материалы по удельным показателям образования отходов производства и потребления»).

Результати обчислення нормативно допустимих обсягів утворення відходів заносяться у форму 10.

Форма 10

Нормативно допустимі обсяги утворення відходів на підприємстві

№ з/п	Найменування відходу	Норматив утворення відходів, т/рік

Крок №10: визначення якісних показників відходів

Мета – визначити (уточнити) склад і властивості відходів за аналітичними даними вхідної сировини та матеріалів, паспортними даними, сертифікатами якості або ін., у разі неможливості наведення цих даних – за даними лабораторних досліджень.

У разі необхідності – визначити клас небезпеки відходів.

Клас небезпеки відходів слід визначати розрахунковим шляхом відповідно до Державних санітарних правил і норм ДСанПіН 2.2.7.029-99 «Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення».

Визначення класу небезпеки відходів оформлюється окремим документом, який затверджується органом МОЗ України.

Клас небезпеки конкретного виду промислових відходів слід розрахувати за LD₅₀ (летальній дозі хімічної речовини, яка викликає при введенні в організм тварин загибель 50%) або за ГДК хімічних речовин у ґрунті.

Дані щодо якісних показників відходів заносяться до Відомості інвентаризації відходів (форма 11).

Форма 11

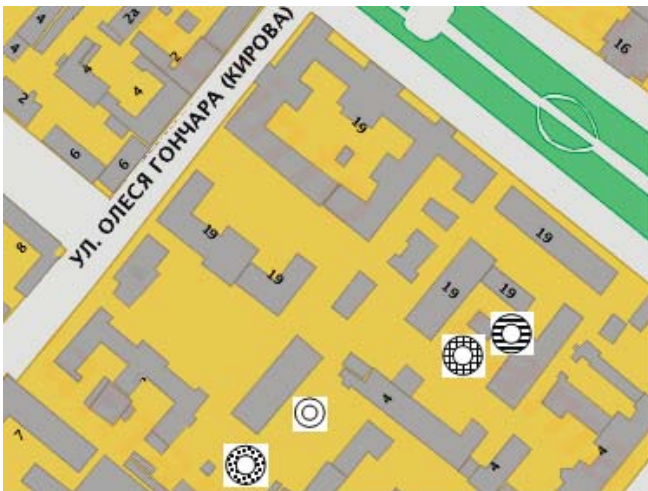
Відомість інвентаризації відходів підприємства

№ з/п	Найменування групи та виду відходу	Код групи та виду відходу	Клас небезпеки відходу	Технологічний процес або виробництво, де утворюються відходи	Фізико-хімічна характеристика відходу, % вмісту токсичного компоненту	Утворення відходів за звітний період, т	Рух відходів	Накопичення відходів на об'єктах установи на 01.01.20__р.

Крок №11: визначення місць розміщення відходів.

З використанням всієї наявної інформації необхідно встановити остаточні схеми місць розміщення відходів, занести їх до відомості інвентаризації відходів (форма 11).

Масштабні схеми місць розміщення відходів (за кожним майданчиком/територією окремо) є обов'язковим доповненням до звіту з інвентаризації відходів (рис. 4.3).

- - місце тимчасового зберігання твердих побутових відходів;
- ⊗ - місце тимчасового зберігання відходів деревини;
- ⊕ - місце тимчасового зберігання відходів скла;
- ⊗ - місце тимчасового зберігання брухту чорних металів

Рис. 4.3. План-схема місць тимчасового розміщення відходів

Крок №12: визначення необхідності внесення підприємства до реєстру об'єктів утворення відходів.

Показник загального утворення відходів $P_{зுவ}$ розраховується за формулою, яка наведена у "Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів" (пост. КМУ від 31.08.1998 №1360):

$$P_{зуб} = 5000 \cdot M_1 + 500 \cdot M_2 + 50 \cdot M_3 + 1 \cdot M_4, \quad (4.2)$$

де M_1, M_2, M_3 та M_4 – умовні одиниці, значення яких дорівнюють кількості утворених відходів за класами небезпеки (1, 2, 3, 4 класи відповідно).

До реєстру включаються об'єкти, для яких показник $P_{зуб}$ перевищує граничне значення $P_{гз}$, що дорівнює 1000 умовних одиниць на рік.

Крок №13: визначення показника питомого утворення відходів.

Питомий показник утворення відходів – обсяг відходів конкретного виду, який утворюється при виробництві одиниці продукції, переробленні одиниці сировини, наданні одиниці послуги тощо.

Показник питомого утворення $P_{пуб}$ відходів розраховується за формулою:

$$P_{пуб} = \frac{P_{зуб}}{D}, \quad (4.3)$$

де D – додана вартість (у тис. грн), що створена виробництвом та наданням послуг, внаслідок чого і утворилися відходи, що включені до показника $P_{зуб}$.

Розрахунок $P_{пуб}$ здійснюється при наданні підприємством відомостей про подану вартість (D).

Отримані розрахункові дані використовують при складанні реєстрових карт об'єктів утворення відходів.

Крок №14: уточнення даних паспорта місць видалення відходів (МВВ).

При невідповідності даних паспорта МВВ результатам Інвентаризації, необхідно внести зміни до даного документу в формі додатку до паспорта у відповідності. Якщо паспорт МВВ у підприємства відсутній, необхідно розробити та затвердити його у встановленому законодавством порядку (див. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 12 від 14 січня 1999 року “Про затвердження інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів”).

Крок №15: перевірка даних реєстрових карт.

При невідповідності даних реєстрових карт результатам Інвентаризації, підприємству необхідно внести відповідні зміни до даного. У разі відсутності у підприємства реєстрових карт, необхідно їх отримати у порядку, передбаченому постановою КМУ №1360 від 31 серпня 1998 р. «Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів» (також див. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 41 від 17 лютого 1999 року “Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та інструкції щодо їх складання”).

Крок №16: складання заключного звіту.

За результатами Інвентаризації складається Звіт, який має наступну структуру (див. нижче).

Матеріали Інвентаризації містять таблиці у вигляді форм встановленого зразку (додатки), а також пояснень в довільній формі (розділи 1-4).

На основі отриманих даних необхідно надати пропозиції щодо заходів з удосконалення системи поводження з промисловими відходами на

підприємстві та заходів у сфері поводження з відходами, спрямованих на запобігання або зменшення обсягів утворення відходів і запобігання їх негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини (розділ 4).

Титульний лист звіту по проведенню Інвентаризації виконується згідно рекомендованого зразка (див. нижче).

Звіт з інвентаризації відходів надається керівництву підприємства на розгляд та погодження.

4.5. Стадія реєстрації даних інвентаризації

Крок №17:

Результати Інвентаризації та відповідні матеріали замовник Інвентаризації надає для реєстрації до органів СЕС та Державного управління охорони навколишнього природного середовища в області (далі – Управління). Місцеві органи СЕС та Управління розглядають надані суб'єктами господарювання інвентаризаційні дані та, в разі відсутності зауважень, реєструють їх після чого Управління передає узагальнені дані обліку звітів джерел утворення відходів і відходів виробництва та споживання суб'єктів господарювання і до Головного управління промисловості та розвитку інфраструктури облдержадміністрації.

Щорічно суб'єкти господарювання подають Управлінню дані про зміни у діяльності своїх об'єктів для внесення відповідних змін до інвентаризаційного звіту та даних обліку звітів. У разі необхідності вносяться зміни у інші форми звіту, які також надаються Управлінню.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів.
2. Розкрийте суть методологічних принципів інвентаризації відходів.
3. Хто може долучатися до інвентаризації та паспортизації відходів?
4. Які стадії включає процес інвентаризації?
5. Наведіть особливості підготовчої стадії інвентаризації відходів.
6. Охарактеризуйте стадію реєстрації даних інвентаризації.
7. Як визначається показник питомого утворення відходів?

ТЕМА 5. ПАСПОРТИЗАЦІЯ ВІДХОДІВ

5.1. Порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів.

Нормативна база:

- 1) Постанова КМУ № 2034 від 01.11.1999 р. Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів.
- 2) ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99) Технічний паспорт відходу;
- 3) Постанова КМУ № 1216 від 03.08.1998 р. Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів;
- 4) Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища №12 від 14.01.1999 Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів.

Паспортизація відходів – процес послідовного збирання, узагальнення та зберігання відомостей про кожний конкретний вид відходів, їх походження, технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, санітарні економічні та інші показники, методи їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення. Форма паспорта та порядок його заповнення визначений ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99). Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, зміст, виклад і правила внесення змін.

Паспортизують відходи на підприємствах з метою вичерпної ідентифікації та визначення оптимальних шляхів поведінки з ними. Цей процес передбачає:

- 1) складання і ведення паспортів відходів (ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99) Технічний паспорт відходу);
- 2) складання і ведення паспортів місць видалення відходів (Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 12 від 14.01.1999 Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів);
- 3) складання і ведення реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів (у випадку необхідності - Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 41 від 17.02.1999 р. Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та Інструкції щодо її складання).

5.2. Складання і ведення паспортів відходів

ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99) Технічний паспорт відходу

Цей стандарт установлює вимоги до складу, змісту, правил та послідовності заповнення технічного паспорта відходів (ТПВ) і внесення подальших змін.

Вимоги цього стандарту поширюються на будь-які виявлені відходи виробництва і споживання (в тому числі на відходи, які раніше накопичені на території України), а також на ті, які прогноуються за технологіями, і доводяться, виробництвами та іншими видами взаємодії людини з довкіллям.

<p>УЗГОДЖЕНО Начальник Державного управління охорони навколишнього природного середовища у області _____</p> <p>П.І.Б. _____ (підпис)</p> <p>«__» ____ 201__ р. «__» ____ 201__ р.</p>	<p>ЗАТВЕРДЖУЮ Керівник підприємства _____</p> <p>П.І.Б. _____ (підпис)</p> <p>«__» ____ 201__ р.</p>	<p>ЗМІСТ</p> <p>Вступ</p> <p>Картка підприємства</p> <p>1. Характеристика підприємства</p> <p>1.1. Загальні відомості про підприємство</p> <p>1.2. Номенклатура виробів</p> <p>1.3. Структура підприємства</p> <p>2. Характеристика підприємства як джерела утворення відходів</p> <p>2.1. Характеристика основних виробництв</p> <p>2.2. Характеристика допоміжних виробництв</p> <p>2.3. Обслуговуючі господарства</p> <p>3. Характеристика стану поводження з відходами на підприємстві</p> <p>3.1. Характеристика відходів згідно Державного Класифікатора відходів ДК 005-96</p> <p>3.2. Розрахунок нормативно-допустимих обсягів та питомих показників утворення відходів</p> <p>4. Пропозиції щодо удосконалення системи поводження з відходами на підприємстві</p> <p>5. Перелік нормативних документів</p> <p>ДОДАТКИ:</p> <p>Додаток 1. Карта-схема району розміщення підприємства</p> <p>Додаток 2. Номенклатура продукції підприємства</p> <p>Додаток 3. Структура підприємства</p> <p>Додаток 4. Витрати сировини, матеріалів, напівфабрикатів та виробів, що утворюють відходи</p> <p>Додаток 5. Витрати енергоресурсів</p> <p>Додаток 6. Характеристика установок очистки газів</p> <p>Додаток 7. Характеристика водоочисних споруд</p> <p>Додаток 8. Відомість інвентаризації відходів установи</p> <p>Додаток 9. Розрахунок показника загального утворення відходів (Пзув)</p> <p>Додаток 10. Довідка про наявність установок (потужностей) утилізації відходів</p> <p>Додаток 11. Довідка про наявність установок (потужностей) з видалення відходів</p> <p>Додаток 12. План-схема тимчасового розміщення відходів</p> <p>Додаток 13. Розрахунок класу небезпеки окремих видів відходів</p>
<p>ТЕХНІЧНИЙ ЗВІТ</p> <p>про інвентаризацію відходів, які утворюються на _____</p> <p>(назва підприємства, організації)</p> <p>Керівник організації, яка провела інвентаризацію _____ П.І.Б. (підпис)</p> <p>М. _____ 201__ р.</p>		

Вимоги цього стандарту застосовують:

- під час планування та здійснення будь-якої діяльності, внаслідок якої утворюються (прогнозуються) відходи;
- за будь-яких видів поводження з відходами;
- під час формування обліку і звітності з відходів виробництва і т.д.

До ТПВ (нормативно-інформаційного документа) вводять дані про найменування, місце, умови і обсяги утворення кожного окремого виду відходів, його технічні, фізико-хімічні, технологічні, екологічні, економічні та інші показники, методи їхнього контролю, зокрема враховані чинники впливу, про поля значень, а також відомості про наявні та можливі технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення цього відходу.

Структура ТПВ передбачає його послідовне доповнення і уточнення з використанням місцевих, територіальних, галузевих і державних інформаційно-експертних систем (ІЕС), а також зв'язаних з відходами даних про продукцію, природну сировину, інші види речовин і матеріалів з такою метою:

- уточнення назви і показників відходу, що паспортизується, для віднесення його до наявних класів, груп, переліків та інших категорій;
- виявлення оптимальних технологій перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення відходу; вироблення пропозицій щодо заміни первинних джерел сировини паспортизованими відходами;
- покращення наявних і проєктованих технологій, в яких утворюються (прогнозуються) відходи з метою мінімізації їхнього утворення і забезпечення екологічної безпеки, зокрема операції поводження з відходами, які не ведуть до їхнього альтернативного використання;
- визначення ефективних методів контролю відходів;
- уточнення термінологічних, класифікаційних і метрологічних вимог;
- оптимальне розміщення підприємств з перероблення, утилізації або видалення відходів.

Структура, зміст, правила і послідовність заповнення технічного паспорта відходу. ТПВ містить такі структурні елементи:

- 1) титульний аркуш;
- 2) відомості про місце утворення відходу;
- 3) відомості про процес, в якому утворюються відходи;
- 4) первинні дані про відхід;
- 5) характеристику відходу;
- 6) відомості про наявні і можливі технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення відходу;
- 7) загальні вимоги до складу показників відходів;
- 8) реєстраційний бланк;
- 9) відомості про аналоги відходу.

ТПВ розробляють підприємства, відповідальні за утворення відходу, і вони є утримувачами оригіналів ТПВ.

Технічні паспорти відходів заповнюються на підставі інвентаризаційних

даних, які пройшли реєстрацію в Держуправлінні екології і подаються на узгодження до Держуправління. Після узгодження, управління вносить дані паспортів в обласний електронний реєстр.

1. Титульний аркуш технічного паспорта відходу

Титульний аркуш оформлюють згідно з **додатком А**.

На лівому верхньому полі титульного аркуша зазначають погоджувальний природоохоронний орган, якому передають копію ТПВ і повідомляють про подальші зміни. Згідно із своєю компетенцією цей природоохоронний орган координує погодження ТПВ з іншими уповноваженими Державними органами (статистики, охорони здоров'я, регіонального і місцевого самоврядування, тощо).

На правому верхньому полі титульного аркуша зазначають організацію, що затверджує ТПВ, якою є підприємство-виробник відходу або інша юридична особа, яка розпоряджається цим відходом і відповідає за достовірність даних, наведених у ТПВ, відповідно до законодавства.

Назва відходу на титульному аркуші повинна повністю відповідати вимогам до порядку найменування відходів за ДСТУ 3910. У разі зміни реквізитів юридичної особи без зміни змісту ТПВ, зміни відповідних записів У ТПВ доводять до відома всіх утримувачів його копій.

ДОДАТОК А (обов'язковий)

Форма титульного аркуша
технічного паспорта відходу

ПОГОДЖЕНО

Керівник місцевого (територіального)
природоохоронного підрозділу

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник підприємства

_____
(посада) (підпис) (розшифровка підпису)

«_____» _____ 20__ р.

М.П.

_____
(посада) (підпис) (розшифровка підпису)

«_____» _____ 20__ р.

М.П.

ТЕХНІЧНИЙ ПАСПОРТ ВІДХОДУ

_____

повна назва відходу

Населений пункт

Рік укладання паспорта

2. Відомості про місце утворення відходу

Відомості про місце утворення відходу подають згідно з **додатком Б** в графах:

1-6 – основна юридична особа, яка відповідає за утворення відходу і має право вступати в договірні або інші відносини, зв'язані з його переробленням, зберіганням, транспортуванням, утилізацією або видаленням.

Якщо в означених діях беруть участь кілька підприємств (об'єднання, посередницька фірма, біржа, переробник відходу), в графах **1-6** наводять

відомості про кожне з них із зазначенням у графі **1** їхніх відносин з основною юридичною особою;

7-10 – засіб зберігання, транспортування відходу і реквізити відвантаження.

У разі можливості зберігання і транспортування відходу кількома способами зазначають кожний з них.

Примітка. При цьому всі технологічні операції щодо поводження з відходами підчас зберігання і транспортування, а також відомості про тару і пакувальні матеріали повинні бути відбиті у відповідних графах додатку В.

ДОДАТОК Б (обов'язковий)			
Форма подання відомостей про місце утворення відходу			
Підприємство (повна назва, підпорядкованість)	Коди підприємства	Поштові, телеграфні реквізити	
		поштовий індекс, місто, адреса	телефон, факс
1	2	3	4
Банківські реквізити			Спосіб зберігання відходу
назва банку	розрахунковий рахунок, №, МФО		
5	6		7
Транспортування відходу (спосіб, тара)	Реквізити відвантаження (станція, порт)		
	назва	код	
8	9	10	
_____	_____	_____	
(виконавці, посади)	(підписи)	(розшифровка підписів)	

3. Відомості про процес, у якому утворюються відходи

Відомості про процес, у якому утворюються відходи, подають згідно з додатком В на основі оцінювання матеріально-енергетичного балансу кожного процесу (операції), в якому утворюються відходи, в графах:

11-13 – відомості про основні, допоміжні матеріали і оснащення (сировина, інструмент, мастила, мийні речовини, пакувальні матеріали і т. ін.), енергоносії (вода, газ, повітря і т. ін.) та інші матеріали і речовини, що входять у процес, в якому утворюються відходи;

14-20 – відомості про процес, який здійснюється (передбачається) на підприємстві і в якому утворюються (прогнозуються) відходи.

В графах **16-20** послідовно наводять відомості про параметри технологічного процесу, що можуть впливати на формування відходу. Якщо відхід утворюється в окремій технологічній операції, у графах **14-20** окремо наводять конкретні дані про кожну операцію;

21-23 – відомості про основні і побічні продукти, що утворюються в процесі або операції, означені у графі **14**, зокрема матеріали і речовини, що можуть опинитися в складі відходу як брак, забруднення і т. ін. Назви відходів у графі **21** наводять відповідно до чинних нормативних документів (НД) і технічної документації підприємства.

У разі утворення відходу на різних ділянках, устаткуванні та інших технологічних одиницях, **додатки В і Г** заповнюються щодо кожної з них.

Відомості, що їх наводять згідно з **додатком В**, є власністю підприємства, на якому утворюється відхід, і не підлягають наданню іншим юридичним особам, окрім випадків, спеціально передбачених законодавством. Ці відомості зберігають за місцем заповнення ТПВ як первинну документацію підприємства.

ДОДАТОК В (обов'язковий)						
Форма подання відомостей про процес, у якому утворюються відходи						
Вихідні матеріали, застосовувані у процесі						
назва		код продукції			НД	
11		12			13	
Процес (технологічний, експлуатаційний, споживання) або окрема технологічна операція						
назва	НД	параметр процесу	одиниця вимірювання	чисельне значення параметра процесу		
				мінімальне	номінальне	максимальне
14	15	16	17	18	19	20
Основні та побічні продукти процесу						
назва			внутрішньовиробничий шифр		НД	
21			22		23	
(виконавці, посади)			(підписи)		(розшифровка підписів)	

4. Первинні дані про відхід

Первинні дані про відхід подають згідно з **додатком Г**.

Первинні дані наводять у ТПВ на кожний вид відходів. Для відходів, стан яких змінюється на підприємстві, в ТПВ наводять відомості про кінцевий стан відходу. Наприклад, залежно від наявності і складу очисних споруд, відходом може бути збезводнений відстій, відстій шламонакопичувачів (відстійників) або неочищені стічні води.

24-26 – повна назва відходу (номенклатурна назва відходу, уніфікована назва процесу, в якому утворюються або виявляються відходи і уніфікована назва виду економічної діяльності, в якому реалізовано цей процес) відповідно

до вимог ДСТУ 3910 (розділ 5). Ці відомості уточнюють за вказівками ІЕС;

ДОДАТОК Г (обов'язковий)		
Форма подання первинних даних про відхід		
Повна назва відходу		
Номенклатурна назва відходу	Назва процесу, в якому утворюється відхід	Назва виду економічної діяльності
24	25	26
Код відходу за державним класифікатором	Назва та (або) позначення спеціального класифікатора чи іншого документа, що відносить відходи до певних класів, груп або переліків	Код (шифр, порядковий номер) відходу за спеціальною класифікацією
27	28	29
Назва та (або) позначення НД на відхід	Кількісні показники утворення відходу	
	одиниця вимірювання	величина показника
30	31	32
(виконавці, посади)	(підписи)	(розшифровка підписів)

Відомості наводять у графах:

27 – код відходу за державним класифікатором;

28 – послідовно наводять назви і (або) позначки НД та іншого документа (наприклад, «СНіП 2.01.28-85, додаток 1» або спеціальний список, затверджений рішенням місцевого органу влади), згідно з яким відхід, що паспортизується, як речовина (матеріал, продукт) може бути віднесений до певних переліків, груп та інших категорій речовин, матеріалів та об'єктів відповідно до ДСТУ 3910 (розділ 6). Ці відомості уточнюють за вказівками ІЕС;

29 – код (шифр, клас, групу або порядковий номер) цього виду відходів за відповідним документом, означеним у графі **28**. Ці відомості наводять окремо проти кожної назви документа в графі **28** (наприклад, проти вищезгаданого СНіП2.01.28-85 для відходу, що містить ртуть, роблять запис: «група №9»);

30 – назва та (або) позначення НД на відхід, що паспортизується; у разі відсутності ставлять ризику;

31-32 – одиниці вимірювання і кількісні показники накопичення виходу і норматив утворення відходу.

Для накопиченого на підприємстві (або за місцем виявлення) відходу в графі **31** зазначають одиницю маси, об'єму або обсягу відходу, що утворився

раніше, а в графі **32** – його фактичну кількість на момент заповнення ТПВ.

Для відходу, що утворюється знов, у графі **31** наводять одиницю продуктивності, наприклад, т/рік, л/год. і т. ін. Проти цього запису в графі **32** зазначають фактичний або прогнозований вихід відходу.

За встановленого нормативу виходу відходу на одиницю сировини, продукції, енергоносія або іншого показника підприємства в графі **31** зазначають відповідне співвідношення (наприклад, «кг відходу/1000 од. продукту, означеного в графі **21**»), а в графі **32** – числове значення нормативу виходу відходу в цих одиницях.

5. Характеристика відходу

Характеристику відходу подають згідно з додатком Д в графах:

33 – усі відомі показники відходу згідно з додатком Ж.

Відповідно до уніфікованої назви процесу утворення відходів (графта **25**) склад показників відходу починають визначати, виходячи з даних матеріально-енергетичного балансу цього процесу.

ДОДАТОК Д (обов'язковий)				
Форма подання характеристики відходу				
Показник відходу	Порядковий номер або код	Одиниця вимірювання	Можливі методики визначення показника	
33	34	35	36	
Передбачувані значення показника	Використана методика визначення показника відходу	Враховані чинники впливу на визначення показника		
		найменування чинника	одиниця вимірювання	значення чинника
37	38	39	40	41
Фактичні значення показника відходу			Примітки	
мінімальне	номінальне	максимальне		
42	43	44	45	
(виконавці, посади)		(підписи)	(розшифровка підписів)	

З НД, означених у графах **13**, **15**, **23**, підбирають уніфіковані показники речовин, матеріалів і процесів, що їх можна використати як показники характеристик цього виду відходів. Водночас, після відповідного перевіряння, підбирають також одиниці вимірювання і методи контролю, які наведені в означених НД і можуть бути застосовані до відходів, що паспортизуються.

Окрім означених джерел у разі подання характеристик відходу слід використовувати показники відходів, що регламентуються НД, означеними в

графі 28, а також галузеві стандарти, довідники з вторинної сировини та інші джерела, що рекомендуються ДСТУ 3910.

Якщо виявлених таким чином показників і методів контролю недостатньо для повного опису відходу – необхідно використовувати наявні НД, відповідну літературну та інші джерела інформації про первинні ресурси (руди, мінерали, корисні копалини, воду і т. ін.) та інші аналоги відходу.

34 – порядкові номери показників для кожного ТПВ, що заповнюється, або для уніфікованих показників – спеціальні коди, шифри та інші ідентифікаційні ознаки згідно з чинними НД (у графі 45 наводять посилання на відповідний НД);

35 – одиниця вимірювання показника відходу, означеного в графі 33;

36 – можливі методики визначення показника відходу, які добирають аналогічно вимогам до заповнення графі 33;

37 – передбачуване значення показника (заповнюють за відсутності достовірних даних з літератури, розрахункових даних, результатів, отриманих побічними методами, у разі аналізу аналогічного відходу, тощо);

38 – використана методика визначення показника відходу;

Запис методики в графах 36 і 38 необхідно супроводжувати посиланням на джерело (НД, патент, статтю, книгу, місце використання). У разі великої кількості посилань допускається їхнє винесення в графу 45.

39 – найменування врахованого чинника впливу на визначення показника за методикою, визначеною графі 36 або 38;

40 – одиниця виміру врахованого чинника впливу;

41 – значення чинника;

42 – мінімальне фактичне значення показника відходу;

43 – номінальне (середнє) фактичне значення показника відходу;

44 – максимальне фактичне значення показника відходу.

Допускається заповнення граф 39-41 за незаповнених граф 38, 42-44 для наведення передбачуваних чинників впливу на визначення показника, означеного у графі 33.

38 і **42-44** – заповнюють тільки за фактичними результатами аналізу відходу, що паспортизується.

Для показників, що не мають кількісного виразу (органолептичних, агрегатного стану, консистенції і т. ін.), запису графах 42-44 роблять словами.

45 – посилання на НД, літературні та інші джерела інформації.

За результатами попереднього оброблення ТПВ у ІЕС здійснюють уніфікацію показників, одиниць вимірювання і методів контролю відповідно до виявлених класифікаторів та аналогів. За даними, отриманими після доопрацювання ТПВ додатки И та К), підприємство доповнює і уточнює характеристику відходу. Після уніфікації і доопрацювання ТПВ відомості про відхід вводять до баз даних ІЕС.

Під час подальшого виявлення аналогів, які подають згідно з додатком К, дані, що наведені згідно з додатком Д, можуть бути доповнені з урахуванням відомостей у графах 52-65.

Склад показників, одиниці їхнього вимірювання, методи контролю,

чинники впливу і поля значень уточнюють до тих пір, докине буде задоволено:

- вимоги НД, що регламентують поводження з цим видом відходів, а також із певними категоріями матеріалів і речовин, до яких відноситься відхід, який паспортизується, відповідно до законодавства України і міжнародних угод;

- вимоги до відходу відповідно до технології його перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення, що її використовують або передбачають використати згідно з **додатком Е**;

- пропозиції, офіційно надіслані підприємству за формою **додатків И та К**;

- запити регіональної, галузевої ІЕС та інших уповноважених державних органів, що відповідають вимогам чинного законодавства.

6. Відомості про технології перероблення

Відомості про наявні і можливі технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення відходу згідно з **додатком Е** подає підприємство, що укладає ТПВ на основі власних даних, відомостей, які надійшли від ІЕС згідно з **додатками И, К** та іншими джерелами в графах:

46 – назва, товарний знак технології;

47 – код (шифр) технології за наявними НД;

48 – НД, патенти, каталоги, інші джерела відомостей про технологію;

49 – назва підприємства, де реалізовано технологію, та його код (аналогічно графі **2**);

50 – адреса підприємства, телефон, факс;

51 – станція відвантаження, порт (аналогічно графам **9 і 10**);

52 – показники відходу, що повинні відповідати вимогам технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення;

53 – одиниця вимірювання показника відходу, який перероблюється;

54 – методика контролю показника відходу, який перероблюється;

55 – мінімальне значення показника відходу, який перероблюється;

56 – номінальне (середнє) значення показника відходу, який перероблюється;

57 – максимальне значення показника відходу, який перероблюється;

58 – назви кінцевих продуктів поводження з відходом за цією технологією, їхні коди (аналогічно графам **21 і 22**);

59 – НД, патент на кінцевий продукт поводження з відходом;

60 – показники кінцевого продукту поводження з відходом;

61 – одиниця вимірювання показника кінцевого продукту поводження з відходом;

62 – методика контролю показника кінцевого продукту поводження з відходом;

63 – мінімальне значення показника кінцевого продукту поводження з відходом;

64 – номінальне значення показника кінцевого продукту поводження з відходом;

65 – максимальне значення показника кінцевого продукту поводження з відходом;

66 – одиниця вимірювання фактичного обсягу перероблення відходу;

ДОДАТОК Е (обов'язковий)

Форма подання відомостей про наявні та можливі технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення відходу

Відомості про технологію			Утримувач технології		
назва, товарний знак	код технології	НД, патенти, інші джерела	назва підприємства	адреса, телефон, факс	станція відвантаження, код
46	47	48	49	50	51

Показник відходу	Одиниця вимірювання	Методика контролю	Значення		
			мінімальне	номінальне	максимальне
52	53	54	55	56	57

Кінцеві продукти поводження з відходом за технологією

Назва, код	НД, патент	Показник продукту	Одиниця вимірювання	Методика контролю	Значення		
					мінімальне	номінальне	максимальне
58	59	60	61	62	63	64	65

Фактичний обсяг перероблення відходу	
Одиниця вимірювання	Кількість
66	67

(виконавці, посади)

(підписи)

(розшифровка підписів)

67 – кількісний показник обсягу перероблення відходу.

За відсутності повних відомостей про технологію поводження з відходом, що його відпускає підприємство на сторону, заповнюють тільки графи **49-57** і **66-67**.

У графах **52-57** відображають вимоги до відходу з боку підприємства-переробника. Порядок заповнення граф **52-57** повністю відповідає вимогам до порядку заповнення граф **33, 35, 38, 42-44**.

У разі перероблення відходу безпосередньо на підприємстві, де він утворюється, заповнення граф **58-65** є обов'язковим і повинно передувати заповненню графи **67**.

7. Реєстраційний бланк

Реєстраційний бланк (**додаток И**) заповнює підприємство спільно з ІЕС.

Літеру «П» у ТПВ проставляє розробник на стадіях життєвого циклу продукції, що передують виробництву, в якому передбачається утворення відходу, або підприємство на стадії підготовки виробництва. Літеру «П»

вилучають з ТПВ за порядком, що встановлюється підприємством, з моменту, коли починається регулярне застосування технологічного процесу, в якому утворюється відхід, що паспортизується.

ДОДАТОК Ж (рекомендований) Вимоги до складу показників відходів	
Характеристика групи показників	Визначувані показники
1. Органолептичні показники	Зовнішній вигляд, колір, запах та інші якісні характеристики відходу, що встановлюються безпосередньо органами чуттів людини, відповідно до компонентно-агрегатного стану, який визначено у номенклатурній назві відходу
2. Кількісні показники складу	Компонентний (елементний, хімічний, фазовий тощо) склад, що визначається через матеріальні (маса, вага тощо) і розмірні (довжина, площа, об'єм, обсяг, кут) характеристики
3. Кількісні показники властивостей	<i>Фізико-хімічні</i> (щільність, насипна вага, пористість, летючість, теплофізичні та критичні характеристики, в'язкість, розчинність, проникливість, зольність, реакція середовища рН, адгезія (когезія), акустичні, електричні, магнітні, оптичні тощо) <i>Механічні</i> (твердість, пластичність, міцність, пружність тощо), технологічні (усадка, сипкість, час переходу до сталого стану, здатність до вбирання, гідрофобність (гідрофільність), гігроскопічність, дефектність (у разі номенклатурної назви матеріалу або виробу) тощо)
Характеристика групи показників	Визначувані показники
	<i>Експлуатаційні</i> (стабільність, стійкість до різних видів зовнішніх впливів, час старіння, коефіцієнт тертя, здатність впливати на інші матеріали, речовини (корозійна, несумісність зберігання) тощо)
4. Показники безпеки	Токсичність (види тестування), клас небезпеки, канцерогенність, мутагенність, біологічна стабільність, пожежна небезпечність (горючість, вибухонебезпечність, температура займання, температура самозаймання, температура горіння, димність), ядерна небезпечність (коефіцієнт розмноження), радіаційна небезпечність (період напіврозпаду, активність і концентрація радіонуклідів, інтенсивність і коефіцієнт якості проникного випромінювання, поверхнєве забруднення, група радіаційної небезпеки радіонуклідів), несумісність із певними об'єктами, здатність до замулювання водоймищ, допустимі концентрації у скидах і викидах тощо

5. Показники енерго-ресурсного потенціалу	Калорійність, теплотворна здатність, енерговитрати на утворення, енергоємність (теплоємність), ресурсоємність, енергомісткість
6. Економічні показники	Норматив утворення, відпускна ціна, матеріаломісткість (за цінними компонентами), енергоекономічність, вартість перероблення, розміри плати за розміщення відходів (викиди і скиди)

ІЕС повідомляє розробнику ТПВ відомості про аналоги відходів як інформацію про матеріали і речовини, яка наводиться в графах **11-13** або **21-23** згідно з додатком В, або з додатком Г, або в графах **52-57** чи **58-65** згідно з додатком Е.

У виявлених ІЕС аналогах повинні міститися відомості або тільки про речовину (матеріал, суміш і т. ін.), або водночас із відомостями про речовину також дані про технологію поводження з відходом (графи **46-57** додатку Е), або про кінцевий продукт поводження з відходом (графи **46-57** і **58-65**).

8. Відомості про аналоги відходу

Відомості про повідомлені підприємству-розробнику ТПВ аналоги відходу фіксують згідно з додатком К. Відомості про аналоги відходу вносять фахівці ІЕС згідно з додатком К.

Пропозиції про доопрацювання ТПВ заносять до реєстраційного бланка (додаток И, пункт 2).

ДОДАТОК И (обов'язковий)		
Реєстраційний бланк		
ТПВ _____		
(літера)		(назва відходу)
_____		
(назва підприємства)		
Утворення відходу припинено	«__» _____	20__ р.
Керівник підприємства	_____	
«__» _____	20__ р.	(підпис) (розшифровка підпису)
М.П.		
1. ТПВ представлено до ІЕС «__» _____ 20__ р.		
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(розшифровка підпису)
2. Запропоновано доробити ТПВ «__» _____ 20__ р.		
за графами №№ _____		
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(розшифровка підпису)
за графами №№ _____		
_____	_____	_____
(посада)	(підпис)	(розшифровка підпису)

3. Проведено доопрацювання за аналогами відходу (додаток К)
« _____ » _____ 20__ р.

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (розшифровка підпису)
« _____ » _____ 20__ р.

_____ (посада) _____ (підпис) _____ (розшифровка підпису)
Відомості про відхід внесено до БД ІЕС « _____ » _____ 20__ р.
Керівник місцевого (територіального)
підрозділу ІЕС _____
_____ (підпис) _____ (розшифровка підпису)
М.П.

Технологію перероблення внесено до БД ІЕС « _____ » _____ 20__ р.
Керівник місцевого (територіального)
підрозділу ІЕС _____
_____ (підпис) _____ (розшифровка підпису)
М.П.

ДОДАТОК К (обов'язковий)

Форма подання відомостей про аналоги відходу

« _____ » _____ 20__ р.

1. Джерело інформації: _____
Відомості подано за графами: _____

2. Джерело інформації: _____
Відомості подано за графами: _____

3. _____

4. _____

_____ (виконавці, посади) _____ (підписи) _____ (розшифровка підписів)
« _____ » _____ 20__ р.

1. Джерело інформації: _____
Відомості подано за графами: _____

2. Джерело інформації: _____
Відомості подано за графами: _____

3. _____

4. _____

_____ (виконавці, посади) _____ (підписи) _____ (розшифровка підписів)

Після внесення змін і доповнень до ТПВ роблять відповідну позначку в пункті 3 реєстраційного бланка.

Запис про внесення відходу до баз даних (БД) підписує керівник місцевого (територіального) підрозділу ІЕС .

Запис про внесення технології поводження з відходом до БД ІЕС роблять

після заповнення графи **67 додатку Е**.

Додатки И та К ведуть тільки підприємство-розробник ТПВ та ІЕС .

Підприємство-розробник ТПВ доводить до відома утримувачів копій ТПВ, які перебувають на обліку, внесення змін з дотриманням вимог ДСТУ 3911, розділ 6.

Технічні паспорти відходів заповнюються на підставі інвентаризаційних даних, які пройшли реєстрацію в Держуправлінні екології і подаються на узгодження до Держуправління. Після узгодження, управління вносить дані паспортів в обласний електронний реєстр.

5.3. Складання і ведення паспортів місць видалення відходів

1) Постанова КМУ № 1216 від 03.08.1998 р. Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів;

2) Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища №12 від 14.01.1999 Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів.

Видалення відходів – здійснення операцій з відходами, що не призводять до їх утилізації (D1- D16 згідно з додатком Е до ДК 005-96);

Місця видалення відходів (далі – МВВ) – спеціально відведені місця чи об'єкти (полігони, комплекси, котловани, споруди, ділянки надр тощо), на вивантаженні яких для видалення відходів отримано дозвіл від спеціально уповноважених органів у сфері поводження з відходами;

До місць видалення відходів прирівнюються місця довгострокового (понад 2 роки) зберігання відходів.

Усі місця видалення відходів (ті, що функціонують, закриті, законсервовані тощо) підлягають включенню до реєстру.

Реєстр місць видалення відходів - це система даних, одержаних у результаті обліку та опису всіх об'єктів і спеціально відведених місць, де здійснюються операції з видалення відходів (форму ведення реєстру подано в табл. 5.1).

Таблиця 5.1 – Реєстр місць видалення відходів

Дата останньої ревізії МВВ	Найменування МВВ, код	Місце знаходження МВВ (населений пункт район), код	Повне найменування та адреса власника МВВ, код	Режим функціонування МВВ (діючих, закритих)	Категорія екологічно ї безпеки МВВ	Характеристика МВВ (обсяг, площа, наземне, підземне)	Характеристика відходів (найменування, група, клас небезпеки)
1	2	3	4	5	6	7	8

На кожне МВВ складається спеціальний паспорт, у якому зазначається найменування і код відходів, їх кількісний та якісний склад, походження, а також технічні характеристики і відомості про методи контролю та безпечної експлуатації. Спеціальний паспорт складається власником МВВ відповідно до

Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів

На підставі паспортів МВВ, звітних даних, що подаються виробниками відходів, відомостей спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами створюється і ведеться реєстр МВВ.

Обласні міські держадміністрації визначають перелік МВВ, які мають бути включені до реєстру, і повідомляють їхніх власників про необхідність складання паспортів МВВ та термін їх реєстрації.

Власники МВВ або за їх дорученням спеціалізовані проектні організації, що мають відповідну ліцензію, здійснюють інвентаризацію МВВ та складають проекти їх паспортів.

У визначений термін власники МВВ надсилають проекти паспортів на погодження до територіальних органів Держсанепідслужби.

Після погодження проектів паспортів власники МВВ передають їх на затвердження обласним держадміністраціям.

Проекти паспортів розглядаються обласними держадміністраціями у двотижневий строк.

Затверджені проекти паспортів МВВ засвідчуються обласними держадміністраціями їх штампом або печаткою. У разі відхилення паспорта на адресу власника МВВ надсилається лист з обґрунтуванням причин відхилення і встановленням строку повторного подання такого проекту.

Затверджені паспорти вносяться обласними держадміністраціями до реєстру.

Кожному МВВ присвоюється реєстраційний номер та фіксується дата реєстрації.

Ведення реєстру здійснюють місцеві державні адміністрації. Дані реєстру підлягають щорічному уточненню.

Оригінал паспорта повертається власнику МВВ, а копії – обласним держадміністраціям. Власники МВВ несуть відповідальність за достовірність і повноту інформації, наведеної в паспорті.

Щорічно паспорти МВВ підлягають перегляду за результатами спостережень, контрольних замірів, додаткових робіт тощо і погоджуються обласними держадміністраціями. У разі необхідності за рішенням місцевих державних адміністрацій може здійснюватися позачергове уточнення даних паспортів МВВ.

Порядок складання паспорта місця видалення відходів

На титульному аркуші паспорта (див. нижче) зазначається назва місця (об'єкта) видалення відходів за наявною документацією. При відсутності власної назви наводиться визначення типу МВВ та найменування виду відходів (при наявності даних). Наприклад, «Звалище металургійних шлаків».

Крім цього, на титульному аркуші паспорта розміщується відмітка про його затвердження та погоджувальні відмітки відповідних організацій згідно з Порядком ведення реєстру місць видалення відходів, підпис власника МВВ (керівника юридичної особи, яка є власником МВВ).

На стадії реєстрації на титульному аркуші проставляється реєстраційний номер і дата реєстрації.

Рис. 5.1. Місця видалення відходів

Інформація в паспорті МВВ згрупована в розділах I-XII. Кожний розділ починається з нового аркуша й підписується власником МВВ.

	<p>ЗАТВЕРДЖЕНО Голова місцевої державної адміністрації _____ (області, міста, району) _____ (підпис, прізвище, ініціали) «__» _____ р.</p>
<p>ПОГОДЖЕНО Начальник Держуправління екологічної безпеки в області _____ (підпис, прізвище, ініціали) («__» _____ р.</p>	<p>ПОГОДЖЕНО Головний державний санітарний лікар (адміністративної території) _____ (підпис, прізвище, ініціали) «__» _____ р.</p>
<p>ПОГОДЖЕНО Керівник органу Мінпраці (Держнаглядохоронпраці) в області _____ (підпис, прізвище, ініціали) «__» _____ р.</p>	<p>ПОГОДЖЕНО Керівник організації (підприємства) сфери управління Держводгоспу в області _____ (підпис, прізвище, ініціали) «__» _____ р.</p>

**Паспорт
місця видалення відходів (МВВ)**

Реєстраційний номер N _____ Дата реєстрації _____

Назва МВВ _____

Власник МВВ _____

(посада, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20__ року

(підпис)

М.П.

1. Заповнення розділу I «Реквізити МВВ»

У пунктах 1-11 вказуються послідовно: повна назва власника МВВ та код за ЄДРПОУ; його підпорядкованість (якщо така існує) та код за СПОДУ; юридична адреса власника та код за КОАТУУ; місцезнаходження МВВ з зазначенням відстані й напрямку розташування відносно найближчого населеного пункту (чи відносно іншого орієнтира – річки, озера тощо); телефон (факс), за яким місцеві державні адміністрації чи уповноважені ними організації можуть звертатися із запитом щодо даних, наведених у паспорті; дата складання паспорта; повна назва організації, що склала паспорт; прізвище особи, що склала паспорт, її посада та телефон.

При занесенні даних до розділу I слід використовувати такі реєстри та класифікатори:

ЄДРПОУ – єдиний державний реєстр підприємств і організацій України;

СПОДУ – система позначень органів державного управління (для коду центральних органів виконавчої влади);

КОАТУУ – класифікатор об'єктів адміністративно-територіального устрою України.

Паспорт МВВ N _____

I. Реквізити МВВ

1. Власник МВВ _____
(підприємство, установа, організація)

2. Код за ЄДРПОУ _____

3. Підпорядкування _____
(міністерство, об'єднання, корпорація тощо)

4. Код за СПОДУ _____

5. Адреса _____
(місто, область, район, селище тощо)

6. Код за КОАТУУ _____

7. Місцезнаходження _____
(географічна прив'язка)

8. Контактний телефон, факс _____

9. Дата складання паспорта _____

10. Організація, що склала паспорт _____

11. Особа, що склала паспорт _____
(посада, прізвище, телефон)
Власник МВВ _____
(посада, прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 20__ року
(підпис)

2. Заповнення розділу II «Загальна характеристика МВВ»

У пункті 1 вказується код і вид операції з видалення відходів (D1-D16 згідно з додатком Е до ДК 005-96), що здійснюється на даному МВВ.

У пункті 2 шляхом закреслення клітинки, що міститься після відповідного визначення, зазначається режим функціонування МВВ.

У пункті 3 вказується рік початку або закриття експлуатації МВВ.

У пункті 4 наводиться загальний обсяг відходів, видалених на дату складання паспорта. Обсяг вказується в тоннах, а, якщо облік ведеться в кубічних метрах, у дужках паралельно наводиться обсяг у тоннах. Останній розраховується окремо за наявними даними щодо питомої щільності відходів.

Паспорт МВВ N _____

II. Загальна характеристика МВВ

1. Код і вид операції з видалення відходів _____
2. Режим функціонування МВВ:
2.1. Діюче   2.2. Закрите   2.3. Законсервоване
3. Рік початку (закриття) експлуатації _____
4. Обсяг видалених відходів _____
5. Обсяг видалених відходів за попередній рік _____
6. Наявність проекту (організація-проектувальник) _____
6.1. Наявність гірничого відводу, якщо видалення відходів здійснюється у надрах _____
7. Проектний обсяг видалення відходів _____
8. Розрахунковий термін експлуатації _____
9. Площа, зайнята МВВ/проектна площа _____
Власник МВВ _____
(посада, прізвище, ініціали)
« ____ » _____ 20__ року
(підпис)

У пункті 5, якщо МВВ є діючим, наводиться обсяг видалених відходів за попередній рік – в тих же одиницях і з тими ж застереженнями, що і в пункті 4.

У пункті 6 при наявності проекту будівництва МВВ зазначається організація-проектувальник та її розташування (місто). Якщо видалення відходів здійснюється в надрах, то зазначається наявність відповідного гірничого відводу (пункт 6.1).

У пункті 7 подаються дані щодо можливого обсягу видалення відходів за проектом, тобто проектні граничні показники видалення (при наявності проекту).

У пункті 8 наводиться розрахунковий термін експлуатації МВВ, що визначається як кількість років, що залишилися до досягнення граничних проектних параметрів експлуатації МВВ при даному (поточному) обсязі щорічного видалення відходів. Цей показник може не збігатися з проектним.

У пункті 9 проставляється площа (в га), яку займає МВВ. При наявності санітарної зони окремо вказується площа, зайнята МВВ з урахуванням такої зони, а також проектна площа МВВ.

3. Заповнення розділу III «Природно-геологічна характеристика МВВ»

У пункті 1 вказується віддаленість МВВ від найближчого населеного пункту (пункт 1.1), водотоку, водойми (пункт 1.2) та водозабірних споруд (пункт 1.3) із зазначенням їхньої назви. Замість указаних природоохоронних об'єктів можуть бути зазначені інші (заказники, заповідники, а також бази відпочинку тощо).

Паспорт МВВ N _____		
III. Природно-геологічна характеристика МВВ		
1. Розташування:		
1.1. Віддаленість від населеного пункту (км) _____		
1.2. Віддаленість від водотоків і водойм (км) _____		
1.3. Віддаленість від водозабірних споруд (км) _____		
1.4. Геоморфологічна прив'язка:		
1.4.1. Вододіл ☐	1.4.2. Схил ☐	1.4.3. Яр ☐
1.4.4. Улоговина ☐	1.4.5. Заплава ☐	1.4.6. Болото ☐
1.4.7. Інше (зазначити) _____		
2. Абсолютні відмітки поверхні _____		
3. Глибина залягання підземних вод (м) _____		
4. Якісна оцінка захищеності підземних (напірних) вод (умовні категорії захищеності):		
4.1. Захищені ☐	4.2. Умовно захищені ☐	4.3. Незахищені ☐
4.4. Інше (зазначити) _____		
5. Потужність зони аерації (м) _____		
6. Склад і будова зони аерації _____		
7. Характеристика ґрунтових вод _____		
8. Інші особливості природної захищеності (розломна тектоніка, карст, наявність гірничих виробок тощо) _____		
Власник МВВ _____		
(посада, прізвище, ініціали)		
« _____ » _____ 20____ року		
(підпис)		

У пункті 1.4 шляхом закреслення клітинки вказується відповідна чи зазначається інша геоморфологічна особливість МБВ, що впливає на ступінь його безпеки.

У пунктах 2, 3 вказуються відповідно абсолютна відмітка поверхні на МБВ і глибина залягання підземних вод (першого напірного горизонту).

У пункті 4 шляхом закреслення клітинки вказується якісна оцінка захищеності підземних (напірних) вод. Показник захищеності підземних вод береться з «Карты естественной защищенности подземных вод Украинской ССР». При неможливості однозначної оцінки захищеності підземних (напірних) вод наводяться відповідні причини чи зазначаються сумнівні моменти.

У пункті 5 зазначається потужність зони аерації (як відстань від земної поверхні до дзеркала першого від поверхні водоносного горизонту ґрунтових або напірних вод).

У пункті 6 зазначаються назви гірських порід, що складають зону аерації, потужність шарів цих порід, при потребі інші особливості.

У пункті 7 наводяться дані про наявність (чи сезонну появу) ґрунтових вод, глибину залягання їх та сезонні коливання цієї глибини, характеризуються водотривкий шар порід.

У пункті 8 зазначаються додаткові особливості геологічної будови території МБВ, які впливають на оцінку його природної захищеності.

4. Заповнення розділу IV «Техніко-технологічна характеристика МБВ»

У пункті 1 шляхом закреслення відповідної клітинки або заповнення пунктів 1.4.3, 1.5.4, 1.6.2 вказується тип МБВ.

Паспорт МБВ N _____	
IV. Техніко-технологічна характеристика МБВ	
<u>1. Тип:</u>	
1.1. Відкрите поверхнєве ☐	
1.1.1. Наливне ☐	1.1.2. Насипне ☐
	1.1.3. Змішаного типу ☐
1.2. Відкрите заглиблене в землю ☐	
1.2.1. Наливне ☐	1.2.2. Насипне ☐
	1.2.3. Змішаного типу ☐
1.3. Підземне ☐	
1.3.1. Неглибокого залягання (до 50 м) ☐	
1.3.2. Глибокого залягання ☐	
1.3.2.1. Штучне ☐	
1.3.2.2. У гірничих виробках ☐	
1.3.2.3. У пористих гірських породах ☐	
1.4. Складське приміщення (сховище) ☐	
1.4.1. Спеціально побудоване ☐	1.4.2. Пристосоване ☐
1.4.3. Інше (зазначити) _____	
1.5. Окрема ємність ☐	
1.5.1. Цистерна ☐	1.5.2. Бочка (металева ☐ , полімерна ☐)
1.5.3. Контейнер ☐	1.5.4. Інше (зазначити) _____

1.6. Стационарна установка для спалювання відходів

1.6.1. Сміттеспалювальний завод

1.6.2. Інше (зазначити) _____

2. Наявність фільтраційних явищ:

2.1. Постійний дренажний стік

2.2. Дренажний стік відсутній

2.3. Стік у період атмосферних опадів

2.4. Інше (зазначити) _____

3. Наявність засобів захисту навколишнього середовища від забруднення

3.1. Донний ізоляційний екран

3.1.1. Відсутній

3.1.2. Глинистий

3.1.3. Плівковий

3.1.4. Інше (зазначити) _____

3.2. Бортові ізоляційні екрани

3.2.1. Відсутні

3.2.2. Глинисті

3.2.3. Стіни у ґрунті

3.2.4. Інше (зазначити) _____

3.3. Обвалування по периметру

3.3.1. Відсутнє

3.3.2. Наявне

3.3.3. Інше (зазначити) _____

3.4. Дренажні канали

3.4.1. Відсутні

3.4.2. Земляні

3.4.3. Забетоновані

4. Технологія видалення відходів

4.1. Пошарове складування з глинистими прошарками

4.2. Ущільнення відходів

4.3. Присипка поверхнева ґрунтово-глиниста

4.4. Поверхнєве зволоження

4.5. Рекультивация поверхні з залуженням

4.6. Протипилові заходи

4.7. Спалювання

4.8. Інше (зазначити) _____

5. Заходи знешкодження відходів

5.1. Здійснюються (зазначити) _____

5.2. Не здійснюються

6. Сортивання відходів перед видаленням

6.1. Здійснюється

6.2. Не здійснюється

7. Наявність під'їзних шляхів з твердим покриттям

7.1. Відсутні

7.2. Наявні

Власник МВВ _____

(посада, прізвище, ініціали)

« _____ »

_____ 20__ року

(підпис)

У пункті 2 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність дренажного стоку на МВВ, а у пункті 2.4 зазначаються

конкретні особливості даного об'єкта щодо дренажного стоку (його якісна характеристика, куди відводиться тощо).

У пункті 3 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність на МВВ засобів захисту навколишнього природного середовища від забруднень та їхній характер.

У пункті 4 шляхом закреслення відповідної клітинки вказуються чи зазначаються (пункт 4.8) особливості технології видалення відходів на даному МВВ. У пункті 5 шляхом закреслення відповідної клітинки зазначається, чи здійснюються на даному МВВ заходи щодо знешкодження відходів і які саме. Якщо знешкодження стосується дренажного стоку (фільтрату), то це зазначається окремо. У пункті 6 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність на даному МВВ сортування відходів перед їхнім видаленням. У пункті 7 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність під'їзних шляхів з твердим покриттям до даного МВВ.

5. Заповнення розділу V «Загальна характеристика відходів, що видаляються»

У пункті 1 наводяться код, найменування, група відходів, що видаляються на даному МВВ, за державним класифікатором відходів України ДК 005-96 «Класифікатор відходів», а також клас їхньої небезпеки для людини й обсяги видалення їх (у тих же одиницях і з тими ж застереженнями, що й у пункті 4 розділу II) на дату складання паспорта та (для діючих) за попередній рік. У разі відсутності даних про обсяги видалення відходів наводяться оціночні показники. Для відходів, які видаляються на полігонах твердих побутових відходів (сміттєзвалищах), указується група 77 і найменування «Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні й аналогічні неспецифічні промислові інші».

У пункті 2 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на фізичний чи агрегатний стан відходів. У пункті 3 зазначаються назва (назви) основних небезпечних складників відходів (потенційних забруднювачів) та їхні коди у відповідності з додатком В до «Довідково-методичних настанов щодо застосування ДК 005-96 «Класифікатор відходів». У пункті 4 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність тих чи інших газових виділень на МВВ, а також при наявності даних кількісні чи напівкількісні показники (наприклад, значні, незначні, поодинокі виділення тощо).

Паспорт МВВ N _____

V. Загальна характеристика відходів, що видаляються

1. Обсяг відходів, що видаляються, за класами небезпеки (для людини)

Код	Найменування	Група	Клас небезпеки	Обсяг видалення (тис. тонн)	
				всього	за попередній рік

2. Фізичний (агрегатний) стан відходів:

- 2.1. Рідинний 2.2. Твердий
2.3. Шламо- та пастоподібний 2.4. Сумішевий
3. Небезпечні складники відходів (потенційні забруднювачі) _____

4. Наявність газових виділень:

- 4.1. CH₄ _____ 4.2. N₂O _____ 4.3. H₂S _____
4.4. CO₂ _____ 4.5. CO _____
4.6. Інші (зазначити) _____
4.7. Відсутні
Власник MBV _____

(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

6. Заповнення розділу VI «Відомості про системи спостережень (моніторинг) за якістю вод, ґрунтів та атмосферним повітрям у районі MBV»

У пунктах 1-4 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність відповідних спостережень та в разі наявності зазначається їхня характеристика.

Паспорт MBV N _____

VI. Відомості про системи спостережень (моніторинг) за якістю вод, ґрунтів та атмосферного повітря у районі MBV

1. Здійснення спостережень (моніторингу) за якістю підземних вод

- 1.1. Здійснюються :
1.1.1. Через спеціальну мережу свердловин
1.1.2. Через одиничну свердловину
1.1.3. За виходами підземних (дренажних) вод на поверхню
1.1.4. Інше (зазначити) _____
1.2. Не здійснюються

2. Здійснення спостережень (моніторингу) за якістю поверхневих вод

- 2.1. Здійснюються (конкретизувати) _____
2.2. Не здійснюються

3. Здійснення спостережень (моніторингу) за якістю ґрунтів

- 3.1. Здійснюються (конкретизувати) _____
3.2. Не здійснюються

4. Здійснення спостережень (моніторингу) за якістю атмосферного повітря

- 4.1. Здійснюється (конкретизувати) _____
4.2. Не здійснюються

Власник MBV _____
(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

(підпис)

7. Заповнення розділу VII «Відомості про забруднення навколишнього природного середовища в районі МВВ»

У пункті 1 наводяться усереднені дані з протоколів останніх спостережень (якщо вони здійснювалися) за якістю підземних та поверхневих вод в районі МВВ.

У колонці 1 таблиці вказується показник, що вимірювався (наприклад, вміст сухого залишку, вміст хлоридів, вміст фенолу тощо),

у колонці 2 – гранично допустиме значення цього показника для підземних (грунтових) вод у відповідних одиницях із зазначенням (скорочено) нормативного документа, що його визначає,

у колонці 3 – виміряне (фактичне) значення показника в тих же одиницях, що й у колонці 2,

у колонці 4 – якщо виміряне значення перевищує нормативне, вказується ступінь перевищення, тобто кратне від ділення виміряного значення показника на його нормативне значення.

Паспорт МВВ N _____

VII. Відомості про забруднення навколишнього середовища у районі МВВ

1. Відомості про забруднення підземних (грунтових) та поверхневих вод

Показник	Підземні (грунтові) води			Поверхневі води		
	норма	факт	перевищення (факт/норма)	норма	факт	перевищення (факт/норма)
1	2	3	4	5	6	7

2. Відомості про забруднення ґрунтів

Показник	Ґрунти		
	норма	факт	перевищення (факт/норма)
1	2	3	4

2.1. Масштаб і дислокація забруднення _____

3. Відомості про забруднення атмосферного повітря

Показник	Атмосферне повітря		
	норма	факт	перевищення (факт/норма)
1	2	3	4

Власник МВВ _____

(посада, прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 20____ року

(підпис)

Колонки 5, 6 і 7 заповнюються аналогічним чином з тією різницею, що в них вказуються значення показника, який вимірювався в поверхневих водах. У разі потреби відомості про результати спостережень за якістю підземних та поверхневих вод наводяться в окремих таблицях.

У пункті 2 наводяться усереднені дані з протоколів останніх спостережень (якщо вони здійснювалися) за якістю ґрунтів в районі МВВ. Колонки таблиці заповнюються так само і з тими ж застереженнями, що і в пункті 1.

У пункті 2.1 в описовій формі характеризується масштаб та дислокація забруднення, якщо воно зафіксовано.

У пункті 3 наводяться усереднені дані з протоколів останніх спостережень (якщо вони здійснювалися) за якістю атмосферного повітря в районі МВВ. Колонки таблиці заповнюються так само і з тими ж застереженнями, що і в пункті 1.

8. Заповнення розділу VIII «Порушення вимог експлуатації МВВ»

У пунктах 1-9 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність тих чи інших порушень вимог експлуатації МВВ.

У пункті 10 зазначаються інші види порушень, якщо вони мають місце.

		Паспорт МВВ N _____
VIII. Порушення вимог експлуатації МВВ		
1. Перевищення проектної ємності (потужності)	☐	
2. Незадовільний стан захисних споруд	☐	
3. Відсутність проекту	☐	
4. Відсутність гірничого відводу при видаленні в надра	☐	
5. Не здійснюється збір і відведення поверхневого стоку	☐	
6. Порушення регламенту складування відходів	☐	
7. Порушення регламенту скиду рідких відходів	☐	
8. Відсутність охорони	☐	
9. Відсутність під'їзних доріг з твердим покриттям	☐	
10. Інше (вказати) _____		
Власник МВВ _____		
(посада, прізвище, ініціали)		
« _____ » _____		20 ____ року
_____		
(підпис)		

9. Заповнення розділу IX «Санітарно-захисна зона МВВ»

У пунктах 1, 2 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність санітарно-захисної зони МВВ, у разі наявності зазначається ширина зони (у метрах) та, при наявності даних, клас, а також вказується на те, чи витримуються її параметри.

		Паспорт МВВ N _____
IX. Санітарно-захисна зона МВВ		
1. Відсутня	☐	
2. Встановлена	☐	ширина, клас _____
2.1. Витримується	☐	2.2. Не витримується ☐
Власник МВВ _____		
(посада, прізвище, ініціали)		
« _____ » _____		20 ____ року
_____		
(підпис)		

10. Заповнення розділу X «Ведення документації»

У пункті 1 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується на наявність чи відсутність ведення власниками МВВ документації щодо обліку надходження та видалення відходів і у разі наявності зазначається якої саме.

Паспорт МВВ N _____

X. Ведення документації

1. Ведення документації щодо обліку надходження та видалення відходів

1.1. Наявне (зазначити) _____

1.2. Відсутнє

Власник МВВ _____

(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

(підпис)

11. Заповнення розділу XI «Категорія екологічної безпеки МВВ»

Шляхом закреслення відповідної клітинки зазначається категорія екологічної безпеки МВВ.

Паспорт МВВ N _____

XI. Категорія екологічної безпеки МВВ

Категорія екологічної безпеки МВВ			Ступінь державного контролю, заходи щодо підвищення рівня екологічної безпеки
☐	А	Малонебезпечні	Об'єкти спорадичного регламентного контролю
☐	Б	Помірно небезпечні	Об'єкти періодичного регламентного контролю, визначення шляхів попередження забруднень
☐	В	Небезпечні	Об'єкти постійного контролю, обов'язковість заходів щодо захисту, моніторингу і локалізації забруднень
☐	Г	Надзвичайно небезпечні	Об'єкти особливої (виключної) уваги з боку органів державного контролю. Обов'язковість заходів щодо захисту та моніторингу, припинення експлуатації

Власник МВВ _____

(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

(підпис)

Категорію екологічної безпеки МВВ для навколишнього природного середовища і здоров'я людини визначають органи Мінекобезпеки на місцях разом з місцевими державними адміністраціями на підставі даних паспорта МВВ про обсяги накопичених відходів та клас їхньої небезпеки для людини, про наявність у районі МВВ забруднення вод, ґрунтів, атмосферного повітря та його рівень, про рівень природних та штучних засобів (водотривкі шари порід, ізоляційні екрани тощо) відвертання забруднення навколишнього природного

середовища, про наявність та рівень моніторингу вод, ґрунтів, атмосферного повітря в районі МВВ, про особливості розташування МВВ, про рівень дотримання вимог експлуатації МВВ тощо.

МВВ не може бути віднесене до категорії А чи Б, якщо воно характеризується однією або декількома із нижченаведених ознак:

- відсутність хоча б одного із засобів захисту навколишнього природного середовища від забруднення, наведених у пункті 3 розділу IV паспорта МВВ (стосується тільки МВВ, вказаних у пунктах 1.1-1.3);

- наявність забруднення навколишнього природного середовища з перевищенням нормативного значення більше ніж у 2 рази хоча б за одним із показників (розділ VII паспорта МВВ);

- наявність порушень, указаних у пунктах 1 і 3 розділу VIII паспорта МВВ.

12. Заповнення розділу XII «Проведення ревізій (перегляду і оновлення) даних паспорта»

Відповідно до п.19 Порядку ведення реєстру місць видалення відходів інформація, що міститься в паспортах МВВ, переглядається і, при потребі, до неї вносяться зміни (за погодженням органів Мінекобезпеки на місцях). Результати перегляду заносяться до таблиці.

Паспорт МВВ N _____

XII. Проведення ревізій (перегляду й оновлення) даних паспорта

N з/п	Дата ревізії	Розділ паспорта, до якого внесені зміни, і які саме	Підпис власника МВВ	Погодження органу Мінекобезпеки

Власник МВВ _____
(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20 ____ року

(підпис)

Контрольні питання

1. Розкрийте процедуру складання і ведення паспортів місць видалення відходів.

2. Охарактеризуйте принципи користування ДК 005-96 «Класифікатор відходів».

3. Як формується реєстр місць видалення відходів?

4. Як узагальнюють відомості про наявні і можливі технології перероблення, зберігання, транспортування, утилізації або видалення відходу?

5. Як заповнюється форма подання відомостей про місце утворення відходу?

6. Як заповнюється технічний паспорт відходів?

7. Як формується технічний звіт про інвентаризацію відходів, які утворюються на підприємстві?

ТЕМА 6. НОРМУВАННЯ УТВОРЕННЯ ВІДХОДІВ ТА ПОСТАНОВКА НА ОБЛІК

6.1. Нормування утворення відходів

Нормативна база: Закон України «Про відходи» № 187-98-ВР від 05.03.1998 р.

Згідно із статтею 7 Закону України «Про відходи», встановлюються наступні нормативи у сфері поводження з відходами:

- граничні показники утворення відходів у технологічних процесах;
- питомі показники утворення відходів, використання та втрат сировини у технологічних процесах;
- інші нормативи, передбачені законодавством.

Норматив утворення відходів – утворення відходів на одиницю продукції (сировини та енергії), виконання робіт і надання послуг, що регламентує їх кількісний (питомий показник обсягів утворення відходів) та якісний склад. Норми переглядаються в міру впровадження організаційно-технічних заходів.

Питомий показник утворення відходів – обсяг відходів конкретного виду, який утворюється при виробництві одиниці продукції, переробленні одиниці сировини, наданні одиниці послуги тощо. Для твердих побутових відходів, що утворюються на території даного району, питомих показником утворення є обсяг відходів, який утворюється на одну людину, що проживає в даному районі, працює на підприємстві, в установі, організації даного району.

Нормативно допустимі обсяги утворення відходів – максимальний обсяг відходів, що може утворитися в результаті технологічного процесу за умови дотримання встановленого технологічного регламенту.

Нормативи поділяються:

За часом дії:

• перспективні — використовуються для розробки стратегічних планів. Їх величина розробляється на основі виробленої стратегії, з врахуванням перспектив технічного прогресу. Вони наочно показують резерви виробництва;

• поточні — поділяються на річні, квартальні, місячні. На основі цих норм ведеться робота з поточного планування на підприємстві, визначаються потреби, укладаються угоди по постачаннях сировини, матеріалів, напівфабрикатів. Поточні норми розробляються на основі оперативних норм і заходів щодо економії ресурсів;

• оперативні – діють у даний момент і використовуються для оперативно-виробничого планування. На їх основі плануються обсяги розміщення та передачі відходів.

За характером розповсюдження:

• цехові, заводські, – розробляються на підприємстві;

• міжзаводські, – розробляються стосовно до однотипного виробництва;

• галузеві – регламентують витрати всіх підприємств галузі;

• міжгалузеві – розробляються на визначені види робіт і процесів,

характерних і здійснюваних приблизно в однакових умовах на підприємствах різних галузей промисловості. Наприклад, навантажувально-розвантажувальні роботи, транспортні операції.

За ступенем агрегування:

- подетальні (поопераційні) — характеризують обсяги відходів, які утворюються при виготовленні деталі (на окрему операцію) відповідно до креслень і технічних умов;

- вузлові — характеризують утворення відходів при виготовленні визначеного вузла;

- індивідуальні — встановлюються на конкретний вид готової продукції чи робіт;

- групові — визначаються на основі індивідуальних норм як середньозважені величини. Вони встановлюються на групу однойменної продукції в натуральному чи вартісному вираженні.

За ступенем деталізації:

- специфіковані — являють собою величину утворення відходів (із зазначенням складу та властивостей) на виробництво одиниці виробу;

- зведені — складаються по укрупненій номенклатурі матеріалів.

За методами розробки:

- розрахунково-аналітичний метод є єдиним науковим методом нормування. Він ґрунтується на вивченні факторів, що визначають витрати ресурсів на встановленні кількісного впливу кожного з них чи їх сукупності на рівень норми. Технічний розрахунок витрати ресурсів поєднується з аналізом виробничих умов. Цей метод передбачає ретельне вивчення технологічного і трудового процесів виготовлення продукції, передового досвіду економії ресурсів, проведення необхідних розрахунків.

- дослідний метод ґрунтується на визначенні норм і нормативів на основі спостережень, лабораторних дослідів і експериментальних досліджень. Він застосовується більш широко, але є менш точним у порівнянні з розрахунково-аналітичним, тому що не враховує впровадження нової техніки і прогресивної технології, передового досвіду, наукової організації праці. Тому дослідний метод не сприяє виявленню і використанню резервів економії матеріальних і трудових ресурсів.

- дослідно-статистичний метод нормування праці полягає у встановленні норм на основі фактичних даних утворення відходів на одиницю продукції в минулому періоді. Він є неточним, тому що спостерігається значне відхилення фактичних витрат від планових. Це обумовлено тим, що при дослідно-статистичному методі не проводиться аналіз факторів, що вплинули на підвищені витрати ресурсів, не забезпечується виявлення і використання внутрівиробничих резервів. Тому дослідно-статистичний метод може використовуватися при орієнтованих і укрупнених розрахунках.

- комбінований метод нормування – спосіб розробки індивідуальних норм з використанням одночасно двох чи трьох методів: розрахунково-аналітичного, дослідного і дослідно-статистичного. Найбільш прогресивним вважається

сполучення розрахунково-аналітичного і дослідного методів, наприклад, для деяких виробництв, заснованих на хімічних технологіях. На практиці досить часто мають місце випадки, коли величина корисних (чистих, теоретичних) витрат того чи іншого виду сировини, матеріалу визначається розрахунково-аналітичним методом, а обсяг технологічних відходів і втрат – дослідним. Такий спосіб відносять до комбінованого.

Нормативи у сфері поводження з відходами розробляються відповідними міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями за погодженням із уповноваженими органами виконавчої влади з питань охорони навколишнього природного середовища.

Порядок обчислення нормативно допустимих обсягів утворення відходів залежить від виду технологічного процесу та визначається окремо для кожного випадку.

6.2. Постановка на облік об'єктів утворення відходів

Нормативна база:

- 1) Постанова КМУ № 1360 від 31.08.1998 р. «Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів»;
- 2) Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища №41 від 17 лютого 1999 року «Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та інструкції щодо їх складання.

Реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів (далі – реєстр) – це комплексна система збирання, оброблення, збереження та аналізу інформації про об'єкти утворення, оброблення та утилізації відходів

Об'єкт утворення відходів – юридична особа, що є виробником відходів;

Об'єкт утилізації відходів – об'єкт, що використовується для утилізації відходів;

Об'єкт оброблення відходів – об'єкт, що використовується для оброблення відходів.

Реєстр складається з двох частин.

До першої частини реєстру включаються об'єкти утворення відходів (далі – ОУВ). До другої частини реєстру включаються об'єкти оброблення та утилізації відходів (далі – ООУВ) інших власників.

Критерієм включення ОУВ до реєстру є показник загального утворення відходів ($P_{зв}$), який розраховується за формулою (6.1):

$$P_{зв} = 5000 \cdot M_1 + 500 \cdot M_2 + 50 \cdot M_3 + 1 \cdot M_4,$$

де M_1, M_2, M_3, M_4 – умовні одиниці, значення яких дорівнюють кількості утворених на ОУВ відходів за класами небезпеки (1, 2, 3, 4 класи відповідно).

До реєстру включаються об'єкти, для яких показник загального утворення відходів перевищує граничне значення ($P_{г}$), що дорівнює 1000 умовних

одиниць на рік.

За рішенням місцевих державних адміністрацій до реєстру можуть бути включені ОУВ, для яких показник $P_{зв}$ менший від $P_{зс}$, якщо ОУВ розташовані у рекреаційній і курортній зоні.

Обласні держадміністрації визначають перелік ОУВ та ООУВ, що підлягають реєстрації, та надсилають їх власникам повідомлення про необхідність складання реєстрових карт і строк їх реєстрації та про необхідність подання відповідних форм звітності.

Реєстрові карти складають власники ОУВ та ООУВ відповідно до Інструкції. Дані реєстрових карт, після затвердження їх і присвоєння реєстраційного номера, вносяться до реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів (форму ведення реєстру подано в табл. 6.1).

Таблиця 6.1 – Реєстр об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів

I. Об'єкти утворення відходів (ОУВ)								
Реєстраційний номер	Дата реєстрації	Назва, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	Код підпорядкування за СПОДУ	Адреса (населений пункт район), код за КОАТУУ	Форма власності, код за КФВ	Характеристика відходів (найменування, код за ДК 005-96, група, клас небезпеки)	Загальний обсяг утворення відходів (за класами небезпеки), т/рік	Показник загального утворення відходів (Пзув),
1	2	3	4	5	6	7	8	9
II. Об'єкти оброблення та утилізації відходів (ООУВ)								
Реєстраційний номер	Дата реєстрації	Назва, ідентифікаційний код за ЄДРПОУ	Код підпорядкування за СПОДУ	Адреса (населений пункт район), код за КОАТУУ	Форма власності, код за КФВ	Характеристика відходів, що оброблюються чи утилізуються (найменування, код за ДК, група, клас небезпеки)	Загальний обсяг відходів, що оброблюються чи утилізуються, т/рік	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Власники ОУВ та ООУВ, що підлягають включенню до реєстру, або за їх дорученням організації, що мають відповідну ліцензію, заповнюють реєстрові карти і подають їх за погодженням з територіальними органами Держсанепідслужби на затвердження обласним держадміністраціям.

Подані власниками ОУВ та ООУВ реєстрові карти розглядаються обласними держадміністраціями **у місячний строк**.

У разі незатвердження реєстрової карти на адресу власника ОУВ та ООУВ надсилається лист із зазначенням причини незатвердження і встановленням терміну її повторного подання.

На підставі затверджених реєстрових карт ОУВ та ООУВ обласні держадміністрації у **двотижневий строк** формують реєстр ОУВ та ООУВ.

Кожному ОУВ та ООУВ у реєстрі присвоюється відповідний номер та фіксується дата реєстрації. Оригінал реєстру зберігається в обласних держадміністраціях, а копії зберігаються в територіальних органах Держсанепідслужби.

Після затвердження реєстру ОУВ та ООУВ оригінал затвердженої реєстрової карти разом з повідомленням про включення ОУВ та ООУВ до реєстру повертаються їх власнику, а копії – територіальним органам Держсанепідслужби та обласним держадміністраціям.

Щорічно власники ОУВ та ООУВ подають обласним держадміністраціям дані про зміни у діяльності своїх об'єктів для внесення відповідних змін до реєстрових карт та реєстру.

За даними реєстрів формуються державний та регіональні інформаційні банки даних. Формування державного банку даних покладається на Мінприроди. Формування регіональних банків даних здійснюється обласними держадміністраціями.

Інструкція щодо складання реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів (далі – Інструкція) розроблена Міністерством охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України відповідно до пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 31.08.98 N 1360 «Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів» (далі – Порядок) за погодженням з Міністерством охорони здоров'я, Міністерством промислової політики, Міністерством праці та соціальної політики, Державним комітетом у справах будівництва, архітектури та житлової політики.

Реєстрова карта (див. нижче) об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів складається з двох форм:

- форма 1 – реєстрова карта об'єкта утворення відходів (далі – **ОУВ**);
- форма 2 – реєстрова карта об'єкта оброблення та утилізації відходів (далі – **ООУВ**).

Реєстрові карти складають власники ОУВ та ООУВ відповідно до Інструкції. Дані реєстрових карт, після затвердження їх і присвоєння реєстраційного номера, вносяться до реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів.

Реєстрова карта складається за матеріалами інвентаризації ОУВ чи ООУВ на підставі всього комплексу наявної інформації, включаючи матеріали виробничої паспортизації відходів, дані прибутково-видаткових документів, дані спеціальних робіт, відомості спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері поводження з відходами.

За відсутності потрібних даних щодо ОУВ чи ООУВ власники цих об'єктів здійснюють на вимогу місцевої державної адміністрації потрібний обсяг досліджень чи робіт, достатній для заповнення відповідної форми реєстрової карти. Обсяг і терміни проведення відповідних робіт погоджуються з місцевою державною адміністрацією, відповідальною за ведення реєстру об'єктів

утворення, оброблення та утилізації відходів, а також з органом Мінекобезпеки на місці.

Керівники ОУВ та ООУВ несуть відповідальність за достовірність і повноту інформації, наведеної в реєстровій карті, згідно з чинним законодавством.

ПОГОДЖЕНО

Керівник органу МОЗ на місці

(підпис)

«__» _____ р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

Керівник органу Мінекобезпеки на місці

(підпис)

«__» _____ р.

**Реєстрова карта
об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів**

Реєстраційний номер N _____ Дата реєстрації _____

Назва об'єкта _____

Керівник об'єкта _____

(посада, прізвище, ініціали)

«__» _____ року

(підпис)

М.П.

Кількісні дані про відходи наводяться в тоннах з **трьома десятковими знаками**, а якщо облік ведеться в куб. метрах, то в дужках паралельно наводяться дані в тоннах. Останні розраховуються окремо за наявними даними щодо питомої густини відходів. На титульному аркуші реєстрової карти (далі – **РК**) зазначається назва об'єкта утворення відходів. На стадії реєстрації на титульному аркуші проставляються номер і дата реєстрації.

Крім цього, на титульному аркуші РК розташовуються погоджувальна відмітка органу Міністерства охорони здоров'я на місці та відмітка про затвердження органом Мінекобезпеки на місці згідно з Порядком ведення реєстру, а також підпис керівника об'єкта. Інформація в РК ОУВ згрупована в розділах I-III, а в РК ООУВ – у розділах I, II. Кожний розділ починається з нового аркуша й підписується керівником об'єкта.

Порядок складання реєстрової карти ОУВ (форма 1)

Заповнення розділу I «Загальні відомості»

У пунктах 1-6 указуються послідовно: повна назва ОУВ та код за

ЄДРПОУ; його підпорядкованість (якщо така існує) та код за СПОДУ; форма власності та код за КФВ.

У пунктах 7-9 указуються код за КОАТУУ, юридична адреса та телефон (факс), за яким місцеві державні адміністрації чи уповноважені ними організації можуть звертатися щодо даних, наведених у РК; географічні координати основного виробництва, де утворюються відходи. Йдеться саме про координати виробництва, а не про юридичну адресу, за якою розташований головний орган управління ОУВ.

У пунктах 10-11 вказуються назва основного виду економічної діяльності ОУВ та відповідний код за КВЕД.

У пунктах 12-14 наводяться дата складання РК, повна назва організації, що склала РК, посада, телефон та прізвище особи, що склала РК.

У пункті 15 наводяться дані про загальну кількість відходів, що утворилися на об'єкті протягом звітного року. Дані надаються за остаточним результатом діяльності. Не включається у показники пункту 15 частина відходів, яка була передана іншим юридичним особам за плату як вторинна сировина, якщо:

- існує контракт на передачу відходів як вторинної сировини, який на момент складання РК вступив у дію і за яким ОУВ отримав гроші;
- відходи на момент складання РК фізично переміщені до нового власника.

Кількість відходів, що зберігаються на території ОУВ на момент складання РК, включається у показники пункту 15.

У підпункті 15.1 наводяться дані про обсяги утворених відходів за класами небезпеки для здоров'я людей.

У підпункті 15.2 наводиться показник загального утворення відходів $P_{зув}$, який розраховується за формулою (6.2):

$$P_{зув} = 5000 \times m_1 + 500 \times m_2 + 50 \times m_3 + 1 \times m_4,$$

де m_1 , m_2 , m_3 , m_4 – це величини (в умовних одиницях), які за значеннями дорівнюють кількості утворених відходів за класами небезпеки для здоров'я людини, що наведені у відповідних колонках таблиці підпункту 15.1.

У підпункті 15.3 наводиться показник питомого утворення відходів, який обчислюється за формулою (6.3):

$$P_{пув} = P_{зув} / D,$$

де D – це та додана вартість (у тисячах грн.), що створена виробництвом та наданням послуг, внаслідок чого і утворилися відходи, що включені до показника $P_{зув}$.

Заповнення розділу II «Характеристика відходів»

У розділі II наводяться відомості про ті види відходів, що утворюються на даному ОУВ.

Кількість заповнених примірників розділу II має дорівнювати кількості згаданих видів відходів.

Ресстрова карта ОУВН _____	Ресстрова карта ОУВН _____																																										
<p>I. Загальні відомості</p> <p>1. Назва ОУВН _____</p> <p>2. Код за ЄДРПОУ _____</p> <p>3. Підпорядкування _____ (міністерство, об'єднання, корпорація)</p> <p>4. Код за СПОДУ _____</p> <p>5. Форма власності (за КФВ) _____</p> <p>6. Код за КФВ _____</p> <p>7. Код за КОАТУУ _____</p> <p>8. Адреса, контактний телефон _____</p> <p>9. Місцезнаходження виробництва _____ П.Ш. _____ (географічна прив'язка) _____ С.Д. _____</p> <p>10. Назва виду діяльності за КВЕД _____</p> <p>11. Код за КВЕД _____</p> <p>12. Дата заповнення РК _____</p> <p>13. Організація, що склала РК _____</p> <p>14. Особа, що склала РК _____ (посада, прізвище, телефон) _____</p> <p>15. Показники утворення відходів за звітний рік _____</p> <p>15.1. Загальний обсяг утворених відходів за класами небезпеки для здоров'я людей</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Клас небезпеки</td> <td style="width: 15%;">1-й клас (М₁)</td> <td style="width: 15%;">2-й клас (М₂)</td> <td style="width: 15%;">3-й клас (М₃)</td> <td style="width: 15%;">4-й клас (М₄)</td> </tr> <tr> <td>Обсяг утворення, у.о.</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </table> <p>15.2. Показник загального утворення відходів Пузув = _____</p> <p>15.3. Показник питомого утворення відходів Пузув = _____</p> <p>Керівник об'єкта _____ (посада, прізвище, ініціали) _____ « ____ » _____ року</p> <p style="text-align: right;">(підпис) _____ М.П. _____</p>	Клас небезпеки	1-й клас (М ₁)	2-й клас (М ₂)	3-й клас (М ₃)	4-й клас (М ₄)	Обсяг утворення, у.о.	_____	_____	_____	_____	<p>II. Характеристика відходів</p> <p>1. Назва відходів за КВ _____</p> <p>2. Код відходів за КВ _____</p> <p>3. Інша назва відходів _____</p> <p>4. Назва виробництва за КВЕД _____</p> <p>5. Код виробництва за КВЕД _____</p> <p>6. Клас небезпеки для здоров'я людей: 1 ☐, 2 ☐, 3 ☐, 4 ☐.</p> <p>7. Назва групи небезпечних відходів _____</p> <p>8. Код групи небезпечних відходів _____</p> <p>9. Наявність небезпечних властивостей _____</p> <p>10. Небезпечні складники відходів _____ Н1 ☐, Н2 ☐, Н3 ☐, Н4 ☐, Н5 ☐, Н6 ☐, Н7 ☐, Н8 ☐, Н9 ☐, Н10 ☐, Н11 ☐, Н12 ☐, Н13 ☐, Н14 ☐.</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Назва</td> <td style="width: 15%;">Код</td> <td style="width: 15%;">Уміст, %</td> <td style="width: 15%;">Уміст, %</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </table> <p>11. Тип відходів: мінеральний ☐, неорганічний ☐, органічний ☐, біологічний ☐, змішаний ☐.</p> <p>12. Агрегатний (фізичний) стан: рідинний ☐, твердий ☐, шлам- або пастоподібний ☐, сумішевий ☐, нерозібране устаткування ☐.</p> <p>13. Уміст мінеральних складників _____ Назва мінералу _____ Уміст, % _____</p> <p>14. Теплотворна здатність (ккал/кг) _____ _____ (для горючих)</p> <p>15. Хімічний склад _____</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">Назва речовини (компонента)</td> <td style="width: 15%;">Хімічна формула</td> <td style="width: 15%;">Масова доля, %</td> <td style="width: 15%;">Концентрація, мг/л або мг/кг</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </table> <p>16. Кількісні показники поводження з відходами</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">Утворилося за рік</td> <td style="width: 15%;">Перероблено або утилізовано на об'єкті</td> <td style="width: 15%;">Видалено на об'єкті</td> <td style="width: 15%;">Передано іншим юридичним особам для подальшого використання</td> </tr> <tr> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> <td>_____</td> </tr> </table> <p>Керівник об'єкта _____ (посада, прізвище, ініціали) _____ « ____ » _____ року</p> <p style="text-align: right;">(підпис) _____ М.П. _____</p>	Назва	Код	Уміст, %	Уміст, %	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	Назва речовини (компонента)	Хімічна формула	Масова доля, %	Концентрація, мг/л або мг/кг	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	_____	Утворилося за рік	Перероблено або утилізовано на об'єкті	Видалено на об'єкті	Передано іншим юридичним особам для подальшого використання	_____	_____	_____	_____
Клас небезпеки	1-й клас (М ₁)	2-й клас (М ₂)	3-й клас (М ₃)	4-й клас (М ₄)																																							
Обсяг утворення, у.о.	_____	_____	_____	_____																																							
Назва	Код	Уміст, %	Уміст, %																																								
_____	_____	_____	_____																																								
_____	_____	_____	_____																																								
Назва речовини (компонента)	Хімічна формула	Масова доля, %	Концентрація, мг/л або мг/кг																																								
_____	_____	_____	_____																																								
_____	_____	_____	_____																																								
Утворилося за рік	Перероблено або утилізовано на об'єкті	Видалено на об'єкті	Передано іншим юридичним особам для подальшого використання																																								
_____	_____	_____	_____																																								

Рестрова карта ОУВ N _____
III. Заходи щодо зменшення обсягів утворення відходів

1. Витрати, спрямовані на:

- 1.1. Зменшення обсягів утворення відходів _____
- 1.2. Зниження ступеня небезпеки відходів _____
- 1.3. Збільшення обсягів утилізації чи оброблення _____

_____

2. Опис ужитих заходів _____

_____

_____

_____

_____

3. Ефект від заходів очікується у _____ році

4. Кількісні показники утворення відходів за роками

	1-й клас небезпеки	2-й клас небезпеки	3-й клас небезпеки	4-й клас небезпеки	Пзув	Ппув
Попередній рік						
Звітний рік						
Наступний рік (очікується)						

Керівник об'єкта _____

(посада, прізвище, ініціали) _____ « ____ » _____ року

(підпис)
 М.П.

У пунктах 1, 2 наводиться назва відходів та відповідний код за КВ. У разі неможливості точного зарахування даного виду відходів до тих назв, що пропонує КВ, вказуються назва групи КВ найнижчого рангу, до якої даний вид відходів можна зарахувати, та відповідний код.

У пункті 3 вказується назва виду відходів, під якою вони подавалися у формах статистичної звітності та дозволах Мінекобезпеки або яка використовується у заводських технологічних документах.

У пунктах 4-5 наводиться назва та код за КВЕД виробництва, в якому утворилися відходи. Цей код може не збігатися з назвою та кодом усього підприємства.

У пункті 6 шляхом закреслення клітинки вказується клас небезпеки відходів для здоров'я людей, який визначається у відповідності до чинних нормативних документів.

У пунктах 7 та 8 вказуються назва та код групи токсичних відходів згідно з **додатком Ж до ДК 005-96**.

У пункті 9 шляхом закреслення відповідних клітинок вказується на наявність у відходах тих чи інших небезпечних властивостей згідно з **додатком Г до ДК 005-96**.

У пункті 10 вказуються назви, коди та вміст (у відсотках) небезпечних складників відходів. Назви та коди (**C01-C85**) наводяться за **додатком В до ДК 005-96**.

У пунктах 11-12 шляхом закреслення відповідної клітинки вказується тип та агрегатний стан відходів. При заповненні пункту 12 слід керуватися **додатком Б до ДК 005-96**.

У пункті 13 для відходів, що містять мінерали, вказуються назви мінералів та вміст у відсотках.

У пункті 14 для горючих відходів вказується їхня теплотворна здатність у ккал/кг.

У пункті 15 вказується хімічний склад відходів. Наведення даних про вміст компонентів, що визначають ступінь небезпеки відходів, є обов'язковим.

Примітка: для визначення хімічного складу відходів може бути корисним російський інформаційний ресурс, присвячений відходам виробництва та споживання «Еколог-професіонал»: <http://eco-profi.info/index.php/othod/sostav.html>. Будьте уважні, адже коди відходів та класи їх небезпеки на цьому сайті вказані відповідно до російського природоохоронного законодавства, проте хімічний склад відходів таких відмінностей не містить.

У пункті 16 наводяться кількісні (у тоннах) показники утворення даного виду відходів та поводження з ними (кількісні показники щодо ртутевмісних ламп наводяться у штуках).

Заповнення розділу III «Заходи щодо зменшення обсягів утворення відходів»

У пункті 1 цього розділу вказується обсяг коштів, що спрямовані на заходи щодо зменшення обсягів утворення відходів (пункт 1.1), зменшення ступеня їхнього негативного впливу на довкілля (пункт 1.2) та збільшення обсягів їхньої

утилізації чи оброблення.

У пункті 2 подається короткий опис ужитих заходів у довільній формі.

У пункті 3 вказується, у якому році очікується ефект від ужитих заходів.

У пункті 4 наводяться кількісні показники обсягів утворення відходів на даному ОУВ за роками та за класами небезпеки для здоров'я людини. Рядки таблиці заповнюються таким самим чином, як і рядки таблиці в пункті 15 розділу I РК ОУВ.

6.3. Порядок складання реєстрової карти ООУВ (Форма 2)

Заповнення розділу I «Загальні відомості»

Пункти 1-14 заповнюються згідно з тими самими вимогами, що й пункти 1-14 розділу I реєстрової карти ОУВ (форма 1).

У пункті 15 наводяться підсумкові дані щодо діяльності даного об'єкта оброблення та утилізації відходів за звітний рік.

У підпункті 15.1 вказується кількість відходів інших підприємств, використаних у процесах утилізації та оброблення, за класами небезпеки для здоров'я людей.

У підпункті 15.2 вказується кількість вторинних відходів, що утворились у процесах утилізації та оброблення, за класами небезпеки для здоров'я людей.

Заповнення розділу II «Відомості про технологію (процес) утилізації чи оброблення відходів»

У розділі II наводяться відомості про конкретні технології (процеси) оброблення та утилізації відходів, що застосовуються на даному ООУВ.

У пункті 1 подається короткий опис технології (процесу) оброблення чи утилізації у довільній формі.

У пункті 2 наводяться кількісні показники застосування технології (процесу) оброблення чи утилізації відходів у звітному році.

У підпункті 2.1 вказується кількість відходів інших підприємств, утилізованих чи оброблених із застосуванням даної технології (процесу), за класами небезпеки для людини.

У підпункті 2.2 вказується кількість вторинних відходів, що утворились при застосуванні даної технології (процесу), за класами небезпеки для людини.

У пункті 3 наводяться відомості про відходи, що утилізуються чи обробляються за допомогою даної технології (процесу). Цей пункт заповнюється так само і з тими самими застереженнями, що й пункти 1-3 розділу II РК ОУВ (форма 1).

Контрольні запитання

1. Охарактеризуйте нормативи у сфері поводження з відходами.
2. Як визначаються нормативно допустимі обсяги утворення відходів?
3. Як відбувається постановка на облік об'єктів утворення відходів?
4. Як визначається показник загального утворення відходів?
5. Охарактеризуйте процедуру складання реєстрових карт об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів.

Ресстрова карта ООУВ N _____

I. Загальні відомості

1. Назва ООУВ _____
2. Код за ЄДРПОУ _____
3. Підпорядкування _____
(міністерство, об'єднання, корпорація)
4. Код за СПОДУ _____
5. Форма власності (за КФВ) _____
6. Код за КФВ _____
7. Код за КОАТУУ _____
8. Адреса, контактний телефон _____
9. Місцезнаходження виробництва _____ П.Ш.
(географічна прив'язка) _____ С.Д.

11. Код за КВЕД _____
12. Дата заповнення РК _____
13. Організація, що склала РК _____
14. Особа, що склала РК _____

15. Кількісні показники діяльності ООУВ

- 15.1. Утилізовано та/або оброблено відходів інших власників

Клас небезпеки	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас
Обсяг утворення, у.о.				

15.2. Утворилося вторинних відходів

Клас небезпеки	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас
Обсяг утворення, у.о.				

Керівник об'єкта _____
(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ року

(підпис)

М.П.

Ресстрова карта ООУВ N _____
II. Відомості про технологію (процес) утилізації чи оброблення відходів

1. Опис технології (процесу) утилізації чи оброблення

_____

_____

_____

_____

2. Кількісні показники застосування технології (процесу)

- 2.1. Утилізовано чи оброблено відходів інших підприємств

Клас небезпеки	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас
Обсяг утворення, у.о.				

2.2. Утворилося вторинних відходів

Клас небезпеки	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас
Обсяг утворення, у.о.				

3. Відомості про відходи, що утилізуються чи обробляються

- 3.1. Код відходів за КВ _____
- 3.2. Назва відходів за КВ _____
- 3.3. Інша назва відходів _____

Керівник об'єкта _____
(посада, прізвище, ініціали)

« ____ » _____ року

(підпис)

М.П.

ТЕМА 7. ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛІВ НА ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙ У СФЕРІ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

7.1. Порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами

Нормативна база:

- 1) Закон України «Про відходи» № 187-98-ВР від 05.03.1998 р.;
- 2) Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» № 2806-15 від 06.09.2005 р.
- 3) Порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами та подання декларації про відходи (проект постанови КМУ)

Відповідно до ст.32 Закону України «Про відходи», з метою обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини забороняється провадити будь-яку господарську діяльність, пов'язану з утворенням відходів, **без одержання** від місцевих органів виконавчої влади **дозволу** на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.

Дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами (див. нижче) **надає право на провадження господарської діяльності** щодо збирання, перевезення, зберігання, сортування, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів, а також утворення відходів суб'єктами господарювання, діяльність яких призводить виключно до **утворення відходів, для яких $P_{зуб}$ перевищує 1000.**

Дозволи суб'єктам господарювання, які здійснюють операції у сфері поводження з відходами (**Оператори**), а також суб'єктам господарювання, діяльність яких призводить виключно до **утворення відходів**, та для яких $P_{зуб}$ перевищує 1000 (**Утворювачі відходів**), видають обласні державні адміністрації (**Дозвільний орган**).

Для отримання Дозволу Оператор, Утворювач відходів подає дозвільному центру заяву про надання Дозволу.

До заяви додаються:

а) **Оператором:**

- **проект Дозволу;**
- **відомості про склад і властивості відходів**, з якими здійснюються відповідні операції;
- **перелік технологічних процесів**, які застосовуються для здійснення операцій у сфері поводження з відходами (у довільній формі);
- **відомості про наявність матеріально-технічної бази** для здійснення операцій у сфері поводження з відходами;
- **відомості про наявність власних або орендованих виробничих площ** (приміщень) для здійснення відповідної операції;
- **засвідчені Оператором копії діючих договорів** (контрактів) про передачу відходів іншим власникам.

**Дозвіл
на здійснення операцій у сфері поводження
з відходами на _____ - _____ роки
№ _____**

Назва суб'єкта господарювання	
код ЄДРПОУ	
код КОАТУУ	
Юридична адреса	
Поштова адреса	
Електронна пошта, телефон	

Таблиця 1. Сфера дії дозволу на здійснення операцій у сфері поводження з відходами

N з/п	Назва відходів за ДК 005-96	Код відходів за ДК 005-96	Інша назва відходів	Клас небезпеки відходів	Утворення відходів, тонн/рік ¹	Назва, адреса, код ЄДРПОУ суб'єкта господарювання, якому передаються відходи ¹	Дозволені операції, коди D, R ²	Дозволена кількість, тонн/рік (за кожною операцією для кожного виду відходів)	Фактична адреса проведення операцій
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Примітки: ¹ - заповнюється для Утворювачів відходів;

² - згідно з додатком 1 до Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацією/видаленням, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 липня 2000 р. N 1120

Таблиця 2. Характеристика технологій для здійснення операцій у сфері поводження з відходами³

N з/п	Назва технології, рік введення в експлуатацію	Короткий опис технологічного процесу	Проектна потужність, тонн/рік	Основні технологічні дільниці	Основне технологічне обладнання	Назва операції, коди D, R ²	Назва та код відходів за ДК 005-96, з якими здійснюється операції	Результат (продукт) операції
1	2	3	4	5	6	7	8	9

³ - заповнюється для операцій сортування, оброблення (перероблення), утилізації, видалення, знешкодження

Таблиця 3. Характеристика технічних та транспортних засобів, приміщень, площ для здійснення операцій у сфері поводження з відходами⁴

N з/п	Назва технічного засобу, приміщень, площ, для транспортних засобів - марка, державний номерний знак	Проектна потужність, тонн/рік	Максимальна проектна потужність об'єктів зберігання та захоронення відходів, тонн	Документи, що підтверджують право власності (оренди)	Назва операції, коди D, R ²	Назва та код відходів за ДК 005-96, з якими здійснюється операції
1	2	3	4	5	6	7

⁴ - заповнюється для операцій збирання, перевезення, зберігання, захоронення

Посада уповноваженої особи органу виконавчої влади Автономної Республіки Крим з питань охорони навколишнього природного середовища, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій

_____ (підпис) М. П. (П. І. Б.)

б) Утворювачем відходів:

- **проект Дозволу** ;
- **відомості про склад і властивості відходів**, що утворюються;
- **довідка про питомі та граничні показники утворення відходів** у технологічних процесах;
- **засвідчені Утворювачем копії діючих договорів** (контрактів) про передачу відходів іншим власникам.

Дозвільний орган розглядає пакет документів та в **десятиденний строк** надає Дозвіл або надсилає обґрунтовану відмову у наданні Дозволу. Строк дії Дозволу становить **три роки**. Дозвільний орган **щомісяця до 10 числа** місяця, що настає за звітним, надсилає Мінприроди інформацію виданих Дозволів разом з електронними версіями дозвільних пакетів документів, виданих Дозволів. Оператори та Утворювачі відходів **щорічно до 01 лютого року**, що настає за звітним, надають Дозвільному органу інформацію щодо утворення та передачі відходів, здійснення операцій у сфері поводження з відходами.

7.2. Декларація про відходи

Суб'єкти господарської діяльності, діяльність яких призводить виключно до утворення відходів, для яких $P_{зув}$ становить від 50 до 1000, **щороку** подають **Декларацію про відходи** Дозвільному органу (див. нижче).

Декларація подається в паперовому та в електронному вигляді **до 20 січня року**, що настає за звітним, дозвільному центру, який передає її Дозвільному органу.

Також існує можливість подання декларації про відходи он-лайн на сайті Електронних адміністративних послуг Міністерства екології та природних ресурсів України <https://e-eco.gov.ua> (рис. 7.1).

Перед тим як розпочати процес подачі декларації про відходи, необхідно отримати ключі для накладання **електронного цифрового підпису (ЕЦП)**.

Декларація про утворення відходів у 20__ році

Назва суб'єкта господарювання	
код ЄДРПОУ	
код КОАТУУ	
Юридична адреса	
Поштова адреса	
Електронна пошта, телефон	

Таблиця 1. Показник загального утворення відходів ($P_{зув}$)

	$P_{зув}$	Фактичний/прогно- зний обсяг утворення відходів I класу небезпеки, тонн	Фактичний/прогн- озний обсяг утворення відходів II класу небезпеки, тонн	Фактичний/прогн- озний обсяг утворення відходів III класу небезпеки, тонн	Фактичний/прог- нозний обсяг утворення відходів IV класу безпеки, тонн
За 20__ (звітний) рік					
На 20__ (поточний) рік					
		(x5000)	(x500)	(x50)	(x1)

Таблиця 2. Утворення та напрями передачі відходів

N з/п	Назва відходів за ДК 005-96	Код відходів за ДК 005-96	Інша назва відходів	Клас небезпечки	Накопичено на початок звітного року, тонн	Обсяг утворення у звітному році, тонн	Обсяг утворення у поточному році (прогноз), тонн	Утилізовано на власних об'єктах у звітному році, тонн	Видалено на власних об'єктах у звітному році, тонн	Передача відходів іншому власнику	
										назва, адреса, код ЄДРПОУ суб'єкта господарювання, якому передаються відходи; серія, номер ліцензії у разі передачі небезпечних відходів	кількість передаваних відходів, тонн
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Усього	X	X	X						X	

Достовірність відомостей в Декларації підтверджую.

_____ (посада керівника)

_____ (підпис)

М. П.

_____ (П. І. Б.)

_____ 20__ року

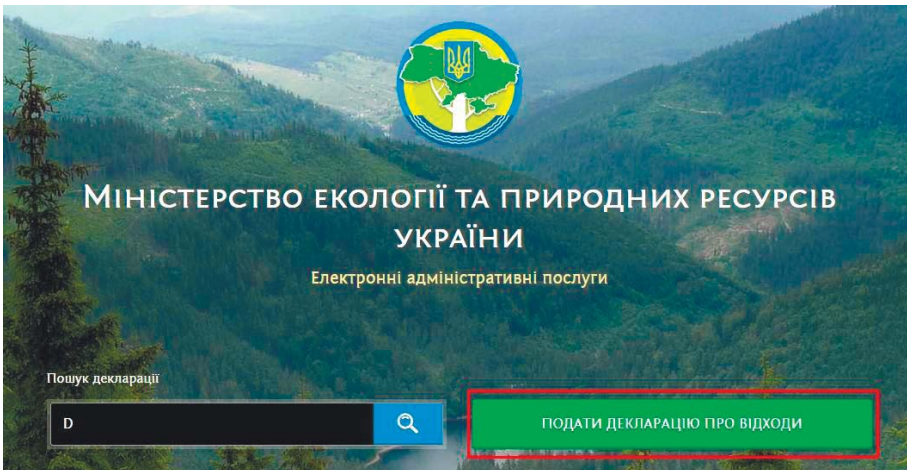

Рис. 7.1. Скріншот сайту електронних адміністративних послуг Міністерства екології та природних ресурсів України (<https://e-eco.gov.ua>)

Відповідно статті 1 Закону України «Про електронний цифровий підпис», електронний-цифровий підпис призначений для ідентифікації підписувача, а відповідно до статті 3 цього Закону ЕЦП за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису (печатки). Строк дії особистого ключа ЕЦП становить не більше двох років.

Фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи можуть отримати ЕЦП в одному із акредитованих центрів сертифікації ключів (АЦСК). Нижче наведено перелік АЦСК які мають повну сумісність з електронною системою здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами:

1) Акредитований центр сертифікації ключів Інформаційно-довідкового департаменту державної фіскальної служби «АЦСК ІДД ДФС» (<http://acskidd.gov.ua/>).

2) ЗАТ «ІВК» (www.ivk.org.ua).

3) ДП «Українські спеціальні системи» (www.uss.gov.ua).

4) АЦСК ПАТ КБ «Приватбанк» (<https://acsk.privatbank.ua/>).

5) ТОВ «Ключові системи» (<http://ksystems.com.ua/>).

6) АЦСК Держінформ'юсту (<https://ca.informjust.ua/>).

Для отримання ЕЦП або електронної печатки необхідно відвідати один з наведених АЦСК та подати відповідну заяву та укласти договір про надання послуг. Зазвичай для оформлення ЕЦП необхідно надати наступний перелік документів:

Для фізичних осіб:

- паспорт (копії 1-4, 11-12 сторінок паспорту, засвідчені підписом особи);
- копія довідки про присвоєння ідентифікаційного коду ДРФО.

Для фізичних осіб-підприємців:

• оригінал або копія свідоцтва про державну реєстрацію фізичної особи - підприємця, засвідчена підписом підприємця з прикладенням його печатки або підписом та печаткою посадової особи Центру;

• паспорт (копії 1-4, 11-12 сторінок паспорту, засвідчені підписом особи);

• довіреність встановленого зразка (якщо заявник представлений довіреною особою). Довіреність скріплюється підписом підприємця з прикладенням його печатки або у разі відсутності печатки - нотаріально;

• паспорт довіреної особи (копії 1-4, 11-12 сторінок паспорту довіреної особи, засвідчені його підписом приєднуються до особової справи заявника).

Для юридичних осіб:

• оригінал статуту юридичної особи (положення про установу) або його нотаріально засвідчена копія (виключно для ознайомлення у присутності заявника);

• копія свідоцтва про державну реєстрацію, засвідчена підписом керівника та печаткою юридичної особи або виписку (витяг) з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців;

• документи, що підтверджують повноваження керівника заявника (протокол зборів учасників (акціонерів) або наказ про прийом на роботу

керівника чи витяг з цих документів);

- копія паспорта керівника (копії 1-4, 11-12 сторінок), засвідчена власноручним підписом власника паспорта;

- копії паспортів Підписувачів (копії 1-4, 11-12 сторінок), засвідчені власноручними підписами власників паспортів;

- довіреність встановленого зразка (якщо заявник представлений довіреною особою). Довіреність скріплюється підписом керівника та печаткою цієї юридичної особи. Якщо заявник представлений керівником юридичної особи, довіреність не потребується;

- паспорт довіреної особи (копії 1-4, 11-12 сторінок паспорту довіреної особи, засвідчені його підписом приєднуються до особової справи заявника).

Юридичні особи та фізичні-особи підприємці (з печаткою) для подання декларації на реєстрацію в електронній формі використовують ЕЦП керівника юридичної особи та електронну цифрову печатку. Фізичні особи та фізичні-особи підприємці (без печатки) для подання декларації в електронній формі використовують ЕЦП фізичної особи.

Інструкція з подачі декларації електронної декларації про відходи

1. Процес подачі декларації про відходи розпочинається з натискання кнопки «Подати декларацію про відходи» (рис. 7.2).

2. На наступному кроці необхідно заповнити інформацію про установу, від імені якої подається декларація.

3. Для цього спочатку необхідно обрати вид установи із зазначенням наявності електронної печатки.

4. Далі треба ввести назву організації та код ЄДРПОУ.

5. Для введення коду Державного класифікатору об'єктів адміністративно-територіального устрою України (КОАТУУ) необхідно ввести дві перші цифри коду або дві букви з назви територіальної одиниці.

6. В наступному полі необхідно ввести повну юридичну адресу, а нижче вказати поштовий індекс, обрати область, в якій розміщується установа, а також ввести пошту (фактичну адресу) організації.

7. Наступні два поля потребують введення контактної інформації, а саме адреси електронної пошти та телефону. Адреса електронної пошти буде використовуватися для інформування про проходження декларації та результат її розгляду.

8. Для переходу до наступного кроку потрібно ознайомитися з умовами надання послуг, та поставити відмітку, після чого кнопка «Далі» стане активною (рис. 7.2).

9. Для заповнення декларації про відходи необхідно заповнити відповідну електронну форму (рис. 7.3).

Необхідно зазначити, що після заповнення верхньої таблиці значення в нижній таблиці розраховуються автоматично. При цьому в нижній таблиці слід ввести лише відомості, за який рік подається декларація.

Значення для полів типу «довідник» обираються шляхом введення перших

двох цифр коду або перших двох літер назви (рис. 7.4).

ПОДАТИ ДЕКЛАРАЦІЮ ПРО ВІДХОДИ

Інформація про замовника. Крок 1

- Юридична особа
- Фізична особа-підприємець без печатки
- Фізична особа-підприємець з печаткою

Назва суб'єкта господарювання
Код ЄДРПОУ / ІПН
Код КОАТУУ
Юридична адреса
Електронна поштова скринька
Телефон
☐ Я прочитав та погоджуюсь з умовами надання послуг

Далі

Рис. 7.2. Інформація про Замовника

Для обрання значення в стовпчику «Передано для здійснення операції з відходами (навести код операції D, R)*» необхідно ввести комбінацію з цифр та літер, де на першому місці стоїть літера D або R, а далі йдуть цифри, (рис. 7.5).

Для додавання нової строки необхідно скористатися кнопкою «Додати ще одну строку», для видалення строки – натиснути піктограму у вигляді хрестика як вказано на рис. 7.6.

Зверніть увагу – якщо показник $P_{зуб}$ за результатами розрахунків перевищить 1000 у.о., Система виведе відповідне повідомлення, а кнопка «Відправити декларацію» стане неактивною (рис. 7.6).

10. Якщо декларація заповнена без зауважень збоку Системи, то можна її відправляти шляхом натискання на кнопку «Відправити декларацію».

11. Перш ніж декларація буде надіслана до серверу, її необхідно підписати за допомогою електронного цифрового підпису (для юридичної особи або фізичної особи-підприємця з печаткою – за допомогою ключа керівника та печатки, для фізичної особи-підприємця без печатки – за допомогою ключа

керівника).

12. Для підписання Декларації на екрані з'явиться вікно, представлене на рис. 7.7. У цьому вікні слід обрати носій з особистим ключем (CD диск або флеш-носій), ввести пароль та натиснути кнопку «Зчитати».

Примітка: У випадку, якщо подання декларації здійснюється юридичною особою або фізичною-особою підприємцем з печаткою, Система запропонує спочатку накласти підпис керівника установи, а потім електронну печатку установи.

ПОДАТИ ДЕКЛАРАЦІЮ ПРО ВІДХОДИ

Заповніть декларацію про відходи. Крок 2

№ з/п	Назва відходів за ДК 005-96	Інша назва відходів	Клас небезпеки	Накопичено на початок звітного року, тонн	Обсяг утворення у звітному році, тонн	Обсяг утворення у поточному році (прогноз), тонн	Передача відходів іншому власнику			
							назва, адреса, код ЄДРПОУ суб'єкта господарювання, якому передаються відходи; серія, номер ліцензії у разі передачі небезпечних відходів	кількість переданих відходів у звітному році, тонн	передано для здійснення операції з відходами (навести код операції D, R)	опис операції з відходами
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1			I							Оберіть опер
Усього										

Додати ще 1 строку +

Показник загального утворення відходів (Пзув)

	Пзув	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів I класу небезпеки, т	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів II класу небезпеки, т	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів III класу небезпеки, т	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів IV класу небезпеки, т
За _____ (звітний) рік					
На _____ (поточний) рік		(x5000)	(x500)	(x50)	(x1)

Рис. 7.3. Електронна форма декларації

13. По натисненню на кнопку «Далі» підписані дані декларації будуть надіслані на сервер. В подальшому сервером буде перевірено накладений на декларацію електронний цифровий підпис. У випадку відсутності помилок на екрані з'явиться відповідне повідомлення «Декларація успішно відправлена» (рис. 7.8).

ПОДАТИ ДЕКЛАРАЦІЮ ПРО ВІДХОДИ

Заповніть декларацію про відходи. Крок 2

№ з/п	Назва відходів за ДК 005-96	Інша назва відходів	Клас небезпечні	Накопичено на початок звітного року, тонн	Обсяг утворення у звітному році, тонн	Обсяг утворення у поточному році (прогноз), тонн	Передача відходів іншому власнику		
							назва, адреса, код ЄДРПОУ суб'єкта господарювання, якому передаються відходи; серія, номер ліцензії у разі передачі небезпечних відходів	кількість переданих відходів, тонн	передано для здійснення операцій з відходами (навести код операції D, R)*
1	1200.1...	Вибухівка	III клас	50	1	2	23312469 АВ	1	D2
Усього				50	50	100		50	

Додати ще 1 строку +

Показник загального утворення відходів (Пзув)

D2 Розміщення для оброблення ґрунту (меліорація земель), наприклад, біохімічний розклад рідких або ілуватих відходів у ґрунті

Рис. 7.4. Введення даних в таблицю

1	1200.1...	Вибухівка	III клас	1	1	2	23312469	AB	1	D2 Розм
2	*		I клас	n						
				50	50	100			50	

Додати ще 1 строку +

Рис. 7.5. Додавання та видалення строк з таблиці

Показник загального утворення відходів (Пзув)

Пзув	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів I класу небезпечн. I	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів II класу небезпечн. I	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів III класу небезпечн. I	Фактичний прогнозний обсяг утворення відходів IV класу небезпечн. I
За 2014 (звітний) рік	5000	0	0	0
На 2015 (поточний) рік	10000	0	0	0
	x(5000)	x(500)	x(50)	(x1)

Показник ПЗУВ перевищує 1000 одиниць, тому Вам необхідно отримувати відповідний дозвіл

Відправити Декларацію

Рис. 7.6. Системне попередження у випадку перевищення значення ПЗУВ

Закрити

Оберіть файл з особистим ключем (зазвичай з ім'ям Key-6.dat) та вкажіть пароль захисту

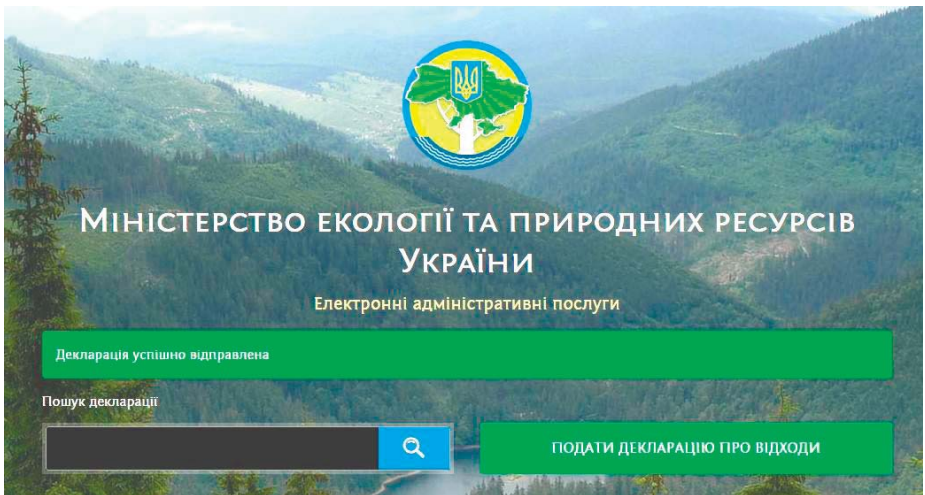
Особистий ключ:

Обрати

Пароль захисту ключа:

Зчитати

Рис. 7.7. Вікно для обрання особистого підпису

Рис. 7.8. Повідомлення системи про успішну подачу Декларації про відходи

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте порядок надання дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами.
2. Як отримати дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами?
3. Охарактеризуйте процедуру подання декларації про відходи.
4. Як заповнюється електронна форма декларації?
5. В який термін дозвільний орган розглядає пакет документів дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами?
6. Охарактеризуйте процедуру використання електронного цифрового підпису для здійснення дозвільних процедур у сфері поводження з відходами.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

8.1. Вимоги до збирання відходів на підприємстві

Нормативна база:

- 1) ДСанПіН 2.2.7.029-99 «Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення
- 2) Постанова КМУ № 1120 від 13.07.2000 р. Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацію/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів.

Поводження з відходами – дії, спрямовані на запобігання утворенню відходів, їх збирання, перевезення, сортування, зберігання, оброблення, перероблення, утилізацію, видалення, знешкодження і захоронення, включаючи контроль за цими операціями та нагляд за місцями видалення;

Щодо відходів треба вести планомірну повсякденну і всебічну політику як на рівні держави, так і на рівні кожного підприємства. Основним завданням є забезпечення мінімального утворення відходів, розширення їх використання у господарській діяльності, запобігання шкідливому впливу відходів на природу та здоров'я людини.

Збирають відходи за допомогою їх вилучення з місць (об'єктів) утворення, сортування (за потреби) за заданими ознаками на однорідні складники та зберігають в спеціалізованих місцях (об'єктах) до забезпечення оброблення, перероблення, утилізації або видалення.

Збирати відходи потрібно за видами, марками, класами (категоріями) небезпеки для подальшого визначення найбільш оптимальних напрямів поводження з ними. Змішування відходів, якщо це не передбачено технологічним регламентом, не допустиме.

Небезпечні відходи (I–III класів небезпеки) в міру накопичення збирають у тару, призначену для кожної категорії (класу) небезпеки, і доставляють у місця (об'єкти) зберігання з дотриманням таких вимог:

- збирають та зберігають відходи на підставі інструкції і плану заходів, що розробляють підприємства;

- транспортування відходів від місць утворення до місць збирання, тимчасового накопичування та зберігання повинно унеможливити змішування відходів між собою та їх потрапляння в довкілля;

- **надзвичайно небезпечні відходи (I класу)** збирають в герметичну, як правило, жорстку, закриту тару (сталеві бочки, контейнери тощо);

- **високонебезпечні відходи (II класу)** збирають виходячи з їх фізичного стану в поліетиленові мішки, пакети, бочки і інші види тари, що закривається і запобігає поширенню шкідливих речовин (інгредієнтів) у довкілля;

- **помірно небезпечні відходи (III класу)** збирають у тару, яка забезпечує їх локалізацію, зокрема відкриту (якщо немає іншого рішення, узгодженого в

установленому порядку), що дає змогу виконувати вантажно-розвантажувальні і транспортні роботи, унеможливує негативний вплив на здоров'я людей, поширення у довкілля шкідливих речовин.

Малонебезпечні відходи (IV класу) збирають у відкриту тару або у вигляді конусоподібної купи в умовах, що дають змогу виконувати вантажно-розвантажувальні і транспортні роботи. Зазначені відходи можуть бути об'єднані з комунальними (побутовими) відходами в місцях розміщення останніх або використані як ізоляційний матеріал, а також для різних робіт у разі планування території без негативних наслідків для довкілля та здоров'я людей.

Для збирання і тимчасового накопичування відходів на підприємствах, в цехах, на дільницях повинні бути відведені й обладнані відповідні майданчики, встановлена промаркована тара, відсіки, бункери тощо з чітким позначанням виду відходів, групи, ступеня (класу) безпеки, марки. Конструкція та розміри тари повинні забезпечувати легку заповнюваність та відвантаження відходів і унеможлилювати їх змішування, а також забруднення і псування відходів, які можна використовувати як вторинну сировину.

8.2. Вимоги до зберігання відходів на території підприємства

Зберігання відходів, як і їх тимчасове розміщення на території підприємств, може мати такий характер:

- **технологічно обумовлене** – зберігання у виробничих приміщеннях (цехах, дільницях, допоміжних спорудах при них тощо), що пов'язане з їх первинним збиранням і накопичуванням;

- **проміжне** (перед остаточним видаленням чи утилізацією) зберігання – на промислових площадках, у стаціонарних і нестаціонарних складських приміщеннях, під тимчасовим накриттям тощо.

Зберігають небезпечні відходи на території підприємств – суб'єктів господарської діяльності згідно з відповідним встановленим порядком.

Кількість відходів, яку можна зберігати на території підприємства, та умови їх зберігання визначають підприємства за погодженням з місцевими органами спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами, з огляду на ступінь (клас) їх безпеки, фізико-хімічні властивості (зокрема агрегатний стан, леткість тощо), з урахуванням комбінованого впливу та інших характеристик, зафіксованих у паспорті відходу.

У разі зберігання небезпечних відходів у виробничому приміщенні ті з них, що належать до **надзвичайно небезпечних (I класу)**, а також інші небезпечні відходи, якщо вони перебувають у рідкому й газоподібному стані, повинні перебувати у герметичній тарі. Ці відходи, а також небезпечні відходи очисних споруд після їх очищення, потрібно видаляти з виробничих приміщень **протягом доби**.

Тверді **високонебезпечні відходи (II клас)**, зокрема сипучі, які зберігають в контейнерах, пластикових або паперових пакетах, мішках тощо, потрібно видаляти **протягом 2-х діб**.

Відхилення від зазначених строків зберігання відходів у виробничих приміщеннях допускається за погодженням з місцевими підрозділами спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами та санітарно-епідеміологічною службою.

Кількість та строки зберігання помірно- та **малонебезпечних відходів (III–IV класів)** у виробничому приміщенні встановлюють з огляду на загальні вимоги безпеки (пожежо- та вибухонебезпечність, можливість виникнення аварійних ситуацій, хімічних реакцій тощо).

У разі зберігання відходів у виробничому приміщенні повинні бути забезпечені вимоги до повітря робочої зони згідно з ГОСТ 12.1.005.

Проміжне зберігання і накопичення небезпечних відходів усіх категорій (класів) небезпеки на території підприємства може допускатися у випадках:

- накопичення відходів до транспортної партії (для перевезення з метою видалення чи утилізації);
- очікування оброблення чи перероблення (з метою наступного транспортування);
- наступної утилізації відходів самим підприємством;
- тимчасової відсутності спеціально відведених місць чи об'єктів видалення.

За відсутності можливості видалення **надзвичайно- та високо небезпечних відходів (I–II класів)** з території підприємства згідно із встановленим порядком може допускатися їх зберігання на промислових майданчиках (в межах території підприємств, установ, організацій) у відокремлених приміщеннях, зокрема складських, під тимчасовим накриттям (під навісом) з дотриманням зазначених вище вимог. Може бути дозволено зберігати такі відходи на території підприємства за окремим погодженням з місцевими підрозділами спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері поводження з відходами та санітарно-епідеміологічною службою.

Спосіб зберігання відходів визначається ступенем (класом) їх небезпеки:

- відходи **надзвичайно небезпечні (I класу)** зберігають у герметичній, як правило, твердій тарі (контейнери тощо);
- відходи **високонебезпечні (II класу)** зберігають у закритій тарі (закриті ящики, пластикові пакети, мішки тощо);
- відходи **помірнонебезпечні (III класу)** зберігають у відкритій чи закритій тарі (ящиках, мішках, пакетах тощо);
- відходи **малонебезпечні (IV класу)** можна зберігати відкрито – навалом, насипом.

Зберігання **помірно- та малонебезпечних відходів (III–IV класів)** на території промислових площадок у відкритому вигляді (навалом, насипом, у відкритій тарі тощо) дозволено у разі дотримання таких вимог:

- концентрація шкідливих речовин у повітрі на висоті до 2-х метрів від поверхні землі не повинна перевищувати 30% гранично припустимої концентрації згідно з ГОСТ 12.1-005 чи іншими відповідними стандартами (нормативами);

- концентрація шкідливих речовин у ґрунті санітарно-захисної зони, обумовлена міграцією токсичних інгредієнтів відходів, не повинна перевищувати допустимих норм згідно з ГОСТ 17.4.2.01, а в ґрунтових та поверхневих водах – гранично допустимої концентрації згідно з чинними нормативними актами;

- територія промислової площадки повинна бути розміщена з підвітряного боку, мати покрив з непроникливого для токсичних речовин матеріалу та бути обладнана автономним водовідводом. Потрапляння поверхневого стоку з площадки в загальний водовідвід повинно бути вилучене за рахунок обвалування й інших заходів. Для зазначеного стоку необхідні спеціальні очисні споруди, що забезпечують уловлювання і знешкодження токсичних речовин;

- зберігають відходи в умовах їх захисту від впливу атмосферних осадів і вітру.

Зазначені вище вимоги не поширюються на спеціально обладнані місця (об'єкти) видалення відходів (шламонакопичувачі, шлаковідвали тощо), побудовані за відповідними проектами.

Місця (об'єкти) довгострокового зберігання відходів (більше 2-х років) прирівнюються до місць їх видалення і на них поширюються відповідні вимоги щодо ведення моніторингу, контролю та складання паспортів місць видалення відходів.

8.3. Утилізація та видалення відходів

Законом передбачено два альтернативних напрями поводження з відходами: **утилізація** (використання відходів як вторинних матеріальних чи енергетичних ресурсів) та **видалення** (в основному шляхом захоронення та знищення або знешкодження).

На рис. 8.1 зображена схема основних операцій з відходами відповідно до основної міжнародної угоди у сфері поводження з відходами – «Базельської конвенції про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх видаленням». Розділ А охоплює операції, які не призводять до можливої рекуперації, рециркуляції, утилізації, прямого повторного чи альтернативного використання відходів, а розділ Б – операції, які можуть призвести до рекуперації, рециркуляції, утилізації, прямого, повторного чи альтернативного використання.

За погодження з управлінням охорони навколишнього природного середовища низку відходів підприємство може самостійно утилізувати власноруч (наприклад, деревні відходи), проте специфічні відходи (зокрема, акумулятори, люмінесцентні лампи, мастила, шини) повинні утилізувати лише

спеціалізовані підприємства, які мають на те відповідні дозволи.

Рис. 8.1. Зберігання відходів

Якщо підприємство не має власних потужностей з утилізації, оброблення чи видалення відходів, то найбільш доцільним буде укладання договорів на відповідні послуги зі спеціалізованим підприємством, яке має ліцензію на провадження господарської діяльності із здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами.

Контрольні питання

1. Як зберігають небезпечні відходи на території підприємств?
2. Наведіть способи зберігання відходів залежно від ступеня (класу) їх небезпеки.
3. Охарактеризуйте альтернативні напрями поводження з відходами.
4. Опишіть вимоги до збирання відходів на підприємстві.
5. Як підприємство може самостійно утилізувати відходи?
6. Який характер може мати зберігання відходів на території підприємств?

ТЕМА 9. ПЕРВИННИЙ ОБЛІК ТА ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ ВІДХОДІВ

9.1. Особливості первинного обліку відходів

Нормативна база:

- 1) Постанова КМУ № 2034 від 01.11.1999 р. Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів;
- 2) Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 342 від 07.07.2008 р. Про затвердження типової форми первинної облікової документації N 1-ВТ Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари та Інструкції щодо її заповнення;
- 3) Роз'яснення Державної служби статистики України від 12.12.2012 р. «Щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-відходи «Поводження з відходами»;
- 4) Наказ Державного комітету статистики України N 494 від 24.10.2006 «Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки»;
- 5) Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р.

Первинний облік відходів – реєстрація у формах первинних облікових документів (картки, журнали, анкети) відомостей про відходи під час їх утворення на підприємстві та здійснення операцій поводження з ними.

Первинний облік відходів ведуть підприємства відповідно до типових форм первинної облікової документації (картки, журнали, анкети) з використанням технологічної, нормативно-технічної, планово-економічної, бухгалтерської та іншої документації. Відомості для первинного обліку відходів, що заносяться до зазначених документів, обумовлюються системою показників, необхідних для заповнення форм державної статистичної звітності та ведення паспорта відходів (рис. 9.1).

Типові форми первинної облікової документації про відходи згідно з державним класифікатором ДК 010-98 «Класифікатор управлінської документації» та інструкції щодо їх заповнення розробляються Мінприроди за участю Держпідприємництва інших заінтересованих центральних органів виконавчої влади, погоджуються з МОЗ і затверджуються спільним наказом Держстату та Мінприроди.

Первинний облік здійснюється за типовою формою N 1-ВТ «**Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари**» (див. нижче). Форму N 1-ВТ заповнюють підприємства, установи, організації усіх форм власності, видів економічної діяльності та організаційно-правових форм господарювання і фізичні особи-підприємці, у процесі діяльності яких утворюються відходи, у тому числі відходи пакувальних матеріалів і тари.

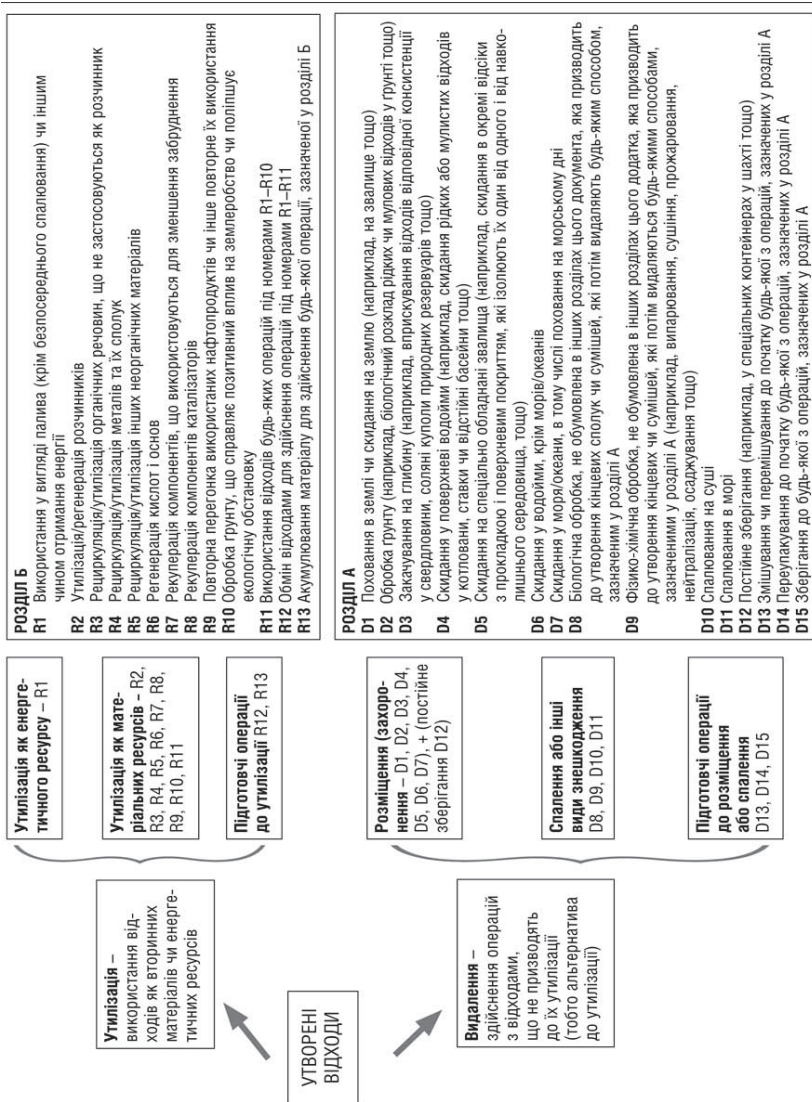

Рис. 9.1. Схема основних операцій поводження з відходами

9.2. Типова форма №1-ВТ

Уведенню в дію типової форми первинної облікової документації №1-ВТ має передувати:

- призначення наказом керівника особи, відповідальної за здійснення первинного обліку відходів та упаковки;
- складання відповідальною особою спільно з керівниками структурних підрозділів підприємства:
  - переліку місць, де ведеться первинний облік;
  - переліку конкретних видів відходів та пакувальних матеріалів, що повинні обліковуватись за кожним з цих місць;
  - періодичність здійснення обліку кожного виду відходів;
  - призначення наказами (розпорядженнями) осіб відповідальних за ведення та зберігання типових форм №1-ВТ за кожним конкретним місцем первинного обліку відповідно до їх посадових обов'язків та професії;
  - установа особи, відповідальною за первинний облік, порядку забезпечення відповідальних за ведення та зберігання типових форм №1-ВТ осіб:
    - бланками типових форм №1-ВТ та / або програмними продуктами для їх ведення;
    - відповідними засобами контролю та метрологічного забезпечення;
    - розрахунками коефіцієнтів переведення кількості відходів та упаковки в одиницю вимірювання - «тонн».

На основі типової форми №1-ВТ «Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари» підприємства заповнюють **наступні звіти**:

- №1-відходи «Поводження з відходами» (річна статистична звітність)
- №1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки» (річна статистична звітність);
- декларація про відходи (річна статистична звітність);
- Податкова декларація екологічного податку, додаток 4 (квартальна податкова звітність).

У типовій формі №1-ВТ графи, виділені жирними лініями, заповнюються підприємствами в обов'язковому порядку. Графи, виділені тонкими лініями, заповнюються підприємствами за наявності міжнародних, національних, галузевих чи внутрішніх нормативних документів (далі – НД), що регламентують наведення відповідних даних.

Заповнення реквізитів у заголовку типової форми №1-ВТ

Найменування підприємства наводиться відповідно до свідоцтва про державну реєстрацію юридичної особи разом з ідентифікаційним кодом за ЄДРПОУ, для фізичної особи-підприємця наводяться реквізити, зазначені у свідоцтві про його державну реєстрацію, та ідентифікаційний номер фізичної особи-платника податків.

Після прийменника «за» у назві типової форми проставляється **період**, за який здійснюється облік утворюваних відходів та використаної упаковки або їх

більшої частини згідно з наказом (розпорядженням) по підприємству (дільниці), із зазначенням проміжку часу (наприклад, 2014 р., або I півріччя 2014 р., або II квартал 2014 р., або конкретний тиждень чи доба, або з 10 до 12 години на певну дату) чи іншого показника технологічного циклу виробництва (наприклад, за третю зміну на певну дату, або за другу плавку на певну дату). Якщо більшість відходів та видів упаковки обліковується за різні періоди часу, після прийменника «за» проставляється прочерк «-».

Найменування підрозділу підприємства: цеху, відділення, дільниці або іншої структурної одиниці заповнюється відповідно до документації (наприклад, *заточне відділення механічного цеху N 2*).

Код основного чи додаткового виду економічної діяльності, яка здійснюється цим підрозділом, наводиться з Державного класифікатора ДК 009:2005 Класифікація видів економічної діяльності, затвердженого наказом Держспоживстандарту України від 26.12.2005 N 375. Зазначений код виду економічної діяльності має збігатися з одним з кодів (основним чи додатковим) довідки з Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України (ЄДРПОУ).

Код і найменування виробничого, технологічного процесу, установки (устаткування), де утворюються відходи та використовується упаковка, наводяться відповідно до **додатка 2**. У разі відсутності виробничого, технологічного процесу, установки (устаткування) в **додатку 2** його найменування визначається за чинним нормативним документом (ДСТУ, ГОСТ, ОСТ). У разі відсутності будь-якого НД у заголовку типової форми N 1-ВТ указується найменування технологічного процесу та його окремої операції безпосередньо за документацією підприємства, наприклад, *технологічний процес виготовлення шпону струганого, операція розпилювання кряжів на ванчоси; технологічний процес фасування олії, операція виготовлення PET-пляшки*.

У **графі 1** послідовно вказуються найменування відходів, які утворюються у процесі виробництва (надання послуг), упаковки, що використовується для пакування продукції чи виробничих потреб (якщо упаковка вже не може бути використана за призначенням, її відображають як відходи упаковки). Окремо зазначається упаковка, виготовлена самим підприємством, імпортована та отримана від вітчизняного виробника.

Найменування відходів у графі 1 наводяться за чинними НД, а упаковки згідно з **додатками 3 і 4** або за Номенклатурою продукції промисловості, затвердженою наказом Держкомстату від 17.12.2012 N 520 (далі – Номенклатура продукції промисловості).

Для найменування відходів обирається відповідний термін з **додатка 5** (додаток А до ДСТУ 3910-99).

У разі відсутності відповідного терміна в додатку А з ДСТУ 3910-99 необхідно використовувати галузеві НД, що визначають вузькоспецифічні терміни на зразок *дрос, дегра, настил, ізгар* тощо.

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України
від 7 липня 2008 р. N 342
Типова форма N 1-ВТ

_____ (підприємство, організація, установа, фізична особа - підприємств)

Ідентифікаційний код за ЄДРПОУ юридичної особи або ідентифікаційний номер фізичної особи - платника податків _____

ОБЛІК ВІДХОДІВ ТА ПАКУВАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ І ТАРИ ЗА 20__ Р.

Цех (відділення, дільниця, підрозділ або інше) _____ Код виду економічної діяльності _____

Виробничий, технологічний процес, установа (набумчування) _____

Технологічна одиниця, на якій здійснюється облік (окрема операція, одиниця обладнання) _____

_____ (набумчування, кол) _____ (розшифровка пішіну) _____ (дата)

Номенклатурна назва відходу за ДСТУ 3910-99 або упаковки за документалею підприємства	Фізичний стан відходу або вид упаковки	Код відходу за ДК 005-96 або упаковки за ДК 016-97	Норматив утворення відходу чи використання упаковки	Одиниця вимірювання кількості відходу або упаковки		Коефіцієнт перерахування кількості відходу або упаковки в одиниці маси	Кількість утвореного відходу чи використаної упаковки		Кількість утвореного відходу чи використаної упаковки, яка утилізується підприємством	Кількість утвореного відходу, яка видається підприємством, або неутлизованої упаковки у водних тоннах графів 6	Куди і для чого надходять відходи або упаковка, указані в графах 9-а і 9-б та 10-а і 10-б	Показники відходів або упаковки, що контролюються				
				в одиницях графів 6	у тоннах графів 6		в одиницях графів 6	у тоннах графів 6				показники одиниця вимірювання або інше визначення	показники одиниця вимірювання або інше визначення			
1	2	3	4	5	6	7	8-а	8-б	9-а	9-б	10-а	10-б	11	12	13	14
														Категорія безпеки	Чисельне значення	

Для окремих відходів та видів упаковки, що підлягають обов'язковому обліку навіть у невеликих кількостях (зокрема небезпечні та такі, які містять особливо цінні компоненти), можуть установлюватися інші відомі одиниці маси (кг) або має спеціально визначатися кількість знаків коли у значенні кількості відходу чи упаковки в тоннах.

Для упаковки термін вибирається з додатків 3 і 4, для упаковки з композиційних матеріалів – з розділу К додатка 3, а для складних відходів вживають спеціальні терміни, наведені в додатку 5 (додаток Б ДСТУ 3910-99).

Для ідентифікації компонентів складних відходів вживають відповідні терміни, наприклад, *суміш сталевोї та пластикової стружки або перекисно-аміачний розчин жиру*.

У разі відсутності найменування відходу за додатками 5 і 6 та найменування упаковки за додатками 3 і 4 уживають уніфіковане найменування речовини (матеріалу, виробу) з числа найменувань вихідних компонентів чи кінцевих продуктів процесу, у якому утворюються відходи та використовується упаковка.

Таке уніфіковане найменування відходу чи упаковки (наприклад, *коробка картонна, оболонка/плівка поліетиленова*) вибирають з Номенклатури продукції промисловості або з НД, які використовуються на підприємстві (для упаковки – з додатка 4). У такому разі уніфіковане найменування відходу доповнюється словом (словосполученням), яке розкриває причину віднесення речовини (матеріалу, продукту) до категорії відходів (зокрема відходів упаковки), наприклад, *відпрацьований (а, е), зношений (а, е), забруднений (а, е)* (із зазначенням компонента-забруднювача), *некондиційний (а, е), бракований (а, е)* тощо (наприклад, *банки оцинковані із залишками нітроемалі, відпрацьований вуглець чотирьохлористий, забруднений мастилами, залишки аргону в балонах*).

У разі неможливості визначення найменування відходу або упаковки жодним із зазначених способів уживається уніфіковане найменування виробничого процесу (операції) чи обладнання або технологічної одиниці, яке наведене в заголовку типової форми N 1-ВТ згідно з додатком 7 (наприклад, *осад промивної ванни, піддон для внутрішньовиробничого транспортування* тощо).

Як тимчасовий виняток, для заповнення графі 1 використовуються слова відходи (відхід) або тара, упаковка. Надалі це найменування підлягає уточненню.

У **графі 2** наводяться відомості про фізичний стан відходів або про упаковку. Фізичний стан відходів визначається словами: *твердий* (конденсований), *шламоподібний* (пастоподібний), *рідиноподібний* (рідинний, рідина), *газоподібний* (газ). Вид упаковки визначається за найменуваннями, зазначеними у розділах А-Е додатка 3.

У **графах 3 та 4** наводяться відповідно код та найменування відходів за Класифікатором відходів ДК 005-96 (далі – Класифікатор відходів), а для упаковки – у графі 3 наводиться код за Державним класифікатором продукції та послуг ДК 016-97, та в графі 4 – найменування упаковки з додатків 3, 4 або за іншим НД на конкретний вид тари (пакувального матеріалу).

Якщо в графі 1 для упаковки використовується термін з додатка 3, то в графі 3 слід навести відповідний код, зазначений у цьому самому додатку.

Код відходів вибирається за Класифікатором відходів з урахуванням виду економічної діяльності підрозділу і конкретного технологічного процесу,

наведеного в заголовку типової форми N 1-ВТ, та номенклатурного найменування відходу, зазначеного в графі 1.

У **графі 5** наводиться норматив утворення відходу (уключаючи відходи упаковки) чи норматив використання упаковки на підставі відповідного НД (галузевого або чинного на підприємстві).

Графа 5 заповнюється таким чином: норматив утворення відходу чи використання упаковки за одиницю часу наводиться у відповідних одиницях продуктивності у вигляді дробу, у чисельнику якого зазначається фізична одиниця вимірювання кількості відходів чи упаковки, а в знаменнику – одиниця часу (наприклад, *т/рік, шт./квартал, куб.м/місяць, одиниць/добу, контейнерів/зміну* тощо).

У разі нормування утворення відходів чи використання упаковки на основі конкретного показника виробництва норматив також наводиться у вигляді дробу, у знаменнику якого зазначається одиниця вимірювання показника виробництва (сировина, продукція, енергоносії, параметр процесу), наприклад, для виробництва взуття: *тонн обрізків шкіри/1000 кв.м шкіряної сировини, або тонн обрізків шкіри/1000 пар виробленого взуття*, або (для фасування олії) *кількість PET-пляшок/тонну олії*.

Для упаковки багаторазового використання вказується кількість циклів її використання до перетворення у відходи внаслідок зношення. Наприклад, *кратність використання або відсоток зношення за один цикл* тощо.

У разі відсутності встановленого нормативу утворення відходу чи використання упаковки в графі 5 проставляється прочерк «-».

У **графі 6** проставляється фізична одиниця вимірювання кількості (обсягу) утворюваного відходу чи упаковки (*т (кг), шт., куб.м (л, мл), кв.м (кв.дм), бочки* тощо) відповідно до Класифікатора системи позначень одиниць вимірювання та обліку ДК 011-96. Перевагу слід надавати вимірюванню кількості відходів та упаковки в одиницях маси (тоннах). Якщо графа 5 заповнена, то в графі 6 зазначається та сама одиниця вимірювання.

У **графі 7** проставляється коефіцієнт перерахування у тонни показника, наведеного в графі 6. Якщо в графі 6 зазначені тонни, то в графі 7 вказується коефіцієнт 1. Якщо кількість утворюваних відходів або задіяної упаковки неможливо перерахувати в одиниці маси, у графі 7 проставляється прочерк «-».

У **графі 8а** наводиться кількість утворених відходів чи використаної упаковки за період часу (виробничий цикл), зазначений у заголовку типової форми. Кількість відходів та упаковки наводиться у тих одиницях вимірювання, які вказано в графі 6. У **графі 8б** зазначається кількість відходів чи упаковки в тоннах, яка є добутком показника, наведеного в графі 8а, та коефіцієнта, наведеного в графі 7.

Якщо кількість відходу чи упаковки, наведена в графах 8а і 8б, обліковується за проміжок часу чи виробничий цикл, відмінний від того, який зазначено після найменування типової форми N 1-ВТ, то у графах 8а і 8б у дужках (після запису кількості відходу чи упаковки) зазначається реальний проміжок часу, за який утворилась ця кількість відходів або була використана

наведена кількість упаковки.

У **графі 9а** вказується кількість утвореного відходу чи використаної упаковки, яка збирається і утилізується самим підприємством або іншим переробником за угодою, укладеною з виробником.

У **графі 9б** зазначається кількість відходів чи упаковки в тоннах, яка є добутком показника, наведеного в графі 9а, та коефіцієнта, наведеного в графі 7. Якщо в графі 7 коефіцієнт перерахунку відсутній, то в графі 9б проставляється прочерк «-».

Якщо утворений відхід на підприємстві не утилізується, то в графах 9а та 9б проставляється прочерк «-». Прочерк проставляється також і в разі, якщо використана підприємством упаковка після споживання упакованої продукції не збирається цим підприємством і воно не уклало відповідних угод з переробниками відходів упаковки.

Дані граф 8а і 9а (чи 8б і 9б) щодо використаної підприємством упаковки мають збігатися, якщо після споживання упакованої продукції використана упаковка повністю збирається та переробляється самим підприємством-виробником або за угодами, укладеними підприємством-виробником з підприємствами-переробниками.

Якщо технологія утилізації відходів або упаковки відповідає чинним НД і пройшла екологічну експертизу, відходи й упаковка, кількість яких наведена в графі 9а чи 9б, не підлягають подальшому обов'язковому державному обліку і паспортизації, за винятком випадків, зазначених у НД щодо поведження з окремими видами відходів. Ці обсяги відходів та упаковки надалі контролюються тільки за документами бухгалтерського обліку підприємства, а також за документами про виконання укладених ним угод щодо утилізації відходів упаковки.

У **графах 10а та 10б** наводяться обсяги відходів, які:

- видаляють (знищують, захоронюють) або тимчасово розміщують (накопичують) на території підприємства без подальшої утилізації;

- передають для утилізації іншим юридичним особам (як вторинну сировину);

- видаляють з території підприємства-виробника на полігони, звалища та інші об'єкти видалення або розміщення відходів.

У графі 10а кількість відходів наводиться в тих одиницях вимірювання, які зазначені в графі 6, а в графі 10б – у тоннах.

За умови повної утилізації відходів на підприємстві показники граф 8а і 9а та 8б і 9б збігаються, а у графах 10а й 10б проставляється прочерк «-».

Сума даних граф 9а і 10а повинна дорівнювати кількості відходів (упаковки), наведеної у графі 8а, або бути меншою (якщо НД установлені технологічні втрати відходів), а сума даних граф 9б та 10б – кількості відходів (упаковки), наведеної у графі 8б.

У графах 10а та 10б зазначається кількість упаковки, яку не збирає і не утилізує саме підприємство або інший переробник, з яким підприємство-виробник уклало відповідну угоду. У разі відображення даних щодо

використаної упаковки, яку підприємство не збирає і не утилізує самостійно, показники граф 8а та 10а (8б і 10б) повинні збігатися.

У **графі 11** наводяться відомості про об'єкт (об'єкти), куди надходять відходи або використана упаковка для утилізації або видалення. Наприклад, до таких об'єктів належать:

- станція нейтралізації або установка типу «Циклон» для спалювання відходів, які зосереджені безпосередньо на підприємстві;
- фірма, яка займається збиранням та заготівлею відходів як вторинної сировини (переробкою та утилізацією упаковки);
- полігон чи звалище для промислових чи побутових відходів;
- об'єкт тимчасового або довготривалого розміщення відходів.

У графі 11 наводяться дані про підрозділ, де відбувається утилізація зібраної підприємством упаковки, або відомості про підприємства, з якими укладено договори на збирання та утилізацію використаної упаковки. У разі відсутності таких даних у графі 11 наводяться відомості про оптових споживачів або торговельних агентів, до яких надходить продукція в упаковці.

Відомості про подальше поводження з відходами та використаною упаковкою за місцем надходження наводяться у графі 11, де зазначаються *утилізація, переробка, знешкодження, тимчасове зберігання, транспортування, захоронення, спалення, компостування.*

У **графах 13, 14** послідовно відображаються значення показників, найменування яких зазначаються у графі 12. Зокрема, заповнення граф 13, 14 типової форми N 1-ВТ розпочинається відповідно до запису класу небезпеки, якщо його встановлено чинними НД або визначено для конкретного відходу чи виду упаковки. У разі відсутності відомостей щодо класу небезпеки відходів чи упаковки в графах 13 і 14 проставляється прочерк «-».

Якщо відходи або упаковку, які обліковуються, віднесено до категорії небезпечних матеріалів, речовин чи об'єктів за чинними НД, технічною документацією підприємства або за наказом про ведення первинного обліку, проти найменування «Категорія небезпеки» у графі 13 наводиться одиниця вимірювання показника відходу чи упаковки, указанного в графі 12, відповідно до НД або документації підприємства, а саме:

- 1 – вибухові речовини та вироби;
- 3 – легкозаймісті розчини;
- 4.1 – легкозаймісті тверді речовини;
- 4.2 – речовини, які можуть самозайматися;
- 4.3 – речовини, які виділяють легкозаймісті гази при зіткненні з водою;
- 5.1 – речовини, які здатні до окислення;
- 5.2 – органічні пероксиди;
- 6.1 – токсичні речовини;
- 6.2 – інфекційні речовини;
- 7 – радіоактивні матеріали;
- 8 – корозійні речовини;

9 – інші небезпечні речовини та вироби.

У графі 14 наводиться кількісне значення показника відходу чи упаковки, що контролюється чи вимірюється в одиницях, визначених у графі 13. Якщо контрольований показник відходу чи упаковки не визначається чисельно, його значення наводиться словами (наприклад для визначеного у графі 12 показника *кольор* у графі 14 можна навести значення *темно-рожевий*).

Якщо для вимірювання показника, наприклад, *кольору відходу*, не застосовують спеціальні одиниці (наприклад, *шкалу або бал кольору*), то в графі 14 проставляється прочерк «-».

У разі відсутності вимог щодо категорії небезпеки відходів чи упаковки, які обліковуються, у графах 13 та 14 проставляється прочерк «-».

Відомості про інші показники відходу і упаковки з числа рекомендованих у додатку Ж ДСТУ 2195-99 Охорона природи. Поводження з відходами. Технічний паспорт відходу. Склад, вміст, викладення і правила внесення змін, зокрема відповідні показники небезпеки, одиниці вимірювання та значення згідно з вимогами чинних нормативних актів, слід уносити до граф 12-14 тільки у випадках, коли відповідними НД чи технологічною документацією підприємства (наприклад, за стандартами безпеки праці) передбачено здійснення контролю чи вимірювання параметрів відходу (наприклад, *кольор, або температура, або тиск залишкового газу в балоні*) за місцем утворення.

У графах 12-14 відображаються тільки такі показники відходів і упаковки та методи вимірювання і контролю, які передбачені чинними НД для існуючих технологічних процесів та речовин, матеріалів, предметів і відходів, що є чинними для підприємства.

9.3. Форма N 1-відходи «Поводження з відходами»

Форма державного статистичного спостереження **N 1-відходи (річна)** «Поводження з відходами» (далі – звіт) містить інформацію щодо обсягів утворення, поводження, розміщення відходів та інформацію стосовно об'єктів поводження з відходами (див. нижче).

Звіт заповнюють юридичні особи, їхні відокремлені підрозділи, діяльність яких пов'язана зі сферою поводження з відходами **I-IV класів небезпеки**. Звіт уміщує дані за підсумками календарного року в одиницях вимірювання, які вказані у формі. Звіт уключає інформацію про всі види відходів виробництва та споживання, за виключенням радіоактивних відходів.

Звіт не включає інформацію про речовини, що надійшли в атмосферне повітря і водні об'єкти зі стічними водами, а також про обсяги забруднених стічних вод, які передаються іншим підприємствам для очищення, дані про які відображають відповідно державне статистичне спостереження за формою N 2-тп (повітря) «Звіт про охорону атмосферного повітря» та статистична звітність за формою N 2-тп (водгосп) «Звіт про використання води».

Разом із тим звіт відображає відходи, одержані у процесі очистки газів та стічних вод, які відходять від джерел забруднення на відповідних спорудах і

установках.

Звіт уключає інформацію за фактичними показниками, які визначаються на підставі типової форми первинної облікової документації **№ 1-ВТ «Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари»**, технологічної, нормативно-технічної, планово-економічної та бухгалтерської звітності, паспортів відходів, прибутково-видаткових документів (прибуткових і видаткових ордерів, актів про прийняття матеріалів, накладних на відпуск матеріалів та речовин, карток і відомостей складського обліку, документів на вивіз відходів з підприємства тощо).

Звіт подається **органу державної статистики** за місцем здійснення економічної діяльності до **28 лютого**.

9.4. Форма № 1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки»

Форму **№ 1-небезпечні відходи** (див. нижче) заповнюють юридичні особи, їхні відокремлені підрозділи, якими утворюються, оброблюються, утилізуються та зберігаються відходи **I-III класів небезпеки**.

У даному державному статистичному спостереженні відповідно відображаються відходи I-III класів небезпеки, а також продукція, яка непридатна до використання та містить шкідливі речовини (уключаючи пестициди, які стали не придатні чи заборонені до застосування).

До форми не включаються дані про шкідливі речовини (продукти, сполуки), що являють собою готову продукцію, яка підлягає подальшому використанню, напівфабрикати, призначені за технологією виробництва для подальшої переробки з метою одержання готової продукції, а також небезпечні відходи, які надходять у водні об'єкти зі стічними водами та викидаються в атмосферне повітря і які відображаються у формах державних статистичних спостережень **№ 2-тп (повітря)** «Звіт про охорону атмосферного повітря» та **№ 2-тп (водгосп)** «Звіт про використання води». Разом з тим у звіті повинні відображатися утворення, знешкодження, складування і т. ін. небезпечних речовин, уловлених (одержаних) у процесі очистки газів і стічних вод, які відходять від джерел забруднення на відповідних спорудах та установках.

Форма № 1-небезпечні відходи заповнюється на основі даних первинного обліку відходів. Первинний облік відходів ведеться відповідно до типових форм первинної облікової документації (картки, журнали, анкети) з використанням технологічної, нормативно-технічної, планово-економічної, бухгалтерської та іншої документації. При заповненні форми необхідно використовувати паспорт відходів, прибутково-видаткові документи (прибуткові та видаткові ордери, акти про прийняття матеріалів, накладні на відпуск небезпечних матеріалів та речовин, картки і відомості складського обліку, документи на вивіз відходів з підприємства та ін.). За відсутності первинного обліку форма заповнюється на основі даних розрахунків матеріального балансу та іншої наявної інформації. У цьому разі до форми

додаються відповідні розрахунки.

Небезпечні відходи, включаючи люмінесцентні лампи, відображаються у звіті в тоннах з трьома десятковими знаками. Для визначення маси люмінесцентних ламп необхідно вагу однієї лампи помножити на загальну кількість ламп. У разі неможливості встановлення ваги лампи пропонуємо використовувати середню вагу однієї лампи, що дорівнює 0,3 кг.

Форма подається **органу державної статистики** за місцем здійснення економічної діяльності **до 20 січня**.

9.5. Декларація про відходи

Власники відходів, які не підлягають включенню до реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів (суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами, діяльність яких призводить виключно до утворення відходів, для яких $P_{зув}$ становить від 50 до 1000), подають **щороку** через дозвільні центри, центри надання адміністративних послуг декларацію про відходи.

Реєстрація декларацій про відходи здійснюється на безоплатній основі. Декларації про відходи передаються до обласних держадміністрацій (див. п.7.2).

9.6. Податкова декларація екологічного податку, додаток 3

Порядок подання податкової звітності та сплати екологічного податку визначено ст. 250 Податкового кодексу, відповідно до норм якої базовий податковий період по екологічному податку дорівнює **календарному кварталу**.

Платниками податку складається податкова декларація екологічного податку і подається протягом **40 календарних днів**, що настають за останнім календарним днем податкового кварталу, до органів Державної податкової служби.

Податкова декларація подається за вибором платника податків в один із таких способів:

- а) особисто платником податків або уповноваженою на це особою;
- б) надсилається поштою з повідомленням про вручення та з описом вкладення;
- в) засобами електронного зв'язку в електронній формі з дотриманням умови щодо реєстрації електронного підпису підзвітних осіб у порядку, визначеному законодавством.

До Податкової декларації екологічного податку додаються сім додатків, які є її невід'ємною частиною. У разі відсутності у платника відповідних об'єктів оподаткування відповідні додатки не додаються, а рядки декларації прокреслюються.

Ідентифікаційний код СДРПОУ

Державне статистичне спостереження

Конфіденційність статистичної інформації забезпечується статтями 21 та 22 Закону України «Про державну статистику»

Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень тягне за собою відповідальність, яка встановлена статтею 186³ Кодексу України про адміністративні правопорушення

ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

ЗА 20 _____ рік

Подають:	Терміни подання
юридичні особи, їхні відокремлені підрозділи діяльність яких пов'язана зі сферою поводження з відходами I-IV класів небезпеки, за встановленим переліком - органу державної статистики за місцем здійснення економічної діяльності	до 9 лютого

№ 1 - відходи
(річна)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Держстату України
17.07.2012 № 302

Респондент:

Найменування: _____

Місцезнаходження (юридична адреса): _____

(поштовий індекс, область /АР Крим, район, населений пункт, вулиця /провулок, площа тощо,

№ будинку /корпусу, № квартири /офісу)

Адреса здійснення діяльності, щодо якої подається форма звітності (фактична адреса): _

(поштовий індекс, область /АР Крим, район, населений пункт, вулиця /провулок, площа тощо,

№ будинку /корпусу, № квартири /офісу)

Розділ I. Об'єкти поводження з відходами¹

1. Установки для поводження з відходами

Рядок	Види установок	Кількість, одиниць	Загальна потужність, т/рік
А	Б	1	2
1.1	Установки для спалювання відходів з метою отримання енергії		
1.2	Установки для спалювання відходів з метою теплового перероблення відходів		
1.3	Установки для утилізації (перероблення) відходів		
1.4	Інші установки для видалення (крім спалювання) відходів		

2. Спеціально відведені місця та об'єкти видалення відходів

Рядок	Найменування показника	Кількість, одиниць	Об'єм, м ³		Площа, м ²	
			проектний	залишковий	проектна	залишкова
А	Б	1	2	3	4	5
2.1	Всього					
2.2	у т.ч. побутових відходів					

¹Показники, які характеризують площу, об'єм та потужність відображаються цілим числом.

Розділ II. Поводження з відходами

(в тоннах, з трьома десятковими знаками)

	Рядок	Код	Найменування
Відходи за Державним класифікатором відходів (ДК 005-96)	А		
Категорії відходів за матеріалом	Б		
Групи відходів за основним небезпечним складником	В		
Клас безпеки	Г		
Код використаних пакувальних матеріалів і тари	Д		

Найменування показника	Рядок	Обсяг
Наявність на 01.01 20__ р.	10	
Утворилося	11	
Добліковано	12	
Отримано зі сторони – сума рядків 14-17	13	
у т.ч. від виробничої сфери	14	
від домогосподарств	15	
зі сфери послуг	16	
з інших країн	17	
Спалено – сума кодів 101, 210, 211	18	
у т.ч. за операціями:	коди: 101, 210, 211	
Утилізовано (перероблено) – сума кодів 102-111	25	
у т.ч. за операціями:	коди: 102 – 111	
Передано на сторону - всього	50	
у т.ч. іншим країнам	51	
фізичним особам	53	
Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти – сума кодів 201-204	52	
у т.ч. за операціями:	коди: 201 – 204	
Видалено у місця неорганізованого зберігання – сума кодів 212-215	60	
у т.ч. за операціями:	коди: 212 - 215	
Вилучено з інших причин, включаючи уточнення класу безпеки	70	
у т.ч. внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	71	
Наявність на 01.01 20__ р. – всього рр. (10+11+12+13–18–25–50–60–70) або рр. (10+52)	72	
у т.ч. на території підприємства	73	

Довідково: Осад промислових стоків у сухій речовині

(в тоннах, з трьома десятковими знаками)

Рядок	Найменування показника	Обсяг
80	Утворилося	
81	Видалено	
82	Спалено з отриманням енергії	
83	Спалено на суші	

Кількість найменувань відходів (заповнених аркушів), відображених у розділі II (р.90)

_____

_____

Місце підпису керівника (власника) та/або особи,
відповідальної за достовірність наданої інформації

(ПІБ)

_____

(ПІБ)

телефон: _____ факс: _____ електронна пошта: _____

_____

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ

Державне статистичне спостереження

Конфіденційність статистичної інформації забезпечується статтею 21 та 22 Закону України «Про державну статистику»

Порушення порядку подання або використання даних державних статистичних спостережень тягне за собою відповідальність, яка встановлена статтею 186³ Кодексу України про адміністративні правопорушення

**ЗВІТ
ПРО УТВОРЕННЯ, ОБРОБЛЕННЯ ТА УТИЛІЗАЦІЮ
ВІДХОДІВ I - III КЛАСІВ НЕБЕЗПЕКИ
за 20__ рік**

Подають:	Термін подання
юридичні особи, їхні відокремлені підрозділи, якими утворюються, оброблюються, утилізуються та зберігаються відходи I – III класів небезпеки - органу державної статистики за місцем здійснення економічної діяльності	до 20 січня

**N 1-небезпечні відходи
(річна)
ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Держкомстату
України
від 30.06.2009 р. N 223**

Респондент:

Найменування: _____

(юридична особа або відокремлений підрозділ)

Місцезнаходження (юридична адреса): _____

(юридична особа або відокремлений підрозділ)

(поштовий індекс, область /Автономна республіка Крим, район, населений пункт, вулиця /провулок, площа тощо,

N будинку /корпусу, N квартири /офісу)

Адреса здійснення діяльності, щодо якої подається форма звітності (фактична адреса): _____

(юридична особа або відокремлений підрозділ)

(поштовий індекс, область /Автономна республіка Крим, район, населений пункт, вулиця /провулок, площа тощо,

N будинку /корпусу, N квартири /офісу)

Розділ I. Інформація про сховища організованого складування, що належить підприємству, де зберігаються відходи I - III класів небезпеки:

Кількість сховищ організованого складування (р. 1000) _____ одиниць

Площа спеціалізованих сховищ організованого складування (поховання) відходів (полігони, склади, сховища)

(р. 1001) _____ га

Об'єм спеціалізованих сховищ організованого складування (поховання) відходів (шламонакопичувачі, відстійники, хвостосховища, могильники)

(р. 1002) _____ куб. м

Дані про площу та об'єм сховищ наводяться з трьома десятковими знаками

Розділ II. Утворення та рух відходів I - III класів небезпеки*

(в тоннах, з трьома десятковими знаками)

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКА	рядок	Відходи	
Код відходів за класифікатором	А		
Найменування відходів за класифікатором	Б		
Клас небезпеки відходів	В		
Код фізичного стану відходів	Г		
Найменування фізичного стану відходів	Д		
Код групи небезпечних відходів	Е		
Найменування групи небезпечних відходів	Ж		
Наявність відходів на 01.01 200_ р. у спеціально відведених місцях чи об'єктах (полігонах, комплексах, спорудах, ділянках надр тощо) та на території підприємства	1		
Дооблік відходів за підсумками проведення інвентаризації	2		
Фактично утворилось відходів на підприємстві	3		
Одержано відходів від інших підприємств, всього	4		
у т. ч. з інших країн	5		
Використано відходів	6		
Знешкоджено (знищено) відходів, всього	7		
у т. ч. спалено	8		
Передано іншим підприємствам, всього	9		
у т. ч. іншим країнам	10		
Відправлено відходів у спеціально відведені місця чи об'єкти (полігони, комплекси, споруди, ділянки надр тощо), що належать підприємству	11		
на полігони твердих побутових відходів	12		
в місця неорганізованого складування за межі підприємства	13		
Вилучено відходів з інших причин, включаючи уточнення класу небезпеки, всього	14		
у т. ч. внаслідок витікання, випаровування, пожеж, крадіжок	15		
Наявність відходів на 01.01 200_ р. у спеціально відведених місцях чи об'єктах (полігонах, комплексах, спорудах, ділянках надр тощо) та на території підприємства, всього**	16		
в т. ч. на території підприємства	17		

-----
*) відходи записуються у графах у довільному порядку

**) р. 16 = р. 1 + р. 2 + р. 3 + р. 4 - р. 6 - р. 7 - р. 9 - р. 13 - р. 14

Кількість заповнених граф по розділу II (р. 2000) _____

Місце печатки

_____
Місце підпису керівника (власника) та/або особи, відповідальної за достовірність наданої інформації

_____
(П. І. Б.)

_____
(П. І. Б.)

телефон: _____ факс: _____ електронна пошта: _____

Відмітка про одержання
(штамп контролюючого органу)

Додаток 3
до Податкової декларації
екологічного податку

порядковий № Податкової декларації ¹

Розрахунок ² №

за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах

звітний		звітний новий		уточнюючий					
1	податковий період:								
	1.1	звітний:					2	0	року
		квартал							
1.2	що уточнюється ³ :					2	0	року	
	квартал								
2	податковий номер платника податків ⁴								
	або серія та номер паспорта ⁵								
3	код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ:								
	3.1	за місцем обліку платника ⁶							
		за місцем розташування джерела забруднення ⁷							
3.2									
№ з/п	код відходів ⁸	об'єкт оподаткування ⁹	ставка податку ¹⁰	коефіцієнти		величина ¹¹ (к.3 × к.4 × к.5 × к.6)			
1	2	3	4	5	6	7			
4	податкове зобов'язання за звітний (податковий) період (р. 4.1 + р. 4.2 + ...)								
4.1 ¹²									
4.2									
5	податкове зобов'язання, що уточнюється ¹³ (р. 4 додатка 3, що уточнюється)								
	5.1	зобов'язання, що збільшується: якщо (р. 4 > р. 5), то (р. 4 – р. 5)							
	5.2	зобов'язання, що зменшується: якщо (р. 5 > р. 4), то (р. 5 – р. 4)							
6	розмір штрафу ¹⁴								
7	сума штрафу (р. 5.1 × р. 6)								
8	сума пені ¹⁵ (р. 5.1 × р. 8.4 / 100 × 120/100 / р. 8.5 × р. 8.3)								
	8.1	граничний термін погашення узгодженого грошового зобов'язання (дд.мм.рррр)							
	8.2	фактичний термін погашення узгодженого грошового зобов'язання (дд.мм.рррр)							
	8.3	період заниження узгодженого грошового зобов'язання, днів							
	8.4	облікова ставка Національного банку України, діюча на день заниження							
	8.5	кількість днів у календарному році							

Інформація, наведена у розрахунку, є достовірною.

Дата заповнення (дд.мм.рррр)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Керівник (уповноважена особа)/

фізична особа (представник)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або

серія та номер паспорта) ⁵

М.П. (за наявності)

Головний бухгалтер

(особа, відповідальна за ведення бухгалтерського обліку)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(реєстраційний номер облікової картки платника податків або

серія та номер паспорта) ⁵

¹ У графі «порядковий № Податкової декларації» зазначається номер Податкової декларації, до якої додається цей розрахунок.

² У графі «Розрахунок №» арабськими цифрами зазначається порядковий номер розрахунку, починаючи з 1 (одиниці) послідовно в порядку зростання.

³ При уточненні показників раніше поданих Податкових декларацій за попередні податкові періоди пропоставляється період, що уточнюється.

⁴ Значається код за ЄДРПОУ платника податку або реєстраційний (обліковий) номер платника податків, який присвоюється контролюючими органами, або реєстраційний номер облікової картки платника податків – фізичної особи.

⁵ Серія та номер паспорта зазначаються фізичними особами, які мають відмітку у паспорті про право здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта.

⁶ Ззначається код органу місцевого самоврядування за КОАТУУ за місцезнаходженням контролюючого органу, у якому платник перебуває на обліку як платник екологічного податку.

⁷ Ззначається код органу місцевого самоврядування за місцем розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах.

Для кожного місця чи об'єкта для розміщення відходів складається окремий розрахунок (додаток).

⁸ Код відходів, рівень небезпечності та клас безпеки відходів зазначаються платником відповідно до додатка 9 до Податкової декларації екологічного податку.

⁹ Ззначається фактичний обсяг розміщення відходів в тоннах; для обладнання та приладів, що містять ртуть, елементи з іонізуючим випромінюванням, люмінесцентних ламп в одиницях.

¹⁰ Ставки податку зазначаються згідно зі статтею 246 розділу VIII Податкового кодексу України.

¹¹ Розмір грошового зобов'язання зазначається у гривнях з копійками.

¹² За потреби кількість рядків може бути збільшена.

¹³ Заповнюється у разі подання уточнюючої Податкової декларації, що містить виправлені показники, та у разі уточнення показників раніше поданої Податкової декларації у складі звітної або звітної нової Податкової декларації за будь-який наступний податковий період, протягом якого такі помилки були самостійно виявлені платником податку.

¹⁴ Ззначається розмір штрафної санкції (десятковим дробом), що застосовується у разі зниження у раніше поданій Податковій декларації суми податкових зобов'язань, що самостійно узгоджується платником, визначеної згідно з нормами підпункту «а» або «б» абзацу третього пункту 50.1 статті 50 глави 2 розділу II Податкового кодексу України.

¹⁵ нараховується платником самостійно відповідно до підпункту 129.1.2 пункту 129.1 статті 129 глави 12 розділу II Податкового кодексу України.

Розрахунок податкового зобов'язання з екологічного податку, що справляється за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах, відображається у **додатку 3** до Податкової декларації екологічного податку (див. нижче).

Якщо платник податку з початку звітнього року не планує розміщення відходів, то він повинен повідомити про це відповідний орган ДПС за місцем розташування джерел забруднення та скласти заяву довільної форми про відсутність у нього у звітному році об'єкта нарахування екологічного податку. В іншому разі платник податку зобов'язаний подавати податковій декларації відповідно до вимог Податкового кодексу.

Належний облік відходів, обчислення відповідних податків, виконання вимог законодавства про відходи, можуть бути налагоджені тільки у разі запровадження на підприємстві системного підходу в питаннях щодо утворення відходів та поводження з ними (проведення інвентаризації та ідентифікації відходів виробництва і споживання, розробка паспортів відходів і реєстрових карт об'єкта утворення відходів, розрахунки нормативів утворення відходів, ведення журналів первинного обліку і поточний контроль за утворенням кожного виду відходів).

9.7. Відповідальність за порушення законодавства про відходи

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про відходи», осіб, винних у порушенні законодавства про відходи, притягають до дисциплінарної, адміністративної, цивільної чи кримінальної відповідальності. Підприємства, установи, організації та громадяни України, а також іноземні юридичні і фізичні особи та особи без громадянства зобов'язані відшкодувати збитки, заподіяні ними внаслідок порушення законодавства про відходи, в порядку і розмірах, встановлених законодавством України (ст. 43 Закону України «Про відходи»).

У табл. 9.1 наведено перелік видів порушень і адміністративної відповідальності, передбаченої Кодексом України про адміністративні правопорушення (КУпАП), до якої можуть бути притягнуті порушники законодавства про відходи: розміри штрафів, які накладаються на громадян (графа 2) та на посадових осіб, громадян – суб'єктів підприємницької діяльності (графа 3).

Посадових осіб підприємств, у разі порушень природоохоронного законодавства, можуть притягати до кримінальної відповідальності відповідно до Кримінального кодексу України (ККУ).

Так, згідно зі ст. 239 ККУ, забруднення або псування земель речовинами, відходами чи іншими матеріалами, шкідливими для життя, здоров'я людей або довкілля, внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя, здоров'я людей чи довкілля, карають штрафом до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Ті самі дії, що спричинили загибель людей, їх масове захворювання або інші

тяжкі наслідки, – карають обмеженням волі на термін від двох до п’яти років або позбавленням волі на той самий термін, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Таблиця 9.1 – Перелік видів порушень і адміністративної відповідальності згідно із КУпАП

Стаття Кодексу України про адміністративні правопорушення	Штраф у НМД*	
	на громадян	на посадових осіб і громадян-суб’єктів підприємницької діяльності
Стаття 82. Порушення вимог щодо поводження з відходами під час їх збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, знешкодження, видалення або захоронення	20-80	50-100
Стаття 82¹. Порушення правил ведення первинного обліку та здійснення контролю за операціями поводження з відходами або неподання чи подання звітності щодо утворення, використання, знешкодження та видалення відходів	–	3-5
Стаття 82². Виробництво продукції з відходів чи з їх використанням без відповідної нормативно-технічної та технологічної документації	–	3-15
Стаття 82³. Приховування, перекручення або відмова від надання повної та достовірної інформації за запитами посадових осіб і зверненнями громадян та їх об’єднань щодо безпеки утворення відходів та поводження з ними	–	3-5
Стаття 82⁴. Змішування чи захоронення відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, без спеціального дозволу	–	2-5
Стаття 82⁵. Порушення правил передачі відходів	1-3	2-5
Стаття 82⁶. Порушення встановлених правил і режиму експлуатації установок і виробництв з оброблення та утилізації відходів	–	2-5
Стаття 827. Порушення вимог законодавства у сфері хімічних джерел струму	–	
- порушення порядку обліку придбання та експлуатації хімічних джерел струму або порядку обліку обсягів накопичення відпрацьованих хімічних джерел струму та передачі їх на утилізацію;	–	3-5
- ненадання в установленому порядку інформації або надання неправдивої інформації щодо обсягів придбання та експлуатації нових хімічних джерел струму, обсягів накопичення відпрацьованих хімічних	–	5-10

джерел струму та передачі їх на утилізацію		
- непередача в установленому порядку відпрацьованих небезпечних хімічних джерел струму ємністю 7 А/год та більше на утилізацію підприємствам, що здійснюють діяльність із заготівлі та утилізації відпрацьованих хімічних джерел струму	1-3	5-10

*НМД – неоподатковуваний мінімум доходів громадян

Відповідно до с. 367 ККУ, службова недбалість, тобто невиконання або неналежне виконання службовою особою службових обов'язків через несумлінне ставлення до них, що завдало істотної шкоди охоронюваним законом правам, свободам та інтересам окремих громадян, державним чи громадським інтересам або інтересам окремих юридичних осіб, – карають штрафом від двохсот п'ятдесяти до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років. Ту саму дію, якщо вона спричинила тяжкі наслідки, – карають позбавленням волі на строк від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або без такого.

У разі недотримання підприємством природоохоронного законодавства, в тому числі у сфері поводження з відходами, діяльність підприємства може бути обмежена (на певний період), тимчасово заборонена (зупинена) чи припинена (повністю припиняється експлуатація підприємства чи окремих його цехів (дільниць) і одиниць обладнання) відповідно до «Порядку обмеження, тимчасової заборони (зупинення) чи припинення діяльності підприємств, установ, організацій і об'єктів у разі порушення ними законодавства про охорону навколишнього природного середовища», затвердженого Постановою Верховної Ради України від 29.10.1992 р. №2751-ХІІ.

Для виконання зазначених вище зобов'язань на підприємстві має бути розроблена та втілена політика щодо охорони навколишнього природного середовища (система екологічного керування підприємством) загалом і політика щодо поводження з відходами підприємства зокрема.

Контрольні питання

1. Охарактеризуйте порядок ведення державного обліку та паспортизації відходів.
2. Розкрийте принципи схематизації основних операцій поводження з відходами
3. Охарактеризуйте типові форми первинного обліку відходів.
4. Окресліть особливості заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-відходи «Поводження з відходами».
5. Наведіть особливості нарахування екологічного податку, що справляється за розміщення відходів.

ПОГОДЖЕНО

Керівник органу МОЗ на місці

ЗАТВЕРДЖЕНО

Керівник органу Мінекобезпеки на
місці

_____
(підпис)

« ____ » _____ р.

_____
(підпис)

« ____ » _____ р.

**Реєстрова карта
об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів**

Реєстраційний номер N 1245678 Дата реєстрації 12.12.2009 р.

Назва об'єкта **ВАТ «Київський завод безалкогольних напоїв**
 «РОСИНКА»

Керівник об'єкта **Президент ВАТ «РОСИНКА» В.О.Єрошенко**
(посада, прізвище, ініціали)

_____
(підпис)

М.П.

«10» грудня 2009 року

РЕЕСТРОВА КАРТА ОУВ № 1

I. Загальні відомості

1. Назва ОУВ ВАТ «Київський завод безалкогольних напоїв
«РОСИНКА»
2. Код за ЄДРПОУ 00382496
3. Підпорядкування -
_____
(міністерство, об'єднання, корпорація)
4. Код за СПОДУ 07744
5. Форма власності приватна
6. Код за КФВ 10
7. Код за КОАТУУ 803880000
8. Адреса, контактний телефон 03057, Україна, м. Київ, вул. Ежена Потье, 6
тел. (044) 456 41 31
9. Місцезнаходження виробництва 50°27'33'' П.Ш. 30°26'35'' С.Д.
_____
(географічна прив'язка)
10. Назва виду діяльності виробництво мінеральних вод та прохолодних
напоїв
11. Код за КВЕД 15.98.0
12. Дата заповнення РК жовтень 2009 року
13. Організація, що склала РК ВАТ «Київський завод безалкогольних напоїв
«РОСИНКА»
14. Особа, що склала РК Синяков Х.У.
тел. 911
_____
(посада, прізвище, телефон)
15. Показники утворення відходів

15.1. Загальний обсяг утворених відходів за класами небезпеки для здоров'я людей

Клас небезпеки	1-й клас (M ₁)	2-й клас (M ₂)	3-й клас (M ₃)	4-й клас (M ₄)
Обсяг відходів	0,151	1,800	64,200	1285,62

15.2. Показник загального утворення відходів $P_{зуб} = 6150,620$

15.3. Показник питомого утворення відходів $P_{пуб} = 0,238$

Керівник об'єкта

Президент ВАТ «РОСИНКА» В.О.Єрошенко
_____

(посада, прізвище, ініціали)

“ _____ ”

_____ 2009 року

(підпис)

М.П.

РЕЕСТРОВА КАРТА ОУВ № 2

II. Характеристика відходів

1. Назва відходів за КВ _____ батареї свинцеві зіпсовані або відпрацьовані _____
2. Код відходів за КВ _____ 6000.2.9.04 _____
3. Інша назва відходів _____ акумулятори відпрацьовані _____
4. Назва виробництва за КВЕД _____ виробництво мінеральних вод та прохолодних напоїв _____
5. Код за КВЕД _____ 15.98.0 _____
6. Клас небезпеки для здоров'я людей 1 - , 2 - , 3 - , 4 -
7. Назва групи небезпечних відходів _____ відходи, що містять свинець та його сполуки _____
8. Код групи небезпечних відходів _____ 1.16.00 _____
9. Наявність небезпечних властивостей Н1 , Н2 , Н3 , Н4 , Н5 ,
Н6 , Н7 , Н8 , Н9 , Н10 , Н11 , Н12 , Н13 , Н14 , Н15

10. Небезпечні складники відходів

Назва	Код	Вміст, %
Свинець та його сполуки	C27	70,82
Кислотні розчини чи кислоти у твердому стані	C46	21,4
Вуглеводні та їх кисневі, азотні та (або) сірчані сполуки	C81	7,78

11. Тип відходів:

мінеральний , неорганічний , органічний , біологічний , змішаний

12. Агрегатний (фізичний) стан:

рідинний , твердий , шламо- або пастоподібний , сумішевий , нерозібране устаткування

13. Вміст мінеральних складників

Назва мінералу	Вміст, %
-	-

14. Теплотворна здатність (ккал/кг) _____ - _____

(для горючих)

15. Хімічний склад

Назва речовини (компонента)	Хімічна формула	Масова доля, %	Концентрація, мг/л або мг/кг
Свинець	Pb	14,7	-
Діоксид свинцю	PbO ₂	18,52	-
Оксид свинцю	PbO	2,35	-
Сульфат свинцю	PbSO ₄	1,88	-
Свинцеве-сурм'янистий сплав		33,37	-
Полівінілхлорид	[-CH ₂ -CHCl-] _n	3,51	-
Поліпропілен	[-CH ₂ -CH(CH ₃)-] _n	4,27	-
Сірчана кислота	H ₂ SO ₄	21,4	

16. Кількісні показники поводження з відходами

Утворилося за рік	Перероблено або утилізовано на об'єкті	Видалене на об'єкті	Передано іншим юридичним особам	
			для видалення	для подальшого використання
4,620 т	-	-	-	4,620 т

Керівник об'єкту _____

Президент ВАТ «КЗБН «Росинка» В.О.Єрошенко

(посада, прізвище, ініціали)

“ _____ ” _____ 2009 року

(підпис)

М.П.

РЕЕСТРОВА КАРТА ОУВ № 3

II. Характеристика відходів

1. Назва відходів за КВ Скловій тарний, скловій пляшковий
2. Код відходів за КВ 2613.2.9.01, 2613.2.9.02
3. Інша назва відходів скловідходи
4. Назва виробництва за КВЕД виробництво мінеральних вод та прохолодних напоїв
5. Код за КВЕД 15.98.0
6. Клас небезпеки для здоров'я людей 1 - , 2 - , 3 - , 4 -
7. Назва групи небезпечних відходів інші відходи
8. Код групи небезпечних відходів 1.48.00
9. Наявність небезпечних властивостей H1 , H2 , H3 , H4 , H5 ,
H6 , H7 , H8 , H9 , H10 , H11 , H12 , H13 , H14 , H15

10. Небезпечні складники відходів

Назва	Код	Вміст, %
-	-	-

11. Тип відходів:
мінеральний , неорганічний , органічний , біологічний , змішаний
12. Агрегатний (фізичний) стан:
рідинний , твердий , шламо- або пастоподібний , сумішевий ,
нерозібране устаткування

13. Вміст мінеральних складників

Назва мінералу	Вміст, %
-	-

14. Теплотворна здатність (ккал/кг)

-
(для горючих)

15. Хімічний склад

Назва речовини (компонента)	Хімічна формула	Масова доля, %	Концентрація, мг/л або мг/кг
Кремнію двооксид	SiO ₂	70,5	-
Алюмінію оксид	Al ₂ O ₃	2,0	-
Заліза оксид	Fe ₂ O ₃	0,025	-
Кальцію оксид	CaO	9,7	-
Магнію оксид	MgO	3,1	-
Натрію оксид	Na ₂ O	12,6	-
Калію оксид	K ₂ O	1,3	-
Домішки		0,78	-

16. Кількісні показники поводження з відходами

Утворилося за рік	Перероблено або утилізовано на об'єкті	Видалено на об'єкті	Передано іншим юридичним особам	
			для видалення	для подальшого використання
1	2	3	4	5
131,000 т	-	-	-	131,000 т

Керівник об'єкту

Президент ВАТ «КЗБН «Росинка» В.О.Срошенко

(посада, прізвище, ініціали)

"____" _____ 2009 року

(підпис)

М.П.

і т.д. заповнюються картки для усіх інших видів відходів

РЕЄСТРОВА КАРТА ОУВ №4

III. Заходи щодо зменшення обсягів утворення відходів

1. Витрати, спрямовані на:

1.1. Зменшення обсягів утворення відходів _____ -

1.2. Зниження ступеня небезпеки відходів _____ -

1.3. Збільшення обсягів утилізації чи оброблення _____ -

2. Опис ужитих заходів _____ -
_____
_____

3. Ефект від заходів очікується у _____ - _____ році

4. Кількісні показники утворення відходів за роками

	1-й клас небезпеки	2-й клас небезпеки	3-й клас небезпеки	4-й клас небезпеки	П _{зув}	П _{пув}
Попередній рік 2007	0,188	-	47,3	1214,6	4519,6	0,26
Звітний рік 2008	0,151	1,8	64,2	1285,62	6150,62	0,238
Наступний рік (очікується) 2009	0,180	2	68	1533	6833	0,250

Керівник об'єкта

Президент ВАТ «КЗБН «Росинка» В.О.Єрошенко

(посада, прізвище, ініціали)

“ _____ ” _____ 2009 року

_____
(підпис)

М.П.

ПЕРЕЛІК

виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
Енергетика (процеси спалювання в енергетиці та переробній промисловості)	
Стационарні джерела	
	<i>Електростанції загального використання</i>
110101	експлуатація установок для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110102	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110103	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110104	експлуатація газових турбін
110105	експлуатація стаціонарних двигунів
	<i>Системи централізованого теплозабезпечення</i>
110201	експлуатація установок для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110202	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110203	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110204	експлуатація газових турбін
110205	експлуатація стаціонарних двигунів
	<i>Нафтопереробні підприємства</i>
110301	експлуатація установок для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110302	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110303	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110304	експлуатація газових турбін
110305	експлуатація стаціонарних двигунів
110306	експлуатація процесових печей без контакту
	<i>Установки для перетворення твердого палива</i>
110401	експлуатація установок для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110402	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110403	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110404	експлуатація газових турбін
110405	експлуатація стаціонарних двигунів
110406	експлуатація коксових печей
110407	інше (газифікація вугілля, зріджування)
	<i>Видобуток вугілля, нафти /газу, компресори трубопроводів</i>
110501	експлуатація установок для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
110502	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
110503	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
110504	експлуатація газових турбін
110505	експлуатація стаціонарних двигунів
110506	експлуатація компресорів трубопроводів
Непромислові установки для спалювання	
	<i>Установки для спалювання на комерційних підприємствах та в установках</i>
120202	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
120203	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
120204	експлуатація стаціонарних газових турбін
120205	експлуатація стаціонарних двигунів
120206	експлуатація іншого стаціонарного обладнання
	<i>Установки для спалювання в житлово-комунальному секторі</i>

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
120201	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
120202	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
120203	експлуатація стаціонарних газових турбін
120204	експлуатація стаціонарних двигунів
120205	експлуатація іншого стаціонарного обладнання (печі, каміни, обладнання для приготування їжі)
	<i>Установки для спалювання в сільському та лісовому господарствах і в секторі культивування водяних організмів</i>
120301	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 (котлоагрегати)
120302	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
120303	експлуатація стаціонарних газових турбін
120304	експлуатація стаціонарних двигунів
120305	експлуатація іншого стаціонарного обладнання
	Спалювання в промисловості
	<i>Процеси спалювання в котлоагрегатах, газових турбінах і стаціонарних двигунах</i>
130101	експлуатація установок для спалювання ≥ 300 МВт (котлоагрегати)
130102	експлуатація установок для спалювання ≥ 50 та < 300 МВт (котлоагрегати)
130103	експлуатація установок для спалювання < 50 МВт (котлоагрегати)
130104	експлуатація стаціонарних газових турбін
130105	експлуатація стаціонарних двигунів
130106	експлуатація іншого стаціонарного обладнання
	<i>Безконтактні технологічні печі</i>
130203	експлуатація кауперів доменних печей
130204	експлуатація печей для одержання гіпсової штукатурки, гіпсу
130205	експлуатація інших печей
	Контактні технологічні процеси
130301	функціонування агломераційних заводів
130302	експлуатація печей вторинного нагрівання для виробництва чавуну та сталі
130303	функціонування ливарних цехів для виробництва сірого чавуну
130304	первинне виробництво свинцю
130305	первинне виробництво цинку
130306	первинне виробництво міді
130307	вторинне виробництво свинцю
130308	вторинне виробництво цинку
130309	вторинне виробництво міді
130310	вторинне виробництво алюмінію
130311	виробництво цементу
130312	виробництво вапна
130313	виробництво асфальтобетону
130314	виробництво листового скла
130315	виробництво контейнерного скла
130316	виробництво скляної вати
130317	виробництво іншого скла (включаючи спеціальне скло)
130318	виробництво мінеральної вати
130319	виробництво цегли та кахлю
130320	виробництво тонких керамічних матеріалів

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
130321	виробництво паперу (процес сушки)
130322	виробництво глинозему
130323	виробництво магнію (обробка доломіту)
130324	виробництво нікелю (термальний процес)
130325	виробництво емалі
130326	зварювання металів
130327	інше
Виробничі процеси (стаціонарні джерела)	
	<i>Технологічні процеси в нафтовій промисловості</i>
210101	переробка нафтопродуктів
210102	здійснення каталітичного крекінгу
210103	функціонування підприємств з відновлення сірки
210104	експлуатація сховищ і транспортування нафти на нафтопереробних заводах
210105	інше
	<i>Технологічні процеси в чорній металургії та вугільній промисловості</i>
210201	коксіві батареї (витікання та гасіння в приміщенні)
210202	завантаження доменної печі
210203	плавлення чавуну і відливання чушок
210204	застосування твердого бездимного палива
210205	експлуатація мартенівської печі
210206	експлуатація кисневого конвертера на заводі для виробництва сталі
210207	виробництво сталі в електричній печі
210208	експлуатація прокатних станів
210209	експлуатація агломераційної установки (за винятком коду 030301)
210210	інше
	<i>Технологічні процеси в кольоровій металургії</i>
210301	виробництво алюмінію (електроліз)
210302	виробництво феросплавів
210303	виробництво кремнію
210304	виробництво магнію (за винятком коду 130323)
210305	виробництво нікелю (за винятком коду 130324)
210306	виробництво легованих металів
210307	гальванізація
210308	електрогальванізація
210309	інше
	<i>Технологічні процеси в промисловості з виробництва неорганічних хімічних речовин</i>
210401	виробництво сірчаної кислоти
210402	виробництво азотної кислоти
210403	виробництво аміаку
210404	виробництво сульфату амонію
210405	виробництво нітрату амонію
210406	виробництво фосфату амонію
210407	виробництво добрив NPK
210408	виробництво сечовини
210409	виробництво сажі (кіптява)
210410	виробництво двоокису титану

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
210411	виробництво графіту
210412	виробництво карбїду кальцію
210413	виробництво хлору
210414	виробництво фосфатних добрив
210415	зберігання неорганічних хімічних продуктів
210416	інше
	<i>Технологічні процеси в промисловості з виробництва органічних хімічних речовин (крупнотоннажне виробництво)</i>
210501	виробництво етилену
210502	виробництво пропілену
210503	виробництво 1,2 дихлоретану (за винятком коду 040505)
210504	виробництво вінілхлориду (за винятком коду 040505)
210505	виробництво 1,2 дихлоретану і вінілхлориду (збалансований процес)
210506	виробництво поліетилену низької щільності
210507	виробництво поліетилену високої щільності
210508	виробництво полівінілхлориду
210509	виробництво поліпропілену
210510	виробництво стиролу
210511	виробництво полістиролу
210512	виробництво стирол-бутадієну
210513	виробництво стирол-бутадієнового латексу
210514	виробництво стирол-бутадієнового каучуку (SBR)
210515	виробництво акрилонітрилу бутадієну стиролу (АБС)
210516	виробництво окису етилену
210517	виробництво формальдегіду
210518	виробництво етилбензолу
210519	виробництво фталевого ангїдриду
210520	виробництво акрилонітрилу
210521	виробництво адипінової кислоти
210522	зберігання органічних хімічних речовин
210523	виробництво гліоксилової кислоти
210524	виробництво галогенованих вуглеводнів
210525	виробництво пестицидів
210526	виробництво стійких органічних сполук
210527	інше (фітосанітарія)
	<i>Технологічні процеси в деревообробній, целюлозно-паперовій та харчовій промисловості, промисловості з виробництва напоїв та в інших секторах</i>
210601	виробництво деревостружкової плити (ДСП)
210602	виробництво целюлози та паперу (крафт - целюлоза)
210603	виробництво целюлози та паперу (сульфітна варка)
210604	виробництво целюлози (нейтральний сульфїтний поліхімічний процес)
210605	хлібопромисловість
210606	виробництво вина
210607	виробництво пива
210608	виробництво міцних спиртних напоїв
210609	інші галузі харчової промисловості
210610	виробництво бітумних покрівельних матеріалів

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
210611	виробництво шляхового асфальтного покриття
210612	виробництво цементу
210613	виробництво скла
210614	виробництво вапна
210615	виробництво батарей
210616	видобуток мінеральних руд
210617	інше (уключаючи виробництво волокнистого азбесту)
210618	використання вапняку і доломіту
210619	виробництво та використання соди
210620	машинобудування (механічна обробка металу)
210621	переробка сільськогосподарської продукції
210622	легка та обробна промисловості
210700	Експлуатація холодильних установок
210800	Виробництво галокарбонів та сірчистого гексафториду
Видобуток і розподіл викопного палива та геотермальної енергії	
	<i>Видобуток та первинна обробка твердого викопного палива</i>
310101	відкрита розробка родовищ
310102	підземна розробка родовищ
310102	зберігання твердого палива
310104	інше
	<i>Видобуток, первинна обробка та завантаження рідкого викопного палива</i>
310201	робота на материку
310202	робота у відкритому морі
310203	інше
	<i>Видобуток, первинна обробка та завантаження газоподібного видобувного палива</i>
310301	робота на материку (десульфуризація)
310302	робота на материку (за винятком десульфуризації)
310303	робота у відкритому морі
310304	інше
	<i>Розподіл рідкого палива (за винятком розподілу бензину)</i>
310401	експлуатація морських терміналів (танкери, транспортування та зберігання)
310402	інші види транспортування та зберігання (уключаючи трубопроводи)
	<i>Розподіл бензину</i>
310501	експлуатація станцій відправлення з нафтопереробних заводів
310502	транспортування та зберігання (за винятком коду 310503)
310503	експлуатація станцій обслуговування (уключаючи заправку автомобілів)
310504	інше
	<i>Мережі розподілу газу</i>
310601	експлуатація трубопроводів
310602	експлуатація трубопровідних компресорних станцій
310603	мережі розподілення
310700	Паливо у вигляді геотермальної енергії
Використання розчинників та інших продуктів	
	<i>Нанесення лакофарбового покриття</i>
410101	виробництво автомобілів
410102	ремонт автомобілів (нове визначення діяльності)

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
410103	будівництво та оздоблення будівель (за винятком коду 410107)
410104	побутове використання (за винятком коду 410107)
410105	фарбування рулонної продукції
410106	суднобудування
410107	обробка деревини
410108	інші види промислового використання фарб (за винятком коду 410102)
410109	інші види непромислового використання фарб
	<i>Знежирення, хімічне чищення та електронне обладнання</i>
410201	знежирення металів
410202	хімічне чищення
410203	виробництво електронних деталей
410204	інша промислова чистка
	<i>Виробництво або обробка хімічних продуктів</i>
410301	обробка поліестеру
410302	обробка полівінілхлориду
410303	обробка пінополіуретану
410304	обробка пінополістиролу
410305	обробка каучуку
410306	виробництво фармацевтичних продуктів
410307	виробництво фарб
410308	виробництво чорнила
410309	виробництво клеїв
410310	продування бітуму
410311	виробництво клейких, магнітних стрічок, фотоплівок та фотографій
410312	оздоблення текстилю
410313	дублення шкіри
410314	інше
	<i>Інші види використання розчинників та супутні види діяльності</i>
410401	виробництво скловати
410402	виробництво шлакової вати
410403	поліграфічна промисловість
410404	екстракція жирів, харчових та нехарчових масел
410405	застосування клеїв та клейких стрічок
410406	збереження деревини
410407	антикорозійна обробка та консервація транспортних засобів
410408	побутове використання розчинників (за винятком використання фарб)
410409	депарафінація транспортних засобів
410410	виробництво фармацевтичної продукції
410411	інше (збереження насіння)
	<i>Використання ГФУ, N₂O, NH₃, ПФУ і SF₆</i>
410501	використання N ₂ O для анестезії
410502	експлуатація обладнання для заморожування і кондиціонування повітря при використанні галокарбонів
410503	експлуатація обладнання для заморожування і кондиціонування повітря при використанні інших продуктів, відмінних від галокарбонів
410504	процеси з витіканням піни (за винятком коду 410304)
410505	експлуатація вогнегасників

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
410506	застосування аерозолію
410507	експлуатація електричного обладнання (за винятком коду 410203)
410508	Інше
Обробка та видалення відходів	
	<i>Спалювання відходів</i>
510201	спалювання побутових або муніципальних відходів
510202	спалювання промислових відходів (за винятком відкритого спалювання)
510203	спалювання у факелі на нафтопереробних заводах
510204	спалювання у факелі в хімічній промисловості
510205	спалювання відстою стічних вод
510206	спалювання у факелі при видобутку нафти та газу
510207	спалювання відходів від лікарень
510208	спалювання відпрацьованого масла
	<i>Видалення твердих відходів на землі</i>
510401	ліквідація контрольованих відходів на землі
510402	ліквідація неконтрольованих відходів на землі
510403	інше
510700	Спалювання сільськогосподарських відходів на відкритому повітрі (за винятком коду 610300)
	<i>Кремація</i>
510901	спалювання трупів
510902	спалювання туш тварин
	<i>Обробка інших відходів</i>
511001	очищення стічних вод у промисловості
511002	очищення стічних вод у житловому і комерційному секторах
511003	розміщення осаду стічних вод
511004	розміщення відходів у землі
511005	виробництво компосту від відходів
511006	виробництво біогазу
511007	виробництво м'ясо-кісткового борошна
511008	інше виробництво палива (залишки відпрацьованого палива)
Сільське і лісове господарство, землекористування та зміна лісової біомаси	
	<i>Вирощування сільськогосподарських культур з використанням добрив (за винятком гною)</i>
610101	виросування та збирання постійних (незмінних) культур
610102	виросування та збирання сільськогосподарських культур
610103	використання рисових полів
610104	садівництво
610105	використання пасовищ
610106	зберігання землі під паром
	<i>Вирощування сільськогосподарських культур без використання добрив</i>
610201	виросування та збирання постійних (незмінних) культур
610202	виросування та збирання сільськогосподарських культур
610203	використання рисових полів
610204	садівництво
610205	використання пасовищ
610206	зберігання землі під паром

Код	Найменування виробничих та технологічних процесів, технологічного устаткування (установок)
610300	Спалювання після поживних залишків, соломи та ін. на сільськогосп. полях <i>Ентеральна (кишкова) ферментація</i>
610401	тримання молочних корів
610402	тримання іншої рогатої худоби
610403	тримання овець
610404	тримання свиней для відгодівлі
610405	тримання коней
610407	тримання кіз
610408	тримання курей несучок
610409	тримання бройлерів
610410	тримання іншої свійської птиці (качки, гуси та ін.)
610411	виращування хутрових звірів
610412	тримання свиноматок
610414	тримання буйволів
610415	інші <i>Прибирання, збереження та використання гною, а також органічних сполук</i>
610501	тримання молочних корів
610502	тримання іншої рогатої худоби
610503	тримання свиней для відгодівлі
610504	тримання свиноматок
610505	тримання овець
610506	тримання коней
610507	тримання курей несучок
610508	тримання бройлерів
610509	тримання іншої свійської птиці (качки, гуси, тощо.)
610510	виращування хутрових звірів
610511	тримання кіз
610514	тримання буйволів
610515	інші
610600	Використання пестицидів та вапняку

Додаток 3

Матеріали, що використовуються для упаковки,
їх абрєвіатурні позначення та нумераційні коди

А. Пластики

Матеріал	Абрєвіатура	Код
Поліетилентерефталат	ПЕТ	1
Поліетилєн високої щільності	ПЕВЩ	2
Полівінілхлорид	ПВХ	3
Поліетилєн низької щільності	ПЕНЩ	4
Поліпропілен	ПП	5
Полістирол	ПС	6
		7
		...
		19

Б. Папір і волокнисті матеріали

Матеріал	Абревіатура	Код
Картон (гофрований)	ПАП	20
Картон (негофрований)	ПАП	21
Папір	ПАП	22
		...
		39

В. Метали

Матеріал	Абревіатура	Код
Сталь	СТ	40
Алюміній	АЛ	41
		42
		...
		49

Г. Деревинні матеріали

Матеріал	Абревіатура	Код
Дерево	ДЕР	50
Пробкове дерево	ДЕР	51
Деревинно-волокниста плита	ДВП	52
Деревинно-стружкова плита	ДСП	53
Фанера	Ф	54
		...
		59

Г. Текстильні матеріали

Матеріал	Абревіатура	Код
Бавовна	ТЕКС	60
Джут	ТЕКС	61
		...
		69

Д. Скло

Матеріал	Абревіатура	Код
Скло (безколірне)	СК	70
Скло (зелене)	СК	71
Скло (темне)	СК	72
		73
		...
		79

Е. Композиційні матеріали

Матеріал	Абревіатура*	Код
Папір і картон/різноманітні матеріали	К/ПАП	80
Папір і картон/пластик	К/ПАП	81
Папір і картон/алюміній	К/ПАП	82
Папір і картон/гальванізований лист	К/ПАП	83
Папір і картон/пластик/алюміній	К/ПАП	84
Папір і картон/пластик/алюміній/ гальванізований лист	К/ПАП	85
		86
		...
		89
Пластик/алюміній	К/ПЛ	90
Пластик/гальванізований лист	К/ПЛ	91
Пластик/різноманітні матеріали	К/ПЛ	92
		93
		94
Скло/пластик	К/СК	95
Скло/алюміній	К/СК	96
Скло/гальванізований лист	К/СК	97
Скло/різноманітні матеріали	К/СК	98
		99

*) Для композиційних матеріалів Е/аббревіатура, що відповідає матеріалу, який переважає.

Додаток 4

Основні види упаковки багаторазового призначення

Матеріал	Різновид тари (упаковки)	Призначення
Пластик	бідони - бочки ємністю від 20 до 250 л	харчові продукти/вироби
		нехарчові продукти/вироби
	бочки ємністю 250 л та понад 250 л	харчові продукти/вироби
		нехарчові продукти/вироби
	великі мішки	
	бутлі	напої інше
	коробки	
	контейнери	
ящики		
піддони		
Картон	коробки (ящики)	
	бочки	
	контейнери	

Матеріал		Різновид тари (упаковки)	Призначення
		піддони	
Метали	сталь	бідони ємністю до 50 л	харчові продукти/вироби нехарчові продукти/вироби
		бідони ємністю 50 л до 300 л	харчові продукти/вироби нехарчові продукти/вироби
	алюміній	бідони ємністю до 50 л	харчові продукти/вироби нехарчові продукти/вироби
		бідони ємністю 50 л до 300 л	харчові продукти/вироби нехарчові продукти/вироби
Дерево		ящики/лотки	
		кошики	
		бочки/діжки	
		піддони	
		бокс піддони	
Скло		пляшки/бутлі	напої
			інше
		контейнери	

Додаток 5

Основні терміни, які відображають конкретні види і стан відходів, та визначення до них

Агломерат	Продукт випалу руд та інших матеріалів, у якому легкоплавка частина матеріалу, твердіючи, скріплює між собою тверді частинки
Барда	Залишки бродильного виробництва з яких видалені леткі компоненти
Бітум	Природна або штучно отримана пластична чи високов'язка речовина - суміш вуглеводнів з продуктами їхньої полімеризації та окислення
Вижимки <i>Вичавки(*)</i> <i>Макуха</i>	Залишки овочів, фруктів та іншої рослинної продукції після пресової обробки
Випади	Жмутики вовни, що їх отримують з-під класифікаційних сортувальних столів, тріпальних сушильних та інших машин під час пневмотранспортування вимитої вовни, очищення пресового цеху (у вимитому стані мають закатаний вигляд)
Виштамповка Випресовка Задирка	Залишки металу та інших матеріалів після ковальсько-пресової обробки
Віск	Жироподібна аморфна речовина, що являє собою складні ефіри вищих жирних кислот і одноатомних вищих спиртів, які залишаються після переробки тваринних, рослинних і природних продуктів

Вовна некондиційна: <i>Вовна брильна</i> <i>Вовна каналізаційна</i> <i>Вовна кислотна</i> <i>Вовна підпилочна</i> <i>Вовна підстрига</i> <i>Вовна рубка</i> <i>Вовна сметка</i> <i>Очіс</i>	Залишки вовни, що утворюються на різних стадіях переробки хутрової сировини
Води дренажні	Води, які профільтрувалися у дренаж з тіла гідротехнічної споруди або її основи, а також з осушуваного (зрошуваного) земельного масиву
Води зворотні <i>Води зворотні неочищені</i> <i>Води зворотні недостатньо очищені</i> <i>Води зворотні очищені (нормативно)</i> <i>Води зворотні чисті (нормативно)</i>	Води, які повертаються за допомогою технічних споруд та засобів з господарської ланки кругообігу води до його природних ланок у вигляді стоків та скидів
Води лляльні	Води з домішками (здебільшого нафтопродуктів), зібрані в колодязях - ллялах машинних відділень суден
Води попутні <i>Води кар'єрні</i> <i>Води пластові</i>	Природні води (водні розчини), які виділяються у процесі видобутку корисних копалин
Води скидні	Води, які відводяться зі зрошуваних сільськогосподарських угідь та забудованих територій, що поливаються, а також води, які відводять з ділянок, де застосовується гідромеханізація
Води стічні	Різновид зворотних вод, що утворилися у процесі господарсько-побутової і виробничої діяльності, а також під час відведення із забудованих територій вод, які утворюються внаслідок випадання атмосферних опадів
Ганчір'я <i>Дрантя</i> <i>Лахміття</i> <i>Мотлох</i>	Зношені текстильні вироби, що їх не використовують за цільовим призначенням
Гнілісні залишки	Продукти процесу розкладу органічних речовин, що утримують азот (білків), під впливом мікроорганізмів
Гній	Екскременти тварин
Гранулят	Дрібні, щільні агрегати будь-якої речовини у вигляді зерен, які утворюються під час переходу речовини з рідинного у твердий стан або в інших процесах
Гудрон	Смоляна маса, яка залишається після відгону від нафти легких

	фракцій та більшості олив, або кубовий залишок, що залишається під час дистиляції жирних кислот та сирого гліцерину у харчовій промисловості
Екстракт	Розчин певних компонентів, які виділено із суміші твердих або рідинних речовин за допомогою селективних розчинників (екстрагентів)
Жиропіт <i>Неочищений ланолін</i>	Виділення потових і сальних залоз на шкірах та волосяному покриві тварин, що видаляються у підготовчих операціях під час вироблення шкір та хутряної сировини
Жом	Залишки подрібнених коренеплодів після екстрагування цільового продукту
Зажимні кінці	Відрізки матеріалу, що утворюються у процесі розкроювання або обробки матеріалу в місцях його закріплення
Зола Попіл	Залишок після спалення органічних сполук до мінералізованого стану
Капежі	Втрати рідинних продуктів, напівфабрикатів сировини, що обумовлені нещільностями обладнання
Кек	Твердий залишок фільтрації пульпи
Кінці	Відрізки волокна, ниток, стрічки, пряжі та інших матеріалів, розміри яких не дозволяють використовувати їх за прямим призначенням основного матеріалу
Кісточки	Тверді стрижневі частини (насіння) плодів фруктів, овочів і ягід
Клапоть <i>Вирубка</i> <i>Клапоть кушнірський</i> <i>Клапоть мірний</i> <i>Клапоть підніжний</i> <i>Міжзлекальний випад</i>	Обрізки тканин та інших листових матеріалів що отримуються у різних технологічних операціях, розміри і якість яких не дозволяють використовувати їх у виробництві основних виробів
Кокс	Твердий залишок, що утворюється внаслідок нагрівання різних видів палива до високих температур без доступу повітря: кам'яновугільний, пековий, електродний, нафтовий
Компост <i>Перегній</i>	Продукт розкладання мікроорганізмами твердих сумішей органічного походження
Конфіскати	Окремі органи або частини тіл людей і тварин, вилучені під час розбирання (розчленування, розтинання) туш (трупів) або під час хірургічних операцій та вівісекцій
Костра	Задерев'янілі частини стеблин прядивних рослин (льону, коноплі, кенафу та ін.), які одержують під час їхньої первинної обробки
Кубовий залишок	Малолеткий висококиплячий залишок, що утворюється у процесах дистиляції та ректифікації рідких сумішей на фракції
Ливник <i>Прибування</i>	Частина відливки, що утворюється поза габаритами виробу, який відливається, під час заповнення розплавом ливарної форми; відокремлюється під час подальшого оброблення

	виробу
Лушпиння <i>Насіннева оболонка</i>	Зовнішня оболонка насіння і плодів, що залишається після лушення та обрушування насіння рослин
Макулатура	Паперові вироби та залишки паперу, не придатні для подальшого використання
Мездра	Підшкірно-жирова клітковина, м'ясо, сало, шматки сухожилля, які видаляють зі шкір у підготовчих операціях
Меляса Кормова патока	Концентрований розчин вуглеводів (переважно цукристих), з якого подальше вилучення цукру за звичайною технологічною схемою буряко- цукрового виробництва неможливе
Мичка	Пухнаста однорідна маса волокон з невеличкими обривками пряжі
Наріст <i>Дендрит</i>	Відокремлені від поверхні коралоподібні відкладення, що утворюються у перенасичених розчинах, а також у процесі нанесення покриттів тощо
Насіння	Зародкові частинки рослинної сировини, що перероблюються
Недогарок <i>Огарки</i>	Окислені за високої температури залишки мінеральної сировини - продукти випалювання руд та концентратів
Облой	Залишки матеріалу, що утворюються у зазорах штампувального та ливарного інструменту
Обрізь Зрізи Пруг	Залишки країв листа (шматка) матеріалу, що утворюються під час розкрюювання тканин, шкіри, хутра, металу та інших листових матеріалів
Окалина Іржа	Продукт окислення металів, відокремлений від основної маси металу
Осад фільтраційний Дефекат	Залишковий продукт процесу очищення розчинів від завислих речовин. У крохмале-патоковому виробництві - залишковий продукт очищення сиропу. У цукровому виробництві - залишковий продукт очищення бурякового соку від домішок, які містять вапно
Пасма	Сувої ниток суворих або пофарбованих, що не піддаються подальшому перемотуванню
Пек	Маса, що залишається після перегонки кам'яновугільного, торф'яного, деревного дьогтю, а також нафтової смоли після піролізу
Перліт жирний	Відпрацьований сорбент (перліт) із залишками жирів і мастил
Підміть	Суміш обрізків ниток, волокна і пуху з різним ступенем засміченості та засмалцьованості, яка збирається під час підмітання підлоги у приміщеннях крутильного і ткацького виробництв, а також під час обмахування та очищення машин
Підмільний луг	Нейтралізовані промислові стоки, що містять омилені жирні кислоти, нейтральний жир і нежирові речовини
Порода Порода вміщаюча	Природний матеріал, що містить у різних кількостях різні мінеральні агрегати

Послід	Екскременти птахів і дрібних тварин
Пульпа	Суміш технічної рідини процесу з твердими компонентами
Плутанка	Невпорядковано переплетені, заплутані нитки, волокна, пряжа, дріт тощо
Пух	Неущільнені тонкі волокна тваринного, рослинного і штучного походження, слабо зчеплені між собою
Рідина промивна <i>Промивні води</i>	Розчин, емульсія, суспензія, пульпа або їхні суміші, що утворюються в результаті очищення матеріалів, виробів тощо шляхом змиву непотрібних (шкідливих) компонентів технічною рідиною
Сажа	Аморфний вуглець - продукт неповного згоряння або термічного розкладання органічних сполук
Скрап	Дрібні застигли частинки та безформні пластинки застиглого металу, що утворюються внаслідок розбризкування чи розливів рідкого металу, а також залишки металу на ливарному обладнанні
Соапсток	Суміш омилених (вільних) жирних кислот, нейтральних жирів і нежирових речовин, яка утворюється в результаті нейтралізації рослинних олій та жирів
Стружка, Відструги <i>Ошурки, Турса</i>	Продукти руйнування матеріалів у процесі механічної обробки
Улюк волокнистий	Маса з недорозвиненого щуплого насіння (улюка) бавовнику з різним ступенем опушеності, з домішкою волокна у вільному стані, волокнуватих дефектів і сміття
Фекалії	Екскременти людини
Фільтрат	Рідина, що виділяється твердими відходами під час їхнього зберігання (транспортування) або утворюється під час спеціальних фільтраційних процесів
Фус (фуз) <i>Кубовий відстій</i>	Осад, що утворюється під час відстоювання рідких продуктів у ємностях (гідрофус - фус, що утворився в процесі гідратації олії)
Хвости	Залишки корисних копалин, що утворюються у процесі збагачення, з низьким вмістом корисних компонентів, у концентраті
Шкаралупа. <i>Лушпина</i>	Залишки твердого покриття яєць та плодів
Шлак	Побічний продукт процесів окислення-відновлення у загальному випадку суміш оксидів з іншими компонентами процесу (наприклад, томашлак - суміш фосфорного ангідриду і продуктів його взаємодії з іншими компонентами (головним чином з вапном) у сталеплавильному (конверторному) процесі)
Шлам <i>Відстій</i> <i>Мул</i> <i>Осад. Шліх</i>	Конденсована маса, яка виділяється із суспензії під гравітаційним або механічним впливом з можливими залишками рідини
Шрот <i>Жмих</i>	Тверді залишки насіння олійних культур після вилучення з них олії екстракцією та пресуванням

(* Курсивом позначений допустимий синонім основного терміна.

Додаток 6

Основні терміни, що відбивають загальний стан відходів, та визначення до них

Гель	Консистентна (драглиста) дисперсна система, що утворюється в результаті коагуляції золю
Емульсія	Дисперсна система, що являє собою розподілені в рідині мікрочастинки іншої рідини, що не змішується з нею, з розмірами частинок, більшими, ніж у золів
Завись	Суспензія, в якій частки осідають або спливають дуже повільно через малу різницю щільності дисперсного середовища та дисперсної фази
Золь <i>Дим(*)</i> <i>Піна</i> <i>Туман</i>	Колоїдна дисперсна система з часток розміром 0,001-0,1 мкм, рівномірно розподілених в основному компоненті: гідрозоль - у воді, аерозоль - у газовому середовищі (повітрі)
Коагулят	Осад дисперсної фази, що випадає з колоїдної системи під час її дестабілізації
Конгломерат <i>Маса</i>	Невпорядковане механічне сполучення невідомого компонентного складу і структури
Лом <i>Бій</i> <i>Шматки</i> <i>Уламки</i>	Некондиційні вироби або частини виробів з металів чи з інших твердих речовин
Паста	Концентрована суспензія
Порошок	Тонкоподрібнена тверда речовина
Пил	Завислі у газовому середовищі (повітрі) або осілі на тверду поверхню тверді частинки розмірами від 0,01 до 100 мкм
Розчин	Стійка, незалежно від часу, гомогенна суміш щонайменше двох компонентів, які рівномірно розподілені за об'ємом відходу, основний з яких - розчинник, котрий утворює певні рідкі, газоподібні або тверді фазові стани з іншими компонентами
Суміш	Сукупність щонайменше двох відомих компонентів невідомої структури
Смола	Конденсована маса органічного походження
Сплав	Твердий або рідинний розчин, хімічна сполука металів між собою або з неметалами, яка має основні властивості металів; однорідна система, яку отримують шляхом сплавлення металів, неметалів, оксидів, органічних речовин
Суспензія	Агрегатно і кінетично нестійка дисперсна система, що являє собою розподілені в рідині або газі тверді частки з розмірами 100 і більше мікронів

Додаток 7

Терміни, що їх використовують як додаткові під час позначення відходів через найменування процесу, у якому вони утворюються

Брак
Вибраковка
Виділення
Вижимка
Викид
Відпрацювання
Відсів
Гравівідсів(*)
Відстій
Возгон
Залишок
Конденсат
Концентрат
Накип
Осад
Осмол
Пересортиця
Плав
Продукт
Продукти зносу
Продукти корозії
Просів
Рециркулят
Розплав
Фракція
Шом

(*) Курсивом позначений допустимий синонім основного терміна.

Додаток 8

Перелік документів щодо поводження з відходами, які повинні бути на підприємстві:

1. **Інвентаризація відходів** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку ведення державного обліку та паспортизація відходів від 1 листопада 1999 року №2034.).

2. **Журнал (форми) первинного обліку відходів та пакувальних матеріалів і тари** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку ведення державного обліку та паспортизація відходів від 1 листопада 1999 року №2034. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 342 від 07.07.2008 р. «Про затвердження типової форми первинної облікової документації N 1-ВТ «Облік відходів та пакувальних

матеріалів і тари» та Інструкції щодо її заповнення»).

3. **Реєстрові карти** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізація відходів №1360 від 31 серпня 1998 року. Наказ N 41 від 17.02.99 Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та Інструкції щодо її складання.).

4. **Паспорта місць тимчасового зберігання відходів** (ДСанПіН 2.2.7.029-99 згідно з п.п. 2.1.2.).

5. **Паспорта на місця видалення відходів** (Постанова № 1216 від 3 серпня 1998 р. Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища та ядерної безпеки України Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів №12 від 14.01.1999 року).

6. **Інструкція та план заходів щодо збирання і тимчасового розміщення (зберігання) промислових відходів на промислових майданчиках відповідно I, II та III класів небезпеки** (ДСанПіН 2.2.7.029-99 згідно з п.п. 2.1.2.).

7. **Наказ про призначення відповідальних осіб у сфері поводження з відходами** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів №1218 від 3 серпня 1998 року).

8. **Перспективний план заходів у сфері поводження з відходами, спрямований на запобігання або зменшення обсягів утворення відходів і запобігання їх негативного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я людини** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів №1218 від 3 серпня 1998 року).

9. **Договори (контракти) на передачу відходів іншим власникам** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів №1218 від 3 серпня 1998 року).

Отримання дозволів

1. **Отримання дозволу на розміщення відходів** (Постанова Кабінету Міністрів України Про затвердження порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів №1218 від 3 серпня 1998 року).

Податки (обов'язкові платежі)

- **Екологічний податок за розміщення відходів** (Податковий кодекс України).

Статистична звітність

- **Форма №1-відходи (річна)** (Наказ Держкомстату №233 від 21.06.2010р.).
- **Форма N 1-небезпечні відходи (річна)** (Наказ Держкомстату N 494 від 24.10.2006).
- **Декларація про відходи (річна)** (Постанова Кабінету Міністрів України

Про затвердження порядку розроблення, затвердження і перегляду лімітів на утворення та розміщення відходів N 1218 від 03.08.1998 р.).

Подання звітності	
Що?	Куди?
Форма N 1-ВТ	Зберігається на підприємстві (постійно)
Форма N 1-відходи	Органу державної статистики (щорічно)
Форма N 1-небезпечні відходи	Органу державної статистики (щорічно)
Декларація про відходи	Обласній держадміністрації (щорічно через дозвільний центр)
Податкова декларація екологічного податку	Державній податковій службі (щоквартально)

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2014 році. – К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОП Грінь Д.С. – 2016. – 350 с.

2. ДСТУ ISO 14001:2015 Системы экологического управления. Требования и руководства по применению (ISO 14001:2015, IDT)

3. Вредные вещества в промышленности: Справочник для химиков, инженеров и врачей. Под ред. Н. В. Лазарева и Э. Н. Левиной. В 3-х т. Л.: «Химия», 1976.

4. Вредные химические вещества: Неорганические соединения элементов I-IV групп: Справочник/Под общей ред. В. А. Филова. Л.: «Химия», Ленинградское отделение.– 1989.– 512 с.

5. Вредные химические вещества: Неорганические соединения элементов V-VIII групп: Справочник/Под общей ред. В. А. Филова. Л.: «Химия», Ленинградское отделение.– 1989.– 592 с.

6. Измеров Н. Ф., Саночкий И. В., Сидоров К. К.. Параметры токсикометрии промышленных ядов при однократном воздействии: Справочник– М.: «Медицина».– 1977.– 240 с.

7. Справочник по растворимости.– М.–Л.: Издательство академии наук СССР, 1961.– Т.1.

8. Справочник химика. 2-е издание. М.–Л., 1962. Т.1.

9. Справочник химика. 3-е издание. М.–Л., 1971. Т.2.

10. ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ «Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны».

11. Предельно допустимые концентрации химических веществ в почве (ПДК): №2546-82; №3210-85; №4433-87.

12. Державний класифікатор України ДК 005-96 «Класифікатор відходів».

13. Закон України «Про відходи» № 187-98-ВР від 05.03.1998 р.

14. Постанова КМУ № 1216 від 03.08.1998 р. Про затвердження Порядку ведення реєстру місць видалення відходів.
15. Постанова КМУ № 1360 від 31.08.1998 р. Про затвердження Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів.
16. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 12 від 14.01.1999 Про затвердження Інструкції про зміст і складання паспорта місць видалення відходів.
17. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 41 від 17.02.1999 р. Про затвердження форми реєстрової карти об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів та Інструкції щодо її складання.
18. Постанова КМУ № 2034 від 01.11.1999 р. Про затвердження Порядку ведення державного обліку та паспортизації відходів.
19. Державні санітарні правила та норми ДСанПіН 2.2.7.029-99 Гігієнічні вимоги щодо поводження з промисловими відходами та визначення їх класу небезпеки для здоров'я населення.
20. ДСТУ 2195-99 (ГОСТ 17.9.0.2-99) Технічний паспорт відходу.
21. Постанова КМУ № 1120 від 13.07.2000 р. Про затвердження Положення про контроль за транскордонними перевезеннями небезпечних відходів та їх утилізацію/видаленням і Жовтого та Зеленого переліків відходів.
22. Постанова КМУ № 183 від 28.02.2001 р. Про затвердження переліку окремих видів відходів як вторинної сировини, збирання та заготівля яких підлягають ліцензуванню.
23. Постанова КМУ № 915 від 26.07.2001 р. Про впровадження системи збирання, сортування, транспортування, переробки та утилізації відходів як вторинної сировини.
24. Наказ Державного комітету статистики України N 494 від 24.10.2006 «Інструкція щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-небезпечні відходи «Звіт про утворення, оброблення та утилізацію відходів I-III класів небезпеки».
25. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища № 342 від 07.07.2008 р. Про затвердження типової форми первинної облікової документації N 1-ВТ Облік відходів та пакувальних матеріалів і тари та Інструкції щодо її заповнення.
26. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 р.
27. Роз'яснення Державної служби статистики України від 12.12.2012 р. «Щодо заповнення форми державного статистичного спостереження N 1-відходи «Поводження з відходами» та ін.
28. Сайт Електронних адміністративних послуг Міністерства екології та природних ресурсів України (Електронний ресурс) / Режим доступу: URL : <https://e-eco.gov.ua>. – Загол. з екрана.
29. Перелік документів щодо поводження з відходами, які повинні бути на підприємстві: України (Електронний ресурс) / Режим доступу: URL : <http://env.teset.sumdu.edu.ua/uk/povodzhennya-z-promislovimi-vidxodami-2/> – Загол. з екрана.

Навчальне видання

БОРИСОВСЬКА Олена Олександрівна

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ТА ОБЛІК ВІДХОДІВ

Навчальний посібник

Друкується в редакційній обробці автора.
Дизайн обкладинки, верстання та макет: В.Г. Пелих.

Підписано до друку 01.11.2017 р. Формат 30х42/4
Папір офсетний. Ризографія. Ум. друк. арк. 9,3.
Обл.-вид. арк. 9,3. Тираж 300 прим. Зам. №486

Видавництво «Літограф». Ідентифікатор видавця у системі ISBN: 2267
Адреса видавництва та дільниці оперативної поліграфії: 49000,
м. Дніпро, вул. Паторжинського 29/б
тел: (066)369-21-55, (056)713-57-25. E-mail: Litograf.dp@gmail.com